

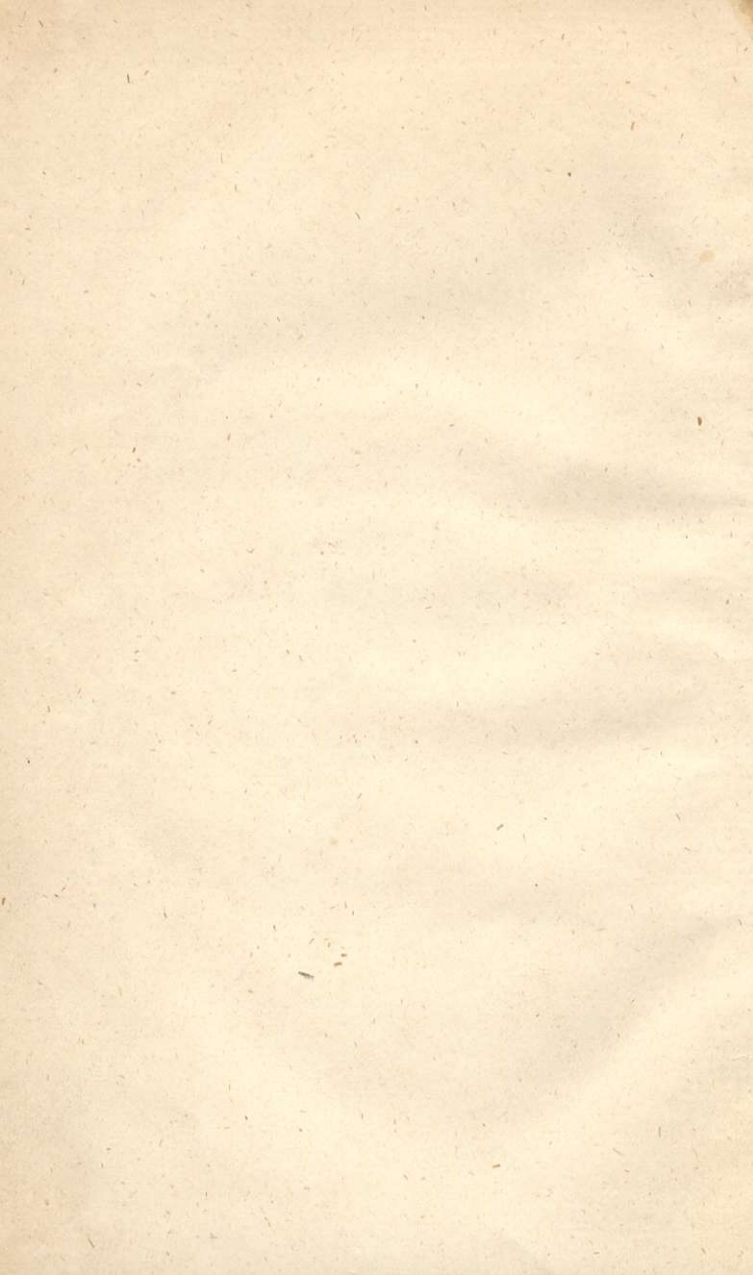
Frosterus.

Catechism

I Jesu Zeligaste Namn!
De Hellsamma Ords Estersyn,
2 Tim. 1: 13.

Uti
Den Ordning
Som

D. Lutheri Catechismus, Uti des Huswudstycken

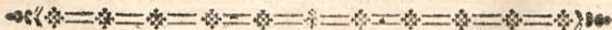
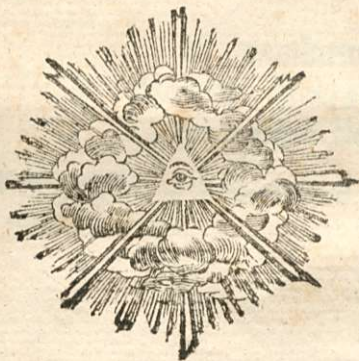
Innehåller;
Efter de förnämste Catechetens anledning,

Uti
Enfaldiga Frågor och Swar förestald,

Af

Eric Frosterus

Cap. wid Haukipudas Capel,
Ihä Sökn och Hjerbotten.

SEDERHOLM,

Tryckt i Kongl. Tryckeriet hos Henr. Sougt,
på des förlag, 1773.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher.

Ingången.

1. Fråga: Ho är en Christen? Swak.

Den som är döpt i Guds Faders, Sons och dens Helige Andes namn, och hafver uti dopet ifklädt sig Christum, den han tror och bekänner för sin Frälsare och Saliggörare.

Gal. 3: 22. Act. ii: 26. Lärjungarne beghnte först i Antiochien kallas Christne.

2. Fråg. På huru många sätt brukas det namnet Christen? Sw.

1. I allmänhet kallas de Christne, som äro döpte, samt någorlunda kända och bekänna Christum för människors Frälsare. a) 2. Besynnerligen de döpte hwilkas kundskap och bekännelse om Christo instämmer med Guds ord, b); Men 3. Egentligen äro de Christne, hos hwilka Guds och Christi kundskap werkar en sann tro och tronens lydno, til at hålla Christi befallningar. c)

a) Math. 28: 19, 20. Act. ii: 26. b) Joh. 20: 31.

c) Rom. 1: 5.

¶

3. Fråg.

3. Fråg. Hwar uti består då en rätt
Christendom? Sw.

Den består deruti, at wi känne Gud och
hålle Hans bud.

¹ Joh. 2: 4. Den der säger: Jag känner honom,
och håller icke hans bud, han är en liugare, och
i honom är icke sanningen.

4. Fråg. Hwad bör en Christen weta och
känna om Gud? Sw.

Så wäl Guds wäsende, som Hans egen-
skaper, verk, wilja och råd om menniskors
salighet, såsom Han det i sit ord uppenbarat
hafwer.

Joh. 17: 3. Psal. 147: 19. Han kungör Jacob
sit ord: Israel sina seder och rätter.

5. Fråg. Kan någon menniska i dödelighe-
ten fulleligen känna och begripa alt
dessa om Gud? Sw.

Nej! Nej: ty Gud är oändelig och men-
niskans förstånd inskränkt. a) Dock kan en
Christen af Guds ord genom den Helige And-
des uplysning, fatta och lära känna så mycket
om Gud och Christo, som til des salighet är
nödigt och tillräckeligt. b)

a) I Tim. 6: 11. I Cor. 13: 9, 10, 12. b) Joh:
6: 45. I Joh. 2: 20, 27.

6. Fråg.

6. Fråg. Hvad är Gud? Sw.

Gud är af sig sielf et andeligt wäsende i Tre personer: Fadren, Sonen och den Helige Ande, oändelig, allena salig, ewig, allwetande, wis, fri, god, helig, sanfärdig, barmhertig, rättfärdig, alsmächtig och allestädes närwarande: Dese Egenheter utgöra Guds Majestet och Härlighet, i anseende hwartil Honom allena guddomelig Ära tillkommer.

Exod. 3: 14. Joh. 4: 24. 1 Joh. 5: 7. 1 Reg. 8: 27. 1 Tim. 6: 15. Psal. 102: 28. Ebr. 4: 13. Rom. 11: 33. Eph. 1: 11. Matth. 19: 17. 1 Sam. 2: 2. Num. 23: 19. Psalm. 103: 8. 119: 137. Apoc. 1: 8. Jer. 23: 23, 24. Matth. 4: 10.

7. Fråg. Emedan Gud är en Ande, hwars före tillägger Skriften honom händer, fötter och andra menniskliga lemmar och egenheter? Sw.

Deruti rättar sig Guds Ande efter vårt menniskliga begrep, och förstår med lemmar Guds Egenheter och deras werkan, såsom med ögon Hans allwished, med händer Hans allmagt, och så widare.

8. Fråg. Huru fördelas Guds Egenheter? Sw.

De äro dels wäsentelige, som tilhöra alla Tre personerna i Gudomen, såsom warelse och af sig sielf, sällhet, ewighet, allwetenhet,

wiljans frihet, allmagt, godhet, helighet m. m. Dels personliga, som tilhåra hwar Person enskildt, såsom, at Fadren föder, Sonen födes, och den Helige Ande utgår: hwilka Egenskaper utmärka hwarje Person för sig sielf, i det ena ofskiljaktiga gudomeliga wäsendet.

Apoc. 22: 1. Han wiste mig ena klara ålf med lefwande watten, klar som christal, den gick ifrån Guds stol och Lambsens.

1 Joh. 5: 7. Tre äro som witna i himmelen, Fadren, Ordet, och den Helige Ande: och de Tre äro et.

9. Fråg. Swadan kunna wi få tillräckelig kunskap om Gud? Sw.

Til någon del af naturens lius; men fullständigare af Guds Heliga ord.

10. Fråg. Swad är Guds ord? Sw.

All den Heliga Skrift, som til ord och meningar är af Gud de heliga menniskor ingifwen at skrifwas, och således innehåller Guds sinne och mening, til et ofwifeligit, fullkomligt, tydeligit och kräftigt rättesnöre för oss menniskor i tro och lefwerne.

2 Sam. 23: 2. Luc. 1: 70. Matth. 10: 19, 20.

2 Petr. 1: 21. Ingen Prophetie är ännu framkommen af mennisko wilja; utan de Helige Guds menniskor hafwa talat rörde af den Helige Ande.

11. Fråg.

11. Fråg. Huru fördelas innehållet af den Heliga Skrift? Sw.

Uti Lagen och Evangelium.

Joh. 1: 17. Genom Mosen är Lagen gifwen: Råd och sanning är kommen genom Jesum Christum.

12. Fråg. Hwar finnas desse korteligen förestälde? Sw.

Uti Catechismo.

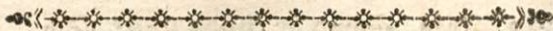
13. Fråg. Hwad är Catechismus? Sw.

Catechismus är et kort begrep af den Christeliga läran, utdraget af den Heliga Skrift, författadt uti korta Hufwudstycken med Frågar och Swar.

Deut. 11: 18: 20.

14. Fråg. Huru många Hufwudstycken äro uti Catechismo? Sw.

Sex, 1:o Tio Guds Bud, 2:o Trones Articklar, 3:o Bönen Fader vår, 4:o Döpsens Sacrament, 5:o Skrift och Aflösning, och 6:o Altarens Sacrament.

Första Hufwudstycket,

om

Guds Lag eller Tio Guds Bud.

1. Fråg. Hwarföre börjas Christendomens Lära med Lagen? Sw.

A 3

Devs

Derföre at wi af Lagen kånna skole wår syndiga natur och förderfwade tilstånd, om annors Evangelium skal föra oss til Guds nåd och saligheten.

Ps. 6: 5, 1. Jag höftar dem genom Propheterna, och bödat genom mins muns tal; at din ord måga i liuset komma, och de säga: kommer, wi wilje til Herran igen: ty Han hafwer riswit oss, Han helar oss ock; Han hafwer slagit oss, Han förbinder oss ock.

2. Fråg. Swilken hafwer gifwit oss Lagen? Sw.

Gud sielf, som i första skapelsen inskref Lagen uti menniskornas hierta, och den med tiden styckewis de Helige Fäder uppenbarade, har den omsider offentligan på twånne sten tafwor uti Eio budord författat, genom Mosen på Sinai berg til Israels barn utgifwit, at den sedan måtte alla Släkter, genom Propheterna i Gamla; men genom Apostlarna i Nya Testamentet, kundgiord warda.

Exod. 20:

3. Fråg. Swad är Guds Lag? Sw.

Guds Lag är Hans ewiga rättwisos och heliga willias föreskrift, huru wi af ren kärlek skole ställa oss med tankar, ord och gerningar emot Gud och wår nästa.

4. Fråg. Swad är Lagsens Summa eller Innehåll? Sw.

Detma:

Denna: Du skal älska din Herra Gud, af alt dit hierta, och af alle dina siäl, och af all din hog, och af allo dine magt: Och din nästa som dig sielf.

Deut. 6: 5. Marc. 12: 30, 31.

5. Fråg. Swad är det, at älska Gud af alt hierta, siäl, hog och magt? Sw.

Det är, så kånna Guds godhet, at menniskans förstånd är derom fulleligen öfvertygadt, wiljan hel och hällen deraf intagen, och alla öfriga krafter skickelige och färdige at efterkomma Guds wilja.

6. Fråg. Swad är det at älska sin nästa som sig sielf? Sw.

Det är 1:0 Hysa så öfkrymtad god tanka om sin nästa, som om sig sielf, 2:0 Unna sin nästa så godt, som sig sielf, och 3:0 Befordra sin nästas bästa, så trogit som sit eget.

Matth. 7: 12.

7. Fråg. Böre wi då älska öf sielfwa? Sw.

Ja, ty egen kärlek är hos öf naturlig, och det rätta måttet för vår kärlek til nästan, ja och det hwarpå alla hotelser och löften hos öf bästa skola.

8. Fråg. Men är ej egen kärlek emot första Budet? Sw.

Jo den, med hwilken wi älske öf sielfwa

anten öfwer Gud, eller lika med Gud, eller följē wår onda, emot Hans goda, wilja, eller ock för winnings skul älske Honom och wår nästa.

Syr. 21: 12. Den som Guds bud håller, han följer icke sit eget hufwud.

9. Fråg. Hwilken är wår nästa? Sw.

Alla menniskor såsom de der af et blod äro komne i denna werlden, ware sig egne eller främmande, skyldē eller öfskyldē, bekante eller obekante, wänner eller öwänner, så wida de hwarandras hielp af nöden hafwa.

Luc. 10: 36. Act. 17: 26. Gud hafwer gjort allt mennisko slägtet af et blod til at bo på hela jordene; och sat dem före bestärda tider, och sticket huru widt och långt de bo skola.

10. Fråg. Skole wi anse främlingar i tronā och de ogudaktiga för wår nästa? Sw.

Ja wisserliga: dem sielfwe skole wi bewisa kärlek med förböner, råd och gerningar efter möjeligheten: men deras ondskā bör öf hata och afböja.

Matth. 5: 47. Om i hafwen edet wänliga emot edra bröder allenast, hwad besynnerligt gören I? Serå icke ock så de Publicaner. Ps. 139: 21, 22.

11. Fråg. Skole wi ock älska wåre fiender? Sw.

Utan twiswel efter wår himmelske Faders och Trälsares exempel och befallning.

Matth.

Matth. 5: 44, 45. Älsker edra oväänner, wälsignar dem som eder banna . . låter regna öfwer rättfärdiga och orättfärdiga.

12. Fråg. Hwarföre skole wi älska wår nästa? Sw.

För Guds skul, emedan Gud nästan jemte oss skapat, uppehåller, återlöst, och således älskar, så wil Han ock at wi skole wara Hans godhets redskap för nästan, och emot honom så göra som Han gör och biuder.

1 Joh. 4: 11, 20, 21. Mine käreste, hafwer Gud så älskat oss, så skolom ock wi älskas inbördes. Om någor säger: Jag älskar Gud och hatar sin broder, han är en liugare. Och detta budet hafwe wi af honom, at den der älskar Gud, han skal ock älska sin broder.

13. Fråg. Gifwes då ingen åtskilnad eller olikhet uti kärleken til nästan,

Jo, men intet just uti kärleken sielf, som bör wara hiertelig til alla, utan i kärlekens verk, eller bewisning, som för den ena större än för den andra wara bör: hwarföre ock i Guds ord göres skilnad emellan synnerlig och allmännelig kärlek.

2 Petr. 1: 7.

14. Fråg. Hwad bör wara grunden til olika kärlets werks bewisning? Sw.

I naturlig mätto blods band, slägt och wänskap, a) och i andelig mätto tro, kärlek
 2 5 och

och själens behof; ty derefter kommer en besynnerligare kärlek at öfwas. b)

a) 1 Tim. 6: 8. b) Gal. 6: 10.

15. Fråg. Kan någon människa blifwa sårlig genom Lagsens gerningar? Sw.

Nej, ty ingen människa kan göra nu mer, efter fallet, Lagen tillfyllest.

Gal. 2: 16. Eph. 2: 9. Icke af gerningar, på det ingen skal berömma sig.

16. Fråg. Hwad hindrar at wi icke kunne göra Lagen tillfyllest? Sw.

Lagen är andelig och fordrar af oss en fullkomlig inwärtens och utwärtens lydriad i tankar, ord och gerningar, men wi äre köttlige och igenom synden förderfwade.

Rom. 7: 14. Lagen är andelig; men jag är köttlig sålber under syndena.

17. Fråg. Är Gud då hård, som af oss fordrar det wi icke hålla kunne? Sw.

Bort det, Gud fordrar det med råtta af oss, hwad Han våra första Föräldrar gifwit, nemligen förmågan at fullgöra Lagen, och det icke annorlunda, än den som något utlånar til någon som det förslöser, och icke igen betala kan, icke må beskylas göra orätt, om han det samma igen fordrar af des barn och arfwingar.

Matth. 18: 25.

18. Fråg.

18. Fråg. Hwartil är då Lagen flyttig? Sw.

Lagen hafwer fyrahanda nytta: Han är 1:o En bom i sina hotelser för de ogudaktige til utwärtens årbar wandel. a) 2:o En spegel på hwad giordt och underlåtit är til sundernas kannedom, b) och 3:o en tucktomåstare til at med ångslan öfwer synden, drifwa at fly til Christum. c) 4:o En regel och underwisning för alla om hwad göras eller låtas bör. d)

a) 1 Tim. 1: 9, 10. b) Gal. 3: 4. c) 2 Tim. 3: 16, 17. d) Rom. 3: 20. 7: 7.

19. Fråg. Huruledes kånne wi synden af Lagen? Sw.

Når wi läse och betrakte Dio Guds Bud, och se derhos på vårt hierta, tankar, tal och gerningar; Så finne wi huru wi hafwe syndat, nu emot det ena, nu emot det andra budet. Uti en spegel ser man fläckarna i sit ansikte, uti Guds Lag siälens fel och fläckar.

Jac. 1: 22, 25.

20. Fråg. Hwad är synd? Sw.

Allt hwad som är emot Guds bud, förtörnar Gud, och förtienar straff.

1 Joh. 3: 4. Hwar och en som gör synd, han gör ock orätt, och synd är orätt.

21. Fråg. Huru mångfaldig är synden? Sw.

Synden är mångahanda; men i gemen arffsynd och werksynd.

Pf. 51: 7. 1 Joh. 1: 10.

22. Fråg.

22. Fråg. Hwad är arffsynd? Sw.

Arffsynden är menniskans medfödda förderfwade natur, och des inrotade onda begärelse, til hwad som ondt är.

Gen. 6: 5. Menniskans hiertas upsåt och tanka är alltid benågen til det ondt är.

23. Fråg. Huru är wår natur förderfwad? Sw.

Så, at i anseende til Gud och alt godt är menniskans 1:o förstånd förmörkadt, 2:o wiljan genstråfwig, och 3:o alla krafter til andes ligt godt förlorade: Hwaras händer, at som hon ej förstår, wil och kan göra det goda, så upwäller hos henne ständigt des onda begärelse som stråfwar emot Gud, och det som godt är.

Jer. 6: 7.

24. Fråg. Hwad är werksynd? Sw.

Allt hwad menniskan, dragen af sin förderfwade naturs inrotade onda begärelse, med tankar, lustar, ord, åthåfwor och gerningar emot Guds Lag gör eller låter.

Eccles. 7: 21. Det är ingen menniska på jordene, som godt gör, och icke syndar.

25. Fråg. Hwad är swaghets synd? Sw.

Hwad et Guds barn af en förderfwade naturs öfwerilning, utan upsåt, oförwarandes gör eller underlåter emot Guds Lag, men hwarunder det fortsätter sin dagliga båttring, och således i nådenes tilstånd förblifwer. Ps.

Ps. 19: 13. Hv kan märka huru ofta man bröter?
förlåt mig mina hemliga brister.

26. Fråg. Kunna swaghets synder skilja
en ifrån nåden? Sw.

Nej, ty skönt swaghets synder i sia sielfwa
förtiena fördömmelsen, och förminska nådes-
känslan: Dock räknas de icke til fördömmelse;
af den grund, som nyh förut anförd är.

Ps. 37: 24. Om den rättfärdiga faller, warder
han ej bortkastad; ty Herren håller honom wid
handen. Rom. 8: 1.

27. Fråg. Swad är upsätelig synd? Sw.

Swad en audaktig witterligen af ond will-
ja, eller i sielfwillig owetenhet emot Guds
Lag gör eller låter, synden och sin onda böjelse
til willjes, utan motstånd. Och emedan hon
således i hertat är härskande och skiljer syndas-
ren från nåden; så kallas hon ock dödlig.

Gen. 4: 7. Luc. 23: 34. Rom. 8: 6, 13. Joh. 8:
34. Hwar och en som syndena gör, han är
syndenes trål.

28. Fråg. Är en enda upsätelig synd nog,
at göra menniskan förtappad? Sw.

Jä, ty ett enda upsätelig synd, wisar nog
samt hennes oomvända och otrogna tilstånd.

Jac. 2: 10. Om någor håller hela Lagen och syn-
dar på et, han är saker på alt.

29. Fråg. Swad är andelig synda död? Sw.

Siä

Slälens skilnad i otro genom synder från Gud, hwarwid hon utan känsla, är til alt gode kraftlös och odugelig.

Es. 59: 2. Joh. 5: 6. Hvilken som icke blifwer i mig, han skal bortkastas, såsom en gren, och förtorkas, och man binder dem samman och kastar i elden och de brinna.

30. Fråg. Orsaka icke andra synder än de upfåteliga den andeliga döden? Sw.

Ja, äfwen swaghets synder, kunna det förorsaka, då menniskan icke är alswarlig i sin dageliga bättring.

Ebr. 3: 13.

31. Fråg. Swad är förstockelsen? Sw.

När den ogudaktige i obotfärdighet och med upfåteliga synder stråfwar Gud emot, och Gud til wålförtient straff, sin öfwerflödande eller inwärtens werkande nåd honom undandraget, och honom åt sit eget wrånga sinne öfwer gifwer: Swarester och syndaren til förstånd och wilja alt mer så förhårdas, at han den tilbudna nådens werkingar omsider icke hos sig känner, utan rusar, liksom med brännmärke i sit samwete, til sin förtappelse.

1 Tim. 4: 2. Ps. 81: 12, 13. Men mit folk hörde intet mina röst, och Israel, är intet om mig: Så hafwer jag låtit dem uti deras hjertas sinne: at de måga wandra efter sit råd.

32. Fråg.

32. Fråg. Swad är delaktighet i andras synder och huru kommer man til den? Sw.

På mångahanda sätt, när 1:o En annan gifwes tillfälle, hielp, råd, upmuntring eller befallning til synd, a) 2:o En annans synd, samtyckes, främjes eller åtlydes, b) 3:o Förswaras, dölijes eller berömmes, c) 4:o Efter Lag ej straffas eller nåpses, d) och 5:o Enär genom elak lefnad et retande exempel gifwes til synd. e)

1 Tim. 5: 22. Gör dig icke delaktig i annars mans synder, håll dig sielfwan kysk. 2 Cor. 6: 14.

a) 2 Sam. 13: 3-5. 16: 20-22. 11: 15. b) Act. 8: 1. 2 Sam. 11: 16, 17. c) Esa. 5: 20. Eph. 5: 11. d) 1 Sam. 3: 13. 1 Reg. 20: 42. Lew. 19: 17. e) Matth. 18: 6. 1 Reg. 15: 30.

33. Fråg. Swilka synder kallar Skriften himmelskriande synder? Sw.

1:o Oskyldigt blods utgiutande, a) 2:o Stunna onaturliga synder och Sodomitiska styggelser, b) 3:o Enfors, faderlösas, fatigas, oskyldigas och främlingars förtryck, c) och 4:o då en arbetare des lön förhålles. d)

a) Gen. 4: 10. b) Gen. 18: 20. Lew. 20: c) Exod. 3: 7, 9. 22: 21, 23. Syr. 35: 19. d) Jac. 5: 4.

34. Fråg. Swilken kallar Skriften oförlärlig synd? Sw.

Synd emot den Helige Andan, som är, då man

man emot bättre wett och öfvertygelse upsåteligen och ötwingit förnekar den i Christo uppenbarade himmelska sanningen och i des fiendteliga bestridande och försmådande, samt sällighets medlens förkastande, framhårdar intil ändan.

Matth. 12: 31. 32.

35. Fråg. Swarföre kallas denne en synd emot den Helge Ande? Sw.

Derföre at Andans ämbete och nådewerkingar til uplysning och omwändelse medelst denna synd framhårdeligen emotsträfwas.

2 Cor. 3: 6.

36. Fråg. Swad förtiene wi med synden? Sw.

Guds wrede och förbannelse, timmeliga straff och ewig förtappelse i helwetet.

1 Sam. 2: 25. Ebr. 10: 31. Deut. 27: 26. Förbannad ware den som icke fullkomnar all denna lagsens ord, så at han gör berester: och alt folk skal säga amen.

37. Fråg. Kunne wi då icke hålla och bewisa fullkomlig lydriad emot Guds Lag? Sw.

Gentom Guds nåd och Hans Andes hielp kunna pånyttödde och i Christo rättfärdigade siälar i påföljande förnyelse, ej allenast undwika dödeliga samwets synder; utan ock sin förderfwade natur med des begärelse, alt mer hos
sig

sig dämpa och qwäsja, och i alt godt tiltaga, och med ofskrymtadt hierta i Herrans fruktan wandra; dock alt i ofullkomlighet och under ständig kamp.

Esa. 45: 24. Rom. 8: 26. I Joh. 3: 9. Joh. 15: 5. Gal. 5: 24.

38. Fråg. Huru kan då vår lydnad, hwarom wi of winläggge, vara Gudi behagelig, efter wi icke kunne fullgöra Lagen? Sw.

Jesus Christus har fullgiort Lagen för of, och frälsat of ifrån Lagsens förbannelse: Dersföre ofc vår lydnad, som kommer af troget hierta på Jesum, är af nåde för Hans lydno's ful Gudi behagelig.

Eph. 1: 6. Gud hafwer of täcka gjort uti honom som fätkommen är.

39. Fråg. Huru fördelas Tio Guds Bud? Sw.

Uti två tafkor. I den första äro tre Bud och de kräsja kärleken til Gud. I den andra äro sju Bud, och de kräsja kärleken til vår nästa.

Deut. 4: 13.

Första Budet.

40. Fråg. Huru lyder första Budet? Sw.

Jag Herren är din Gud. Du skalt inga andra Gudar hafwa för mig.

B

41. Fråg.

41. Fråg. Hwad är afgud och hwad förstå wi med den? Sw.

Allt det, som utwärtens gudomelig åra och tjenst eller inwärtens den wördnad, fruktan, tillit och kärlek tillågnas, som Gudi allena tillkommer.

42. Fråg. Hwarföre få wi icke för eller jemte Gud hafwa andra Gudar? Sw.

Ly Gud är det endaste Högste och Heligste all godhets och fullkomlighets Wäsende, som alt skapat, och oß återlöst, alt ock uppehåller, och oß sin Lag til gods gifwit hastwer, den sedan icke gifwer sin äro enom androm, ej heller sit lof afgudomen. Esa. 42: 8.

Apoc. 4: 11. Jer. 10: 6, 7. Dig Herre är ingen lik; du äst stor och dit namn är stort, och du kan det bewisa med gerningarna. Ho skulle icke frukta dig, du Hedningarnas Konung? Dig skal man ju lyda: Ly ibland Hedningars wisa och all Konunga Rike är ingen din like.

43. Fråg. Hwad förbiuder Gud i detta första Budet? Sw.

Gud förbiuder med det ordet: Inga andra Gudar. 1:0 Allt groft afguderi: när de skapade tingen utwärtens tillågnas den åra och tjenst, som Gudi allena tillkommer: såsom när Englar, de affomnade Helgen, stiernor, trån, belåten dyrkas, åras och tillbedias, eller hielp sökes af diefwulen och hans werktug, trospac-

tor,

For, löfjersfor, de döde, skogsrå, siörå, toms
tegubbar och mera sådant.

Deutr. 4: 19. Exod. 20: 4. Apoc. 19: 10.

44. Fråg. Kan man dock icke wid belåten
lika wål tilbedja den sanna Guden,
och syfta på Honom? Sw.

Nej, ty Gud är en Ande, och de Honom
tilbedja, skola tilbedja Honom i Andanom och
sanningen.

Joh. 4: 24.

45. Fråg. Kan man intet urbedja sig Ens
glars eller de döde Helgons förbön;
hos Gud? Sw.

Jngalunda, ty Gud wil allena påkallas:
Herren din Gud skal du tilbedja och Honom als
lena skal du tiena: Är ock desutom förgåfwes:
Ty Abraham wet intet af oss, och Israel kån-
ner oss intet.

Matth. 4: 10. Esa. 63: 16.

2:0 Allt hemligt afguderi: När något häls
les i hiertat Gudi emot, högre eller jemlikt,
och således för Honom förminskas eller undan-
drages den ära, fruktan, tillit eller kärlek man
Honom allena skyldig är: såsom när Gud
icke rätteligen dyrkas, som Han i sit ord sig
uppenbarat hafwer, eller när ära, myndig-
het, rikedom, wällust och goda dagar älskas
mer än Gud och Hans befallning, eller när

någon förtrostar på andra människors gunst och hjälp, eller på egen wishet och förmågo.

Jer. 17: 5. Phil. 3: 19. Prov. 3: 5. Ps. 146: 3.

46. Fråg. Hvilka äro då de på hvilka försäckt afguderier begås kan? Sw.

De hemlige Gudar; som wi til slike göra, och sedan på sit sätt tiena kunne, äro wi sielfwe, andra människor, alla kreatur, den skrymtsaktiga Gudstiensten, och diefwulen sielf, då han i upsäteliga syndet tienas.

47. Fråg. Hwad binder eller fordrar Gud i detta Budet? Sw.

At wi 1:0 Honom öfwer all ting frukta, a) 2:0 Honom öfwer all ting älska skole, b) och 3:0 sätte endast all tro och lit til Honom. c).

a) Deut. 10: 12. Nu Israel, hwad esser Herren din Gud af dig, utan at du skal frukta Herran din Gud. b) Matth. 22: 37. Du skal älska Herran din Gud, af alt dit hjerter, och af allo dine siäl, och af all din hog. c) Esa. 26: 4. Förläter eder uppå Herran ewinnerliga, ty Herren Gud är en flippa ewinnerliga.

48. Fråg. Hwarföre skole wi frukta Gud öfwer all ting? Sw.

Ty Han är en Helig, rättfärdig, allwettande, allestädes närwarande, alsmäktig, sanfärdig Gud och Herre, som kan förderfwa både siäl och kropp i helswettet.

Matth. 10: 28.

49. Fråg.

49. Fråg. Med hwad fruktan skole wi frukta Gud? Sw.

Ej med tråläktig fruktan, som utan kärlek, allenast för straffets skul och tvungen är; a) utan med barnslig fruktan, som kommer af kärlek och är förent med förtröstan och warsamhet at ej göra Guds godhet och rättfärdighet emot; b) hon har i följte med sig lydna och ödmjukhet, c) samt tolig undergiftwenhet i alt lidande, d)

a) 1 Joh. 4: 18. b) Ps. 2: 11, 12. c) Prov. 14: 2. Ps. 86: 11. d) Zeph. 3: 7.

50. Fråg. Swarsföre skole wi älska Gud öfwer alt? Sw.

1:o Egentligen för Honom sielf, at Han det älskans wärdaste, högste och fullkomligaste wäsendet är, a) hwaraf wårt och werldenes försakande kommer, b) och 2:o för Hans wälgerningar dem Han öf alltid gör. c)

a) Ps. 18: 2, 3. b) Ps. 73: 25, 26. c) 1 Joh. 4: 19.

51. Fråg. Med hurudan kärlek skole wi älska Gud? Sw.

Wi skole älska Honom öfwer all ting, det är så, at wi Honom altid med brinnande begär påtanke, a) och för wår själs enda hugnad och skatt hälle, b) altid wilje med Honom wara förente, c) och til Honom altid hysa en hierskans åtrå och böjelse, d) Hans wilja ständigt

göre, e) och i alt Honom högst äre af allo hierta, siäl och sinne, f) så wäl som i ord och gerningar. g)

- a) Ps. 119: 55. b) Sap. 8: 16. c) Ps. 63: 9.
d) Cant. 8: 7. e) Joh. 15: 10, 14. f) Ps.
115: 1. g) I Cor. 6: 20. Col. 3: 17.

52. Fråg. Swarföre och huruledes skole wi sätta endast all tro och lit til Gud? Sw.

Derföre at Han allena är god, wis, måltig och sanfärdig, som sina löften om hielp utföra och of hielpa kan och wil, af hwilken förtröstan, hopp och glädie i Gudi kommer.

Esa. 50: 2. Nah. 1: 7. Ps. 13: 6. Jag tröstar deruppå, at du så nådelig äst, mit hierta gläder sig, at du så gerna hielper.

53. Fråg. Tilkommer of at ära, frukta, älska och på andra än Gud wår förtröstan och lit sätta? Sw.

Of åligger i Honom och efter Hans wilja at ära, frukta och älska dem, som Gud of befalt, hwilket då är at ära, frukta och älska Honom uti dem: och ånskönt Gud kan bruka andra för medel at hielpa of när Honom så behagar, men de utan Gud of intet hielpa kunna eller wilja, ty måge of wi på ingen utan Gud trösta och of förlita.

Rom. 13: 7. Ps. 74: 12. Gud är den all hielp gör som på jordene sker.

Andra

Andra Budet.

54. Fråg. Hur lyder andra Budet? Sw.

Du skal icke misbruka Herrans dins Guds namn. Ty Herren skal icke låta Honom blifwa ostraffad, som Hans namn misbrukas.

55. Fråg. Swad är Guds namn? Sw.

Det är Gud sielf til sit gudomeliga wäsende och egenskaper: så ock Hans ord och Sacramenter, Hans werk och wälgerningar, Hans lof, tjenst och dyrkan, och alt hwad om Honom of uppenbarat är.

Ps. 48: 11. Prov. 18: 10.

56. Fråg. Swad förbiuder Gud i detta andra Budet? Sw.

Gud förbiuder med det ordet: Misbruka Hans namn. 1:0 I gemen, at låtsinnigt och såfångt nämna Honom och Hans namn, a) höra och låsa ordet, bruka Sacramenterne, bedia och lofwa Honom utan sann andakt, b) wrånga Hans ord och lösaktigt betiena sig deraf til snack och ordprål, c) lasta Honom och Hans werk, eller dem illa omnämna, d) ja åfwen de skapade tingen annorlunda, än til Hans åra bruka och nyttia. e)

a) Ps. 139: 20. Eyr. 23: 9, 11. b) Ps. 50: 16; 17. 4: 3. c) I Tim. 6: 20. d) Lev. 24: 16. e) I Cor. 10: 31.

2:0 I synnerhet är of förbudit at 1:0 bans

nas, det är, önska ondt öfwer öf sielfwa eller andra, a) 2:0 swärja, det är wid något bedyra, så ock göra mened, det är falskt swärja, b) 3:0 bruka truldrom, eller wara begifwen på skrock och widskpeppelighet, c) 4:0 tro falsk läros lögn, d) ja ock 5:0 på annat sätt, huru som hålft, söka at under Guds namn öf falskeligen bärja. e)

a) Ps. 109: 17. 10: 7. b) Matth. 5: 34, 37. Lev. 19: 12. c) Deut. 18: 10, 11, 12. d) Matth. 10: 33. e) 2 Tim. 3: 5.

57. Fråg. Swad binder eller fordrar Gud i detta Budet? Sw.

1:0 J gemen at Honom, Hans namn, ord, Sacramenter och gerningar i hiertat för höge årkänna, hålla och med wårdnad nämna, a) at dem andåktigt och gudåktigt til Hans åra, och wår egen salighet bruka och använda, b) ja ock de skapade tingen, och de af dem som öf förundte åro, til Hans åra betrakta, och skickeligen Honom til åra använda och bruka. c)

a) 1 Pet. 3: 15. b) 2 Cor. 4: 15. c) Job. 12: 7.

2:0 J synnerhet at 1:0 Honom uti all nød åkalla, och i Hans namn alltid, i all ting, hielp och wålsignelse begåra, a) 2:0 Honom öds miukt bedia, så med uplyst hiertas begår och suckningar i tron inwårtes, som med ord och uthåswor i utwårtes böner, b) 3:0 alltid andåktigt tacka Honom uti hiertat, c) och 4:0
lofwa

lofwa honom, det är, med tal till Hans beröm, med tacks och lofsånger, och uppenbarliga med lefwernet förhärliga honom. d)

a) Ps. 50: 15. Colos. 3: 17. b) 1 Thes. 5: 17. Eph. 6: 18. c) Ps. 65: 2. d) Eph. 5: 20. Psal. 50: 23.

58. Fråg. Är det aldeles förbudit at swärja? Sw.

Nej, när det angår Guds ära och vår trohets plikt emot Gud och Öfwerheten, eller vår egen och nästans wälfärd det fordrar, så må man för Öfwerheten göra Ed, och dermed bekräfta sanningen.

Deut. 6: 13. Ebr. 6: 16.

59. Fråg. Swad är menederi? Sw.

Mened sker wid edgång medelst Guds påfallande öfwer sig til vittne och hämnare, så at den Helga Treenigheten skal vara enom emot, och honom all Evangeliskt nåd til hans själs och kropps ewinnerliga förtappelse undandragas, i fall han emot bättre wett och minne något intygat och wittnar.

Lev. 19: 12. I skolen icke swärja falskt wid mit namn, och obelga dins Guds namn, ty jag är Herren. Prov. 19: 9. Et falskt vittne blifwer icke ostraffat, och den der lögn dristeliga talar, han skal förgås.

60. Fråg. Swad är bruka Truldom? Sw.

Truldom är icke allenast när någon genom

Diefwulens Kraft och drift söker skada någon; utan ock, då man i samma kraft under Guds namns och ords straffbara nyttjande eller Helgonens åkallande, wid naturliga tings bruk med tillhielp af tiusnings ord, blåfande, badande, hótande, eller på annat satans diuphets sätt, biuder til at fördrifwa sjukdomar, göra sig hård, utransaka förborgade ting, och mera sådant, sig och sina medhållare til största fördömmelse.

Deut. 18: 10, 11. Ingen ibland dig skal wara en spåman eller en dagwåljare, eller den som på foglarop aktar, eller en trollkarl, eller en beswårjare, eller en swartkonstig, eller en teknatybare, eller den der någon dödan frågar.

61. Fråg. Swad är Widsklippelse? Sw.

Widsklippelse, skrocc och dyligt är, när tider, dagar, gårds sysslor, boskaps-skötsel, arbete och förrättningar med wiså märken, tekn, Forhningar och ristningar urskiljes, signas, wanhelgas ofta med åberopande af Guds namn, Honom til wanåra, men Diefwulen til nöje.

Lev. 19: 26. 20: 27. I skolen icke aktas på foglarop eller wålja några dagar, ty en spåman eller teknetybare skal dö, och hans blod ware öfwer honom.

62. Fråg. Swad en synnerlig hotelse har Gud fogat wid detta andra Budet, och hwarföre? Sw.

Denna

Denna hotelse: Herren skal icke låta honom blifwa ostraffad, som Hans namn misbrukas: och det derföre, at som synder emot detta bud måst för ringa hållas och sällan wederbörligen straffas; ty, på det ej Guds Heliga och förskräckeliga namn må misbrukas, så wil Gud sielf denna synden desto swårare straffa.

Ezech. 36: 23.

Tredie Budet.

63. Fråg. Huru lyder tredie Budet? Sw.
Tänk på, at du helgar Hwilodagen.

64. Fråg. Hvilken är Hwilodagen? Sw.
Hwilodagen är Sabbathen som bemärker hwilo, efter Gud på Siunde dagen hwilade, eller uphölt med skapandet, och dermed den dagen från andra dagar affskilde och til en Sabbath eller hwilodag helgade.

Gen. 2: 3. Gud wälsignade siunde dagen och helgade honom, derföre at han på honom hwilade af all sin werk, som Gud skapade och gjorde.
Exod. 31: 15. Syr. 33: 7, 8, 9.

65. Fråg. Hwarföre kallas den dagen för oss en Hwilodag? Sw.

Derföre at på densamme icke allenast wi och wåre kreatur ifrån jordiska sysslor hwila, utan wi ock då wår andeliga siåla hwilo i Guds hålla skole.

Exod. 20: 10. 31: 14.

66. Fråg.

66. Fråg. Swilken dag är hos oss nu Swilodag eller Sabbath? Sw.

Äf begynnelsen efter Guds inrättning war Sabbathen i Gamla Testamentet den Siunde eller sidsta dagen i weckan, som är Lördagen: Men nu i Nya Testamentet är den Första dagen, som wi kalle Söndag.

67. Fråg. Swilken hafwer flyttat och satt Sabbathen på Söndagen? Sw.

Christi Apostlar, som genom den Helge Ande ej kunde fela om sin Herras wilsa, a) efter Christus, det sanna liuset, på Söndagen ifrån de döda upstod, och på den dagen sig ofta lefwande för dem wiste, b) hafwa flyttat Sabbathen in på Söndagen til Hans upståndelses åminnelse, hwaraf den ock Herrans dag kallas: c) Och som Åtterlösning så wäl som Skapelse werket med lius Söndagen börjat, d) och Helgelsen jemmäl skedt på Pinges-söndagen, e) så skulle alle tre af oss, såsom stora Guds wålgerningar, ståds om Sabbathen i synnerhet ihugkommas och heligen betraktas.

a) Matth. 28: 20. b) Joh. 20: 19-26. c) Apoc. 1: 10. d) Gen. 1: 3. e) Act. 2: 1.

68. Fråg. Swad är at helga Sabbathen eller Swilodagen? Sw.

Det är: Efter Herrans inrättning den dagen från andra åtsfilja, och til heliga förrättningar

ningar använda, som wi siunge: Då låt din egen verk bestå, at Gud sielf i dig verka må, Kyrie eleeson.

69. Fråg. Ligger oss jämte Sabbathen äfwen firå andra Helgedagar? Sw.

Ja alla Høgtider, som af en Christelig Öfwerhet äro inrättade, böre wi för Guds skul Helige hålla, efter Han gifwit en estersyn til dem, i de Helger och Høgtider, Han hos sit folk i Gamla Testamentet förordnade.

Rom. 13: 1.

70. Fråg. Swad förbiuder Gud i detta tredie Budet? Sw.

Dermed at Gud befalt Hwilledagsens Helgande förbiuder Han 1:0 i gemen Helgedagsens ohelgande, det är, at försumma hålla dagen Helig från arbete, resor och sysslor, som hindra allmän och enskild Guds dyrkan.

Lev. 26: 2. Esa. 56: 2. Luc. 23: 56.

2:0 I synnerhet 1:0 Guds ords och kyrko gångs förakt, a) 2:0 Helige Sacramenternes förkastande och missbruk, b) 3:0 Syndagernigar och såfångliga uptog. c)

a) Of. 4: 6. Ebr. 10: 25. b) 1 Cor. 11: 20, 21.

c) Ps. 4: 3.

71. Fråg. Swad biuder eller fordrar Gud i detta Budet? Sw.

1:0 I gemen Sabbathens Helgande, det är,

är, at hålla dagen helig medelst afstående ifrån werldliga sysslor och tankar, och användande till gudelige betraktelser.

Esa. 58: 13.

2:0 Synnerhet at 1:0 wända hiertat till Gudelig andakt, a) 2:0 bewista offentliga Gudstiensten och ordets hörande, b) 3:0 det samma åfwen hemma läsa, betrakta och gömma, c) samt 4:0 derefter sig i sin Christens dom med böner och lofsånger öfwa och upbygga. d)

a) Apoc. 1: 10. b) Act. 10: 33. c) Psal. 1: 1, 2. d) Ps. 22: 4. 147: 1.

72. Fråg. Må man då på Sabbathen also intet werdsligit arbete göra? Sw.

Ej annat werdsligit, än som Kristus, ehuru Han i Nya Testamentet befriat oss från Ceremonialiska lagens tråldom, likwål befalt oss, söka själens ro på Sabbathen, såsom i Gamla Testamentet: så är ock om Sabbathen nu allenast lofligt at göra kärleks werk till sin helso och lifs bibehållande, och nödfalls werk, hwilka bägge med Guds kärlek bestå och ingen förargelse gifwa kunna.

Exod. 35: 3. Luc. 14: 5.

73. Fråg. Swad synnerligt maktord har Gud lagt wid detta tredie Budet och hwarföre? Sw.

Detta:

Detta: Tänk på at du helgar, och det
 derföre: at som wi icke skole försumma, utan
 begärligen emottaga Guds werkningar, til-
 fallen och medel til dem, at frukta, älska Gud
 och på Honom förtrösta, på det Hans namn
 i och af oss må helgas, och Sabbaths hvilan
 är fördensful redan ifrån Skapelsens tid för-
 ordnad, men ty wärr illa påtänkt, ty wil
 Gud med ordet: Tänk på, lära oss både at
 aktsamt helga Sabbaths dagen, så ock förut
 oss dertil Gudeligen bereda.

Exod. 16: 23.

Fierde Budet.

74. Fråg. Hur lyder fierde Budet? Sw.

Du skal hedra din fader och dina moder:
 På det dig må wäl gå, och du må länge lef-
 wa på jordene.

75. Fråg. Hvad förstås med fader
 och moder? Sw.

1:0 Naturliga Föräldrar, a) 2:0 Foster-
 Swär och Styf-fäder, b) 3:0 Hfwerhets
 personer, c) 4:0 Lärare, d) 5:0 Förmyndas-
 re, e) 6:0 Husbonde och Matmoder, f) och
 7:0 Gamle och Älderstegne. g)

a) Ebr. 12: 9. b) Luc. 2: 48. 1 Sam. 24: 12:
 Lev. 18: 8. c) Gen. 41: 43. d) 2 Reg. 13:
 14. e) Est. 2: 7, 20. f) 2 Reg. 5: 13. g)
 1 Tim. 5: 1, 2.

76. Fråg.

76. Fråg. Hwad förbiuder Gud i detta fierde Budet? Sw.

Gud förbiuder barnom, i ty Han befalt dem Föräldrarnas hedrande, at 1:o dem i hiertat och tankar förakta, a) 2:o Danständiga ord, b) 3:o Wanwördiga åthåfwor, c) 4:o Olydnå i allt som ej stråfwar Gud emot, d) 5:o Hielplöshet i deras behof eller fattigdom, e) samt ock 6:o annat hwad swårare är. f)

a) Eyr. 3: 13. Prob. 30: 17. b) Mar. 7: 11: 2 Reg. 2: 23. c) Gen. 9: 22. Eyr. 3: 12. d) Deut. 21: 18. 21. Act. 5: 29. e) Gen. 45: 11. Eyr. 3: 14, 15. f) Exod. 21: 15. Lev. 20: 9. Prob. 19: 26. 20: 10.

77. Fråg. Hwad biuder eller fordrar Gud i detta Budet? Sw.

1:o I gemen at Föräldrar glådia och åra med sann Gudaktighet och dygd.

Prob. 23: 24, 25. Joh. 3: 4. Lev. 21: 9. Eyr. 22: 3. 3: 8.

2:o I synnerhet, at 1:o af hiertat hålla dem i wårdning, a) 2:o tiåna dem, b) 3:o lyda dem, c) 4:o ålska dem, d) 5:o bedia för dem, e) och jemwål 6:o hafwa dem för ögonen. f)

a) Mal. 1: 6. Eyr. 7: 29. b) Luc. 2: 51. Eyr. 3: 8. c) Col. 3: 20. Act. 4: 19. d) Eyr. 3: 15, 16. e) I Tim. 2: 1. f) Eyr. 3: 9.

78. Fråg. Hwad löfte har Gud widlagt detta fierde Budet? Sw.

At

Alt dig må wäl gå, och du må länge lefwa på jordene.

79. Fråg. Huru är denna utlofwade wälgång och långt lif at förstå? Sw.

Så wäl om andelig wälgång för dem, som detta budet hålla, a) som egenteligen lekamlig wälgång med långt lif: dock med det wilkor, så wida Gud samma lekamliga wälgång och långa lif för sina barn nyttigt anser: den utwärtens lydriad, som emot Gud otrogne barn kunna wisa föräldrar, kan hafwa timlig wälgång med sig i följe.

a) 1 Tim. 4: 8. Syr. 3: 6, 16.

80. Fråg. Stämmer då det öfwerens med detta löftet, at Gud ofta håller sina barn under kors och dem jämwäl tidigt genom döden bortfallar? Sw.

Wiserligen; ty när Gud ser koret wara sina barn nyttigare, än at de det slippa, så föredrager Han den andeliga wälgången, at de nemligen tilwäxa i tron och andra dygder, för den lekamliga: När Han ock dem tidigt genom döden bortfallar, så gifwer Han dem i stället för lekamligt lif et bättre och ewigt lif i himmelen.

Gap. 4: 7, 10, 11, 13, 14.

81. Fråg. Swad är deremot föräldrarnes plikt emot sine barn? Sw.

E

För

Föräldrarne böra: 1:o Afhålla sig ifrån at reta sina barn til wrede, Eph. 6: 4. 1:o med eget ondt lefwernes exempel, a) 2:o med försummelse af undervisning, och tuft til Guds fruktan, b) 3:o med omåttelig och oansständig aga, c) och 4:o med efterlåtenhet at hålla dem til seder och sysslor. d)

a) Prov. 29: 12. Sap. 4: 18. b) Prov. 24: 13, 14. 29: 17. Syr. 7: 25. c) Col. 3: 21. Syr. 4: 34. d) Syr. 30: 13.

2:o Tilse at de 1:o föregå sina barn i Gudaktighet med lärdom och godt exempel, a) 2:o älska dem så naturligen som Christeligen och derföre bedja för dem, b) samt 3:o upföda och sköta dem til kropp och siäl, at de Gudi behagelige, och i seder och sysslor sig sielfwa och andra nyttige warda. c)

a) Ps. 78: 5, 6, 7. Es. 45: 11. 2 Macc. 6: 27, 28, 31. b) Eph. 5: 29. Rom. 10: 1. I Tim. 2: 1. Syr. 3: 11. c) I Tim. 5: 8. Deut. 6: 7, 8, 9.

Femte Budet.

82. Fråg. Huru lyder femte Budet? Sw.
Du skalt intet dråpa.

83. Fråg. Swad förbiuder Gud i detta femte Budet? Sw.

Gud förbiuder med det ordet dråpa, icke lagligt dråp, som sker när Öfwerhets personer straffa misgernings menniskor, a) utan
olag

olägligt, som begås så andeligen på nästans eller egen siäl til des förtappelse, b) som lekamligen 1:0 med inwärtens stickeenhet, c) wrede, d) nit, e) hat, f) 2:0 med utwärtens ifrige åthåfwor, g) 3:0 med tungan, h) 4:0 med tresskosam enwished och motwilja, i) 5:0 med hämd och förfölielse, k) 6:0 i sielfwa gerrningen, då man nästan eller sig sielf i en hast lifwet och helsan afhänder eller lifs uppehållet förhåller, l) eller 7:0 småningom en annans, eller eget lif, krafter och helsa, genom kåtja, wrede, sorg, fylleri, omåtteligt arbete och dyligt, förkortar, m) samt ock 8:0 med öfwerdåd, n) och än på annat mångtfalligt sätt.

- a) Gen. 9: 6. b) Matth. 23: 15. Rom. 8: 6, 13. Sap. 1: 11. c) Matth. 5: 22. d) Eccles. 7: 10. e) Syr. 30: 26. Jobs 5: 2. f) 1 Joh. 3: 15. g) Ps. 37: 12. Syr. 25: 24. h) Jer. 18: 18. Ps. 57: 5. Syr. 28: 21, 22. Jac. 3: 16. i) 1 Cor. 11: 16. Prov. 21: 19. Syr. 21: 12. Eccles. 7: 8. Lev 19: 18. k) Deut. 32: 35. Rom. 12: 19. 2 Sam. 13: 26. Syr. 25: 20, 21. l) 2 Sam. 3: 27. Jud. 16: 21. Syr. 34: 25, 26. m) Prov. 1: 32. Job, 5: 2. 2 Cor. 7: 10. Syr. 30: 24, 25. 31: 30. Luc. 12: 18. n) Syr. 3: 27.

84. Fråg. Hwad binder eller fordrar Gud i detta Budet? Sw.

Alt näst egen siäls och kropps wård, a) wår nästa i des lifs och siäla nöd, 1:0 hielwa med barmhertighets werk, b) samt emot Ho-
 C 2 nom

nom alltid wara af hiertat wänlige, saktmodige och tolige i ord och åthäswor, c) och 2:o förfordra honom hos Gud med förböner, d) hos androm med förswar, e) samt hos honom sielf med förmaningar. f)

- a) Phil. 2: 12. Eph. 5: 29. b) Zach. 7: 9. Jac. 5: 20. Syr. 35: 26. 40: 24. c) Phil. 4: 5. Colof. 3: 12, 13. Syr. 18: 15, 17. d) 1 Tim. 2: 1. e) Syr. 6: 5. f) Lev. 19: 17. Prov. 12: 1. 27: 5, 6.

85. Fråg. Swad angår detta femte Budet i sig sielf och hwar på syster det? Sw.

Det angår hwar och en människas lif och des förwarande, och syster derhån, at som lifswet är en Guds gåfwa för allom, och wi således icke en gång lifswet af de oförnustiga kreaturen, a) utan lofligen, mindre siälens och kroppens lif of sielfwom och nästan afhända skole, b) ty och som Nästan så i siälens som kroppens nöd omkomma kan, åligger of hos nom utur bågge så åthielpa, och deras behof unstdja och bispringa, c) at kärleken medelst denna hielpsamhet sig alltid, i rätt barmhertighet, hos of wisa må. d)

- a) Deut. 22: 6, 7. Prov. 12: 10. b) Phil. 2: 12. Jac. 5: 20. c) 1 Petr. 4: 10. d) Syr. 35: 26.

Siette Budet.

86. Fråg. Huru lyder siette Budet? Sw.
Du skalt icke göra Hor.

87. Fråg.

87. Fråg. Swad förstås med det ordet
 Hor i gröfre måtto? Sw.

Dermed förstås icke allenast en gift persons kötliga beblandelse med en annan gift person eller ogift: a) utan ock ogifta personers med hwarandra, b) så ock blodskam, sodomiteri och andra stumma synder och onaturliga styggelser. c)

a) Deut. 22: 22. b) Ebr. 13: 4. c) Lev. 20: 11-13. 10.

88. Fråg. Swad förbiuder Gud i detta
 sierte Budet? Sw.

Gud förbiuder med det ordet hor, 1:0 otuktige och låtsfärdige tankar, a) 2:0 ord, b) 3:0 åthåswor, c) och 4:0 gerningar. d)

a) Mar. 7: 21. b) Matth. 12: 34. Eph. 4: 29, 30. c) Matth. 5: 28. Syr. 9: 7-10. d) I Cor. 6: 16, 18.

89. Fråg. Swad biuder eller fordrar Gud
 i detta Budet? Sw.

Allt 1:0 hafwa et renligt hierta, a) 2:0 föra et tuktigt lefwerne med ord, åthåswor och gerningar, b) samt 3:0 at hwar och en sin åkta maka ålskar och ärar. c)

a) Matth. 5: 8. I Cor. 3: 16. b) Rom. 12: 17. Gen. 39: 9. Syr. 9: 3. 23: 4, 5. c) Eph. 5: 28, 33.

90. Fråg. Swad medel äro nödige til detta
 renliga eller tuktiga lefwernet? Sw.

Der till behöfwes andäktig bön, måttelighet i mat och dryck, fasta, idoghet i arbete,

affky för lättia, at fly ondt umgänge, at man tänker på Guds närwarelse, lefwer i åkra stånd, och det årliga håller.

I Tim. 2: 2.

91. Fråg. Hwad är Äktenkap eller Äktastånd? Sw.

Äktenkapet är en af Gud instiftad, en Mans och en Qwinnas lagliga och ouplösliga igenom fullkomligt och tydligt samtycke skedd, förening til et kött; at derigenom menniskos släktet må uppehållas, inbördes hielp åstadkommas och otukt undflys, och Gudi således en församling beredas på jorden, och deraf i himmelen.

Gen. 2: 18, 24. Ebr. 13: 4.

92. Fråg. Hwad angår detta sierte Budet i sig sielf och hwar på syster det? Sw.

Det angår hwar och en menniskas åras beskydd och förwar, och syster derhån: At wi efter Guds wilja, som är vår Helgelse, fly boleti, och at hwar och en wet hålla sit fat i helgelse och åro, icke uti lustig begårelse såsom hedningar, de der af Gudi intet weta.

I Tim. 4: 3, 4, 5.

Siunde Budet.

93. Fråg. Huru lyder siunde Budet? Sw.
Du skalt icke stjala.

94. Fråg.

94. Fråg. Hwad förbiuder Gud i detta siunde Budet? Sw.

Gud förbiuder med det ordet ståla: Så i gemen girigheten, såsom roten til all tiufnad, hwilken härrörer af fötellig högaktning för denna werldenes goda, och består i lust och fikande ofta beledsagadt med listighet derefter, och sedan i karghet och omåttelig omsorg at det samma förwara; a) Som i synnerhet: 1:0 Hemlig tiufnad: at i såljande, köpande, byte, och annan handel. 1:0 med bedrägelig wara, b) falsk räkning, c) mynt, d) wigt, e) mått, f) låckande, g) undandölsjande, h) eller i hwad annat ock, på hwad sätt häst bedraga; i) 2:0 gifwa och taga gåfwor och mutor til orätt winst och fördel, k) 3:0 olaglig handel och förargelige förkofrings medel, l) 4:0 syndig winning, lön och ränta, m) 5:0 lättja och embets försummelse, n) 6:0 slösande, o) 7:0 af orwålighet om nästans egendom, ehwad den är eller ej är ombetrodd, låta derpå skada komma, p) samt 8:0 när ock lön, lån, tull eller andra tilbörliche utskylder förhållas, q) hwilket alt listeliga under ärlighets sken ske kan.

- a) 1 Tim. 6: 10, 9. Luc. 12: 15. b) Lev. 25: 14. Of. 12: 8. Syr. 27: 1-14. c) Esa. 10: 1. Hab. 2: 6. d) Syr. 31: 6, 7, 5. e) f) Lev. 19: 35, 36. Deut. 25: 13, 16. Prov. 20: 10. g) Prov. 16: 29. h) 2 Reg. 5: 24. i) Lev. 19: 11. 1 Ches. 4: 6. Jer. 17: 11. k) Deut. 16: 19. Hag. 1: 6.

l) Ezech. 28: 16. Syr. 40: 13. m) Prov. 13: 25. 1 Cor. 3: 8. Exod. 22: 25. n) Prov. 21: 25. Jer. 48: 10. o) Syr. 18: 33. p) Deut. 22: 1, 2. Prov. 21: 3. Syr. 41: 24. Ps. 106: 3. q) Lev. 19: 13. Deut. 24: 14, 15. Syr. 29: 2. Ps. 37: 21. Rom. 13: 7.

2:o Uppenbar tjufnad: at utan lof af nåstan, inom eller utom lås, något borttaga, a) och röfwa, b) hwad han i nöden förlorat sig tillwälla, c) behålla det han tappat, d) besfiela det hon gömt, e) och det stulna förgömma, f) eller på hwad annat sätt skamligen, g) eller wäldsammligen, h) om sit eget honom bringa. Swartil ock råmärkes flyttande råsnas bör det Gud förbannar. i)

a) Jos. 7: 21. Prov. 20: 17. b) Lev. 19: 13: c) Jos. 7: 1. d) Deut. 22: 3, 2. e) Gen. 44: 8, 9. f) Job. 2: 21. g) Jer. 2: 26. h) Ps. 62: 11. i) Deut. 27: 17.

95. Fråg. Hwad binder eller fordrar Gud i detta Budet? Sw.

Han binder oss 1:o i gemen föda oss redeliga, a) och 2:o i synnerhet wara hielpamme och tienstaftige hwar emot annan, i den allmänna eller inbördes lefnaden, b) och dertfore 1:o se så på nåstans som eget bästa, c) 2:o förhielpa dertill med goda råd, d) 3:o beskydda det, e) 4:o hielpa honom i des nödtorft, f) 5:o betala hwarjom det wi skyldige äre, g) och 6:o återställa det, som orätt fångit är. h)

a).Ps.

- a) Ps. 37: 3. b) 1 Petr. 4: 10. c) Phil. 2: 4:
 d) Eyr. 40: 24, 25. e) Deut. 22: 1. Esa. 1:
 17. f) Job. 4: 7, 8. g) 2 Reg. 4: 7. h)
 Luc. 19: 8.

96. Fråg. Hwad angår detta siunde Budet i sig sielf, och hwarpå syftar det? Sw.

Det angår hwar och en menniskas jordiska ågodelars beskydd, och syftar derhån: at wi desto mindre med hiertat hänga skole wid det jordiska, som det i det Andeliga och Ewiga of hinderligt är: a) Och ju mer Gud of af detta jordiska til sin äro, nåstans och vårt eget behof gifwit, ju mera böre wi of det wäl använda, och deruti of tregne bewisa. b)

- a) Ps. 62: 11. 1 Cor. 7: 29, 31. b) Luc. 16: 10-12:

Ottonde Budet.

97. Fråg. Huru lyder ottonde Budet? Sw.

Du skalt icke bära falskt witnessbörd emot din nästa.

98. Fråg. Hwad förbiuder Gud i detta ottonde Budet? Sw.

Gud förbiuder med det ordet: Bära falskt witnessbörd: Så i gemen all lögn, nemligen: at vara falsk eller illistig, a) åfwen tänka ondt om sin nästa, b) desutom linga eller tala ofant, c) jemwål vara stortalig och fåfång i ord, d) ja ån föra ondt och onyttigt snack: e)

Com i synnerhet at 1:o vår nästa beluga, eller falskfeligen emot honom witna, med tal eller stillatigande, f) 2:o komma honom från sin rätt och den i orätt förwända, g) 3:o förråda honom med låckande, onda råd, falskt bevröm eller lastande, löftens brytande, samt hemligheters uptäckande, h) 4:o baktala honom ehwad han är skyldig eller oskyldig, i) 5:o begabba, förebrå och olagligen dömma honom, k) samt ock 6:o komma honom ondt rykte uppå. l)

- a) Syr. 19: 19. II: 32. b) Zach. 8: 17. c) Zach. 8: 16. Eph. 4: 25. d) Ps. 5: 6. Matth. 12: 33. Prov. 10: 19. e) I Cor. 15: 33. 2 Tim. 2: 16. f) Prov. 4: 24. 19: 9. 31: 8, 9. g) Prov. 17: 23. 2 Par. 19: 6, 7. h) Jer. 5: 27. Syr. 37: 8. Esa. 5: 20. Syr. 4: 34. Prov. 25: 9. 11: 13. i) Prov. 18: 8. Lev. 19: 16. k) 2 Reg. 2: 23. Colos. 3: 8. Gen. 37: 19. Luc. 6: 37. l) Syr. 18: 21. Rom. 14: 4.

99. Fråg. Hwad binder eller fordrar Gud i detta Budet? Sw.

Han binder 1:o i gemen wara enfaldige, alswarsamme och kloke, a) och 2:o i synnerhet 1:o af kärlek tänka godt om vår nästa, b) 2:o tala godt til och om honom, c) 3:o ursäkta honom, d) samt 4:o i tilläteliga saker, sanningen oförkränkt, wända alt til det bästa. e)

- a) Matth. 10: 16. Rom. 16: 19. b) I Cor. 13: 5, 7. c) Prov. 22: 1. Syr. 6: 5. d) Prov. 31: 8, 9. e) Lev. 19: 17. I Petr. 4: 8.

100. Fråg. Hwad angår detta ottonde Budet i sig sielf, och hwarpå syster det? Sw.

Det angår den ädla sanningens beskydd, och syftar derpå, at som Gud är sielf sanfär dig, så wil Han ock at wi skole vara sanfär dige, och med hiertat, tungan och gerningaen, i all ting och alltid, sanning och redlighet wisligen främja och wårda skole.

Zach. 8: 19. Job. 17: 17. Rom. 10: 2.

Nionde Budet.

101. Fråg. Huru lyder nionde Budet? Sw.
Du skalt icke hafwa lust til din nästas hus.

102. Fråg. Hwad förstås med det ordet hus? Sw.

I allmänhet barn och efterkommande, a) men här egenteligen lös och fast liflös egen- dom. b)

a) Ruth. 4: 11. Exod. 1: 21. b) Lev. 25: 31, 32. Mich 2: 2.

103. Fråg. Hwad förbiuder Gud i detta nionde Budet? Sw.

Gud förbiuder med det ordet: Hafwa lust 1:0 I gemen werksynnds lusta, som af den förderfwade naturens inrotade onda begärelse upkommer, när man den låter hos sig wäldig vara, och då werklusta kallas, och 2:0 I synnerhet

nerhet all lust eller åtrå til vår nåstas liflösa egendom i löst och fast, at wi den ej af girighet, misunsamhet, fåfång åra och wållust, under sken af lag och rätt må under oss komma.

1 Reg. 21: 1. Esa. 5: 8.

104. Fråg. Swad biuder eller fordrar Gud i detta Budet? Sw.

Han biuder oss 1:0 allswarlig kamp och motstånd til vår onda lustas dödande, a) 2:0 utan girighet wara nöjde med den lyckta hwara med Han oss förssett, b) 3:0 unna nåstan hans större lyckta, c) 4:0 fly wållust och bruka måttelighet uti mat och dryck, och alle sinnes rörelser, d) 5:0 i hiertat under all åra oss altid förnedra, e) 6:0 på det andeliga och himmeliska endast vår högsta lust fästa, f) och 7:0 at wara vår nåsta behjelpelige, at han sin liflösa egendom må roligen behålla, och den utan skada och intrång besitta. g)

a) Gen. 4: 7. Gal. 5: 24. Rom. 8: 13. Eyr. 18: 28. b) 1 Tim. 5: 6-8. c) Jac. 4: 2. Prov. 14: 30. d) Rom. 13: 13, 14. Phil. 4: 12. 2 Pet. 1: 5, 6. e) Rom. 12: 3. 1 Pet. 5: 5. f) Colos. 3: 1, 2. Luc. 10: 42. g) Phil. 2: 4. Prov. 21: 10.

105. Fråg. Är lustan til det werldsliga löflig? Sw.

Lust efter det lekamliga eller werldsliga til dageligt behof, som ej hindrar lustan til andeliga
liga

liga är loflig, men en omåttelig lust til det jordiska är högst syndig.

Gen. 23: 4. 1 Cor. 7: 30. 1 Joh. 2: 15. Ps. 37: 4, 5.

106. Fråg. Hwad angår detta nionde Budet i sig sielf och hwarpå syftar det? Sw.

Det angår werkelig lusta, som emot alla bud stråfwar, och syftar derhån at wi denne lustan i alt döda skolom, a) och ställa vår högsta lust och åtra til det andeliga och himmelska b), samt derjemte nästans liflösa egendom honom tilhanda hålla. c)

a) Rom. 6: 12. b) Matth. 6: 33. c) Deut. 22: 3:

Tionde Budet.

107. Fråg. Huru lyder tionde Budet? Sw.

Du skalt icke begära dins nästas hustru, ej eller hans tienare, eller tienarinno, ej eller hans ox, ej eller hans åsna, ej eller något hwad honom tilhörer.

108. Fråg. Hwad förbinder Gud i detta tionde Budet? Sw.

Gud förbinder med det ordet: Begära: 1:o Vår medfödda förderfwade natur, och des inrotade onda begärelse, eller arffsynden i gemen, och 2:o I synnerhet all lust eller åtra til vår nästas egendom, som lif hafwer.

Jac. 1: 14, 15.

109. Fråg. Hwad biuder eller fordrar Gud i detta Budet? Sw.

Han biuder 1:0 Fullkomlig hertats renhet, så at wi åre utan naturens förderf och des onda begårelse, såsom för fallet i Hans beslåte, a) 2:0 at wi dämpa den onda begårelsen och trakta så i sanning efter hertats renhet, b) samt 3:0 med råd och dåd hielpa til at vår nåstas hustru, tjenstefolk och kreatur måge blifwa och göra hwad dem bör. c)

a) Lev. 19: 2. 1 Pet. 1: 16. b) Prov. 4: 23. c) Tit. 2: 6, 9.

110. Fråg. Hwad angår detta tionde Budet i sig sielf och hwarpå syftar det? Sw.

Det angår arssyndes lustan eller begårelsen och syftar derhån: at som begårelsen är wiljans kraft i siålen och i lofliga ting ostraffelig, men, medelst fördårswet i wiljan, nu efter fallet blifwit til det onda bögd; ty wil Gud i detta Budet at både vår natur, såsom i begynnelsen, från synden skal ren wara, som ock at den syndiga naturens begårelse, efter detta och det nionde Budet, så i des första uprinnelse, som i des fullbordan, skal förqwåfwas och afbrytas, och sedan at nåstan hans egit, som lif hafwer, honom ingalunda afhändes.

Gen. 4: 7. Deut. 22: 1-4.

111. Fråg. Huru lyder Budens beslut? Sw.
Gud

Gud säger om alla dessa Buden: Jag Herren din Gud är en stark hämnare, den som söker fädernas misshandling in på barnen allt in till tredje och fjärde led, de som mig hata; och gör barmhertighet in till många tusend på dem som mig älska och hålla min Bud.

Exod. 20: 5, 6.

112. Fråg. Swad är det? Sw.

Läs af Luthero.

113. Fråg. Huru straffar Gud onda gerningar in på barnen? Sw.

Så at Gud barnen, som följa sina föräldrar i onskone, så för egna, som för föräldrarnes synder skul straffas: Men ej fromma barn, ändock och dessa för föräldrarnas synder skul ibland timmelig bedröfwelse lida måste, som dock ej för dem är straff, utan et gagnande förs till återhåll från synder.

Ezech. 18: 20. I Sam. 15: 28.

114. Fråg. Huru belönar Gud de barn, som hålla Hans Bud? Sw.

Så at Gud de barn som följa föräldrarna i Gudaktighet, så för deras egen, som föräldrarnas trohet ihogkommer: Men om barnen wika från föräldrarnas fromhet, så straffas de sielfwe för deras ogudaktighet: Dock med godt ihogkommer Gud hos onda barn ofta deras föräldrars fromhet i werldslig måtto, och med sin nådes tillbudande i andelig måtto. Ps.

Psal. 103: 17, 18. 1 Reg. 15: 4:

115. Fråg. Huru mångfaldig är Guds hämd eller straff i allmänhet? Sw.

Tre slags: nemligen 1:0 Lefamligt, såsom Frig, dyr tid, pest eller andra olyckor i land och hus, 2:0 Andeligt, såsom Guds vrede, Hans Andes och nådes undandragande, och öfvergiftwande i förwänt sinne, eller förstöckelsens dom, och 3:0 Ewig, som är förtappelsen i helwete.

116. Fråg. Af huru många slag är der emot Guds nådebelöning? Sw.

Egenteligen tre slags: Lefamelig, Andelig och Ewig.

117. Fråg. Hwad är lefamelig nådes belöning? Sw.

Allt det goda, som timmelig lefnad tilhörer, såsom långt lif, helsa, frid, hielp i farligheter, goda wänner, lycka i förrättningar, barn och barnabarn, och allt hwad fierde bönnen inbegriper.

Lev. 26: 3-12. Deut. 28: 2-14.

118. Fråg. Hwad är Andelig nådes belöning? Sw.

Att Gud de fromme, som wäl använda nåden, alt mer nåd, godt at göra, gifwer och föröfker.

Matth. 13: 18.

119. Fråg. Swad är ewig nådes
belöning? Sw.

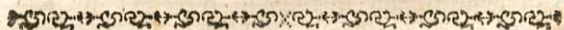
At Gud de utwalda af nåde des mera hårs
lighet i himmelen gifwer, ju mer de i tron
godt giordt och derwid lidit hafwa här i werlden.

Rom. 2: 6, 7. 1 Cor. 15: 41, 42. 2 Cor. 4: 17.

120. Fråg. Swad medel kunne wi i syns
nerhet bruka, at wi måge leswa i en sann
Gudsfruktighet, och taga oss tilwara, at
wi icke synde emot Guds Bud? Sw.

Desa fyra: 1:o At wi under den Hellige
Andes medwerkande nåd, flitigt läse, höre
och betrakte Guds ord, a) 2:o Trogit, flitigt
och andäktigt bedie Gud, b) 3:o tidt och ofta
förnye vårt goda upsåt, och med allwar i
minnet hafwe det dyra förbund, som wi med
Gud i döpselsen ingådt hafwe, c) och 4:o at
wi dageligen öfwe oss i strid emot synden. d)

a) Luc. 11: 28. Colos. 3: 16. b) Ps. 51: 12, 13.
143: 10. 1 Cor. 10: 11, 12. c) Num. 30: 3.
Rom. 6: 4, 11. Ebr. 10: 16. d) Rom. 6: 12, 13.

Andra Hufwudstycket,

om

Tron och Evangelium.

1. Fråg. Swarföre följer nu om Tron
strafft efter Lagen? Sw.

D

Såsom

Såsom Lagen lärer oss at känna synden, så lärer oss Evangelium, huru wi skole blifwa frälste ifrån synden: Hvilket Evangelium föres ställer oss uti Trones Artiklar.

Gal. 3: 24. Lagen hafwer varit vår tuktomästare til Christum, på det wi skole wara rättfärdige af trona, Rom. 10: 4. Ty Christus är lagsens ånde til rättfärdighet hwarjöm och enom som tror.

2. Fråg. Swad är Evangelium? Sw.

Evangelium är et gladt budskap om Guds nåd i Christo, som werkar tron på Christum och en lefwande Guds kännedom, och genom denna tron medför rättfärdighet och salighet för alla, som det hos sig werka låta.

Rom. 1: 16. Evangelium är Guds kraft allom dem til salighet som tro.

3. Fråg. Swad är Tron? Sw.

Dertil fodras trenne stycken, nemligen kunskap, bifall och förtröstan, så at en rätt och saliggörande tro, som af den Helige Ande genom Evangelium hos menniskan werkas, är icke någon blott kunskap i förståndet om Gud och Hans Helga ord, med samtycke eller bifall: utan sträcker sig ock til wiljan så, at, den öfwer sine synder bekymrade själen, den af Christo förwerfwade nåden med hierteligt begär åstundar och med lefwande förtröstan omfamnar och sig tillägnar; yttrande sig i början med en
brin

brinnande åtrå efter Jesum och sedan med större nådes wisshet uti en söt hwilo i Honom.

Ebr. 11: 11. Tron är en wis förlåtelse på det som man hoppas, och intet twiflar om det man icke ser.

4. Fråg. Hur förhålla sig kunskapen och bifallet uti en lefwande tro? Sw.

De äro nödige til tron, ty utan at weta och bifalla kan man icke tro, men ligga döde i hiernan innän et begärligt omsammande genom dem werkas i wiljan, hwarwid då kunskapen blifwer lefwande eller känd i hiertat och så bifallet eller samtycket får en kraftig öfvertygelse om sanning och nytta af de kända och annamade sanningar; hwilka alla, nemligen en lefwande kunskap, bifall och förtröstan, eller besgärliga omsammandet icke i en död tro wara kunna.

5. Fråg. Swad är en död Tro? Sw.

En falsk inbilning, som en obotfärdig i sit oförändrade hierta gör sig sielf om nåd, eller rättare sagt, sielfwa otron: At man nemligen i obotfärdighet med en medfödd och sedermera tillkommen olust och mistroende til Guds nåd i Christo henne förkastar, och derunder drages med egen och andras förwända kärlek och lit, och regeras af en til synd förblindande, locskande, förhårdande och härskande kraft.

2 Cor. 4: 4. Ebr. 3: 12. Ser til käre bröder, at

til äfventyrs uti någon eder icke är et argt och otroget hierta, som träder ifrån lefwandes Gud.

6. Fråg. Hurledes kan en botfärdig i sit tronens begär hinna til Guds nådes omfamnande i Christo? Sw.

Jo tyledes, som Guds ord wedergwecker, a) och det i böner erfares, b) så kan en botfärdig under wako och bön, c) allt mer och mer hinna til ömnicare tronens mått af Guds helsofamma löftens betraktelser. d)

- a) Ps. 119: 50. b) Luc. 17: 5. Marc. 9: 24. c) Matth. 26: 41. d) Ps. 119: 149. Herre hör mina röst efter dina nåde: wedergweck mig efter dina rättet.

7. Fråg. Hwaraf kan man känna en lefwande Tro? Sw.

Alf des kraftiga werkingar i hiertat, som äro kärlek til Gud och nästan, hat til synden, seger öfwer werlden, och sådant mera.

- Jac. 2: 18. Luc. 6: 34. Act. 15: 9. 1 Joh. 5: 4.

8. Fråg. Hwad blifwer åtskilnaden emellan Lagen och Evangelium? Sw.

De finnas wäl tillsammans, eller på et ställe i Skriften, men kunna åtskiljas af deras werkingar, hwartil de årnade äro, nemligen: Lagen uptäcker 1:o synderna, förskräcker för dem och fördömmet, a) 2:o är af naturen någorlunda känd, b) 3:o fordrar gerningar och är gerningars Lag, c) och 4:o lofwar

war belöning och lifwet dem, som af egen för-
mågo kunna honom fullgöra. d)

- a) Rom. 3: 20. Deut. 27: 26. b) Rom. 2: 13.
Joh. 1: 17. c) Lev. 18: 5. Rom. 3: 27. d)
Luc. 10: 28. Jac. 1: 25.

Men Evangelium, 1:o förkunnar nåd i
Christo, och försäkrar om syndernas förlåtel-
se, a) 2:o är förnuftet en hemlighet och fram-
hafd igenom Christum, b) 3:o fordrar tron
och är tronens Lag, c) samt 4:o lofwar nåde-
lönen och saligheten endast för den genom trona
omfamnade Christi förskyllan skul. d)

- a) Esa. 43: 24, 25. b) Eph. 1: 9. Joh. 1: 17.
c) Rom. 3: 27. d) Joh. 3: 16.

9. Fråg. Huru många äro Trones
Artiklar? Sw.

Tre Hufwud Artiklar: Den Första om
Gud Fader och Skapelsen: Den Andra om
Guds Son och Återlösningen: Den Tredie
om den Helige Anda och Helgelsen.

Den Första Artikelen

om

Gud Fader och Skapelsen.

10. Fråg. Huru lyder den Första Trones
Artikel? Sw.

Jag tror på Gud Fader Allsmåttigan
Himmelens och Jordenes Skapare.

11. Fråg. Swad är det? Sw.
Läs af Luthero.

12. Fråg. Hur många stycken förehåller
of denna Första Trones Artikel? Sw.

Fyra, 1:0 Om Gud Fader, 2:0 om
Skapelsen med uppehållelsen, försörjandet och be-
kyddandet, 3:0 om orsaken til dessa wälger-
ningar, samt 4:0 om vår skyldighet för de
samma.

1:sta Stycket.

13. Fråg. Swilken är Gud Fader? Sw.

Fadren är den Första Person i den gudo-
meliga warelsen, som af ewighet hafwer födt
Sonen sig sielfwan jemlik och samwarande,
af hwilken såsom ock af Sonen den Helige
Ande utgår.

Esa. 44: 6. Exod. 3: 14. Apoc. 22: 1. Psal. 2:
7. Joh. 15: 26. Gal. 4: 6.

2:dra Stycket.

14. Fråg. Swad är Skapelsen? Sw.

Skapelsen är, at Gud i tidsens begyn-
nelse af god wilja i sin wishet och allmakt ge-
nom sin Son i den Helige Ande, uti wacker
ordning, inom sex dagar, dels omedelbarligen
dels medelbarligen alla synliga och osynliga
ting af intet framdragit, sit namn til ära och
menniskom til nytta.

Ps.

Pf. 33: 6. Himmelen är giord genom Herrans ord;
och all Hans här, genom Hans munns Andä.

Gen. 1. Psal. 19: 2. Gen. 1: 28.

15. Fråg. Swilka äro af skapade ting, de
förnämsta Guds-kreatur? Sw.

Osynbare Englar och synbare menniskor.

16. Fråg. Swad är Englarne? Sw.

De äro af Gudi med stort förstånd och fri
willsa begåfwade, wisa, heliga, mäktiga, här-
liga och ödödeliga andeliga wäsenden, skapade
til Hans löf och besallningars uträttande, de
der nu stadfastade i det goda aldrig mera falla
kunna.

Pf. 104: 4. Herre du gör dina Englar til wäder
och dine tienare til elds låga.

2 Sam. 14: 20. Matth. 25: 31. Esa. 37: 36.
Apoc. 18: 1. Psal. 104: 4. Ebr. 1: 14. Psal.
103: 20.

17. Fråg. Är Heliga Englar emellan någon
åtskilnad eller olikhet? Sw.

Ja, dock icke til wäsendet utan til egenfka-
perna jemte grader eller ordning uti ära och
förrättningar, dem wi dock än icke känne.

1 Cor. 14: 33, 40.

18. Fråg. Swa ock alle Englar
ståndaktige blifwit? Sw.

Nej, utan en otalig myckenhet af dem
äro egenwilligt från sin medskapade Helighet

affarne, och äro dymedelst ifrån gode Englar til onde Andar eller dieflar förvandlade wordne.

Jud. v. 6. De Englar som icke behöllo sin första böme, utan öfvergåwo sin hemman, dem förwarade Han med ewiga bojar i mörkret til den stora dagsens dom. 2 Pet. 2: 4.

19. Fråg. Swad äro de onde Englars eller dieflarnas werk och förrättningar? Sw.

De försmåda Gud af wändeligt hat, söka förhindra Hans ära, förleda menniskor til synd, skada alla, förderfwa det andelliga, werldsliga och hushålls-ståndet, på det de må göra alla med sig förtappade.

Apoc. 12: 12. Gen. 3: 5. Luc. 8: 12. 2 Cor. 2: 11. Job. 2: 2. Zach. 3: 1. Dan. 10: 13. 2 Tim. 2: 25, 26. 1 Pet. 5: 8.

20. Fråg. Äro de onde Englar måkrige nog at göra alt det onda som de wilja? Sw.

Nej, utan ånffönt deras förstånd nu efter fallet ån är stort, fast med wilfarelse omgiffwit, a) och deros wilja hel och hållen ond, b) så äro dock deras krafter, ehuru ån store, af Gudi så bundne, at utan Hans tilståndande de ej något göra kunna. c)

a) Exod. 7: 11, 12. 8: 7, 18. 9: 11. Matth. 8: 29. Jac. 2: 19. b) Matth. 16: 23. Eph. 6: 12. c) Job. 1: 12. Matth. 8: 31.

21. Fråg. Swilke äro nåst de Zelige Englar andra Guds förnämsta Kreatur? Sw.

De synbare, wi menniskor.

22. Fråg.

22. Fråg. Hwaraf är människan
skapad? Sw.

Gud har skapat människan til des kropp af jorden, men til des siäl af intet, med sit inblåsande, til at lekamligen, förnuftigt och andeligen lefwa.

Gen. 2: 7. Herren Gud gjorde människona af jordenes stoft och inbläste uti hans näso en lefwande anda, och så wardt människan en lefwande siäl.

23. Fråg. Säg då hwad är människan? Sw.

Människan är Guds kreatur, til sina wäsenteliga delar, som äro en förnuftig siäl, och med lemmar försedd kropp, af Gud efter Hans beläte i begynnelsen skapad, Honom at tjena och sedan at salig blifwa.

Gen. 1: 27.

24. Fråg. Hwaraf kan du weta at du
hafwer en siäl? Sw.

Deraf, at jag finner i mig twänne inwärtres verkande förmögenheter, nemligen förstånd och wilja, som ej kunna tilkomma kroppen, utan siälen såsom en anda.

Sap. 15: 11.

25. Fråg. Hwad är människans siäl? Sw.

En lefwande, osynlig och odödelig anda, försedd med särdeles förmögenheter, i synnerhet förstånd til at begripa, och wilja til at utswälja eller förkasta.

D 5.

26. Fråg.

26. Fråg. Hvad är människans kropp? Sw.

Den är siälens jordiska hydda eller boning, bestående af tienliga lemmar, och försedd med sinnen, såsom syn, hörsel, smak, lukt och känsla.

27. Fråg. Swilken del är ädlare på människan, kroppen eller siälen? Sw.

Siälen är långt ädlare än kroppen, i ty hon är en odödelig Ande, kan hafwa samsund med Gud och regera kroppen, och hwart hån siälen far, dit måste ock änteligen kroppen följa efter, antingen til himmelen eller helfwetet.

28. Fråg. Huru är människan försedd med förnuftig siäl? Sw.

J så måtto, at hon i anseende til des förstånd och wilja äger frihet, at kunna utwälja det förståndet för godt anser, och förkasta hwad henne ondt synes.

Eccles. 7: 30. Jag hafwer funnit, at Gud hafwer gjort människona rätta.

29. Fråg. Bewis då siälens odödelighet? Sw.

Den samma bewisar 1:o den Heliga Skrift, som talar om siälens skapelse, a) återlösning b) och afföndring från kroppen. c) 2:o Människans eget samwete, med sin hemliga fruktan då hon illa gör, och hemliga fågnad då hon gör wäl, d) och 3:o Martyrernes hopp
under

under plågor och död om själarnas bättre tillstånd efter tiden. e)

- a) Gen. 2: 7. b) Luc. 9: 56. c) Eccles. 12: 7.
Ebr. 10: 39. d) Rom. 2: 15. e) Act. 7: 59.
1 Reg. 19: 4. Tob. 3: 6.

30. Fråg. Huruledes war menniskan i Skapelsen förhårligad med Guds belåte, eller hwad war det? Sw.

Således, at jemte det menniskan i allmänhet hade en likhet och öfwerensstämmelse med Gud sielf i all sällhet och förmåner, liknade hon i synnerhet honom med fullkomligt widsoms lius i förståndet, oskyldighet och godhet i wiljan, ordentelighet i begäresser och sinnets rörelser, frid och ro i samwetet, sticket lighet i alla öfriga krafter, som tillsammans tagit utgjorde en medskapad helighet och rättfärdighet. Påföljden deraf, som åfwen hit kan räknas, war en nössam gemenskap med sin Skapare, Herra: wälde öfwer alla kreatur, roligt arbete, god helsa, långt lif, odödelighet, och ånteligen af nåde ewig salighet; hwilke alle förmåner genom naturliga födelser hade kommit in på barnen och efterkommande, om wåre förste föräldrar hade i sin medskapade fullkomlighet beståndande blifwit.

Gen. 1: 26. Sap. 2: 23. Gud hafwer skapat menniska til ewigt lif, och gjort honom til et belåte, at han skulle sådana wara som han är.

31. Fråg.

31. Fråg. Blef då menniskan icke ståndaktig i Guds belåte eller sin medskapade härlighet? Sw.

Nej, bättre Gud, wåre förste föräldrar Adam och Ewa och wi i dem hafwe fallit i synd, och derigenom äre wi med dem bortkomne ifrån Guds belåte.

Gen. 3: 6.

32. Fråg. Hwilken är uphoswet eller orsaken til synden? Sw.

Diefwulen och menniskan: Ty diefwulen i ormen bedrog wår första moder Ewam til at äta af det förbudna trädet, och Ewa kom sin man Adam till at göra det samma; Och altså är synden kommen i werlden, genom diefwulens afwund och menniskans fria wiljas misbruk.

Gen. 3: 1-6. Sap. 2: 24. Rom. 5: 12. Såsom igenom ena mennisko är synden kommen i werlden och för syndenes skul böden; Så är ock böden kommen öfwer alla menniskor, efter de alla syndat hafwa.

33. Fråg. War det en så stor synd at äta af det förbudna trädet, hwarigenom wåre första föräldrar de föllo? Sw.

Det war wisserligen en stor och fäselig synd, at wåre första föräldrar med åsido sätande af sina fullkomliga krafter, inwärtas afföllo med hiertat från Gud, til sig sielf, werlden och diefwulen, genom hwilkens locande

Kände de honom mer trodde, mistänkte Gud för misfunsamhet, blefwo honom i hiertat fiens telige, wille ej mera wara under honom, bödo til at blifwa honom like i wisshet, gdrans des sedan med det förbudna åtandet et utwärttes fall, och med bågge sig och efterkommande hmfeligen i olycka bragte.

Gen. 3: 1-6.

24. Fråg. Men hade Gud icke kunnat förhindra Syndafallet? Sw.

Icke utan at betaga menniskan des fria wilja, då hon skulle blifwit oförnuftig och trälaktig och i sådant tilstånd intet lydnes prof kunnat åstadkomma.

25. Fråg. Hwad blef frukten för menniskan af Syndafallet? Sw.

Allt ondt, Guds belåte förlorades, diabolens belåte kom i stället och han fick herras wälde öfwer siäl och kropp, med et ord: Andelig, lefamlig och ewig död.

Gen. 2: 17. Af kunskapens tråd på godt och ondt skal du icke äta, förth på hwad dag du beraf åter skal du döden dö.

26. Fråg. Huru blef siälen genom synden förderfwad? Sw.

Så at synden i:o förmörkade förståndet til half blindt i menniskliga, men til hel blindt i gudameliga saker, hwaraf det alltid är särdigt

dig till wilfarelse och falskt omdöme i det som Gudi tilhörer, a) 2:o beröfwade wilian helighet, och kom henne at wara Gudi hientelig, b) samt 3:o förderfwade begärelserna och sinnets rörelser och förstörde all samwets ro. c)

a) 1 Cor. 2: 14. b) Rom. 8: 7. c) Esa. 57: 20, 21.

37. Fråg. Huru förderfwade och synden människans kropp? Sw.

Så at den blef syndig, nödlidande, bråttlig, dödelig och otalige plågor underkastad.

Eyr. 40: 1.

38. Fråg. När hafwer då Gud skapat oss? Sw.

Då Gud enligt den Adam och Ewa i Skapelsen tillsagde wälsignelse: *Warer fruktamme och föröcker eder och upsfyller jorden, Gen. 1: 28.* har utaf ämne låtit oss i wår tid, och än framdeles af sina ämnen låter andre i sinom tid aflas och födas, som wi bekänne: Jag tror at Gud hafwer mig skapat och all kreatur: *Gifwit mig kropp och själ, ögon, öron och alla lemmar, förnuft och all sinne.*

Job. 10: 8-12. *Dina händer hafwa stitliga gjort mig, och allan samman beredt mig; Sânt uppå at du hafwer gjort mig af ler, och skal åter låta mig komma til jord igen. Hafwer du icke molkat mig såsom mjölk; och låtit mig ystas såsom ost? Du hafwer klädt mig uti hud och kött; med ben*

ben och senor hafwer du sammanfogat mig. Lif och wålgerning hafwer du gjort mig; och dit upseende bewarar min anda.

39. Fråg. Har då menniskan ännu efter fallet förnuft eller är hon aldeles förnuftig? Sw.

Hon är förnuftig, men för mycket förderfwad i naturen för at kunna detsamma rätteligen bruka: Ty då hon skulle hafwa wiljan och böjelse af naturen under förståndets lius och wålde, så begär hon likwål ofta, twert mot förnuftet, medelst sin förwända wilja, icke allenast det som förståndet ogillar, utan förståndet sielf förwillas ock ofta genom begärelserna, och förledes at det samma samttycka och gilla.

40. Fråg. Har då menniskan efter fallet af naturen nu mer någon kraft och fri wilja, til det som andeligt godt är? Sw.

Aldeles ingen kraft, och fri wilja til andeligt godt, ty det är henne aldeles emot; Men dock har hon fri wilja och någon kraft til naturligt goda ting, och utwärtas goda öfningar, såsom at läsa, siunga, gå i kyrkan, och til annat hwad såsom ärbart lyser.

41. Fråg. Hurudan är då den kraft hwar igenom menniskan kan hålla sig til en naturligt sedig eller utwärtas ärbart lefnad, och wandel? Sw.

Den är en naturlig drift, eller den så ynsligen förderfwade menniskans naturliga lag,
i för

i förmågo hwaras, då än hennes naturliga förstånd wet något om Gud och känner någorlunda ära och godt, skam och vndt, wet ock i sit kunskaps mått den kända sin werkslynds lusta hålla från sit grofwa utbråt tillbaka, så hwad hennes förstånd af detta för billigt och rätt eller tvårt om anser, det utwåler eller förkastar wiljan, och huru det göres eller giordt blifwit eller ej, det måste ock samwetet känna och döma. Denna Lag är således en liten hielp til ärbarhet, och et kännemärke på det borttappas de Guds belåte.

Matth. 7: 12. Rom. 2: 14, 15. Hedningarna, ändock de icke hafwa Lagen, äro de likwål sig sielfwom Lag, hwilke bewisa Lagsens werk wara strifwit i deras hierta, der deras samwet bår dem witne, och deras tankar som sig inbördes anklaga eller ock ursaka.

42. Fråg. Säg då hwad är samwete? Sw.

Samwetet är siälens kraftiga dom eller öfswertygelse, huru menniskans in- och utwärtas gerningar öfswerens stämma eller ej med den i hennes förstånd kunbara Guds wilja, hwarom hon har i ena fallet en befredande, men i det andra en qwålhande öfswertygelse, som kallas samwete.

Prov. 20: 27. Herrans lyfta är menniskones Ande: Han går igenom hela hiertat. Conscientia est Regula, Accusator, Testis, Judex, Tortor, & Consolator.

43. Fråg.

43. Fråg. Uppehåller Gud ännu efter fallet
 öf menniskor och alla skapade ting? Sw.

Ja, Gud uppehåller wisligen efter sin goda
 wilje och mäktiga kraft stundeligt öf och alla
 sina kreatur, som det heter: Och det ännu
 håller wid makt.

Act. 17: 28.

44. Fråg. Kunna icke kreaturen wara
 förutan Guds uppehållande? Sw.

Nej, ty Gud wisar sin wishet, kraft och
 godhet dermed at Han kreaturen i deras för-
 mögenheter sielf uppehåller, och bär alting
 med sit kraftiga ord.

Ebr. 1: 3.

45. Fråg. Försörjer ock Gud öf sina
 kreatur? Sw.

Ja, alt hwad någonsin öf, genom våra,
 af Gud förlånta krafter tilfalla kan, det tilde-
 lar Han öf stundeligen utan at wi sielfwa ofta
 weta råd och utwäg dertil, som det heter:
 Dertil försörjer mig rikeliga och dageliga
 med kläder och födo, hus och hem, hustru
 och barn, bo och bohag, och alt det jag
 til timmelig näring behöfwer.

Psal. 127: 1. Joh. 3: 27. Menniskan kan intel
 taga, utan det warder henne gifwit af himmelen:

46. Fråg. Kan då icke menniskan sielf något
 göra til sit försörjande? Sw.

E

Jon

Hon kan och bör arbeta och förse sina behof, hvarför utan hon intet kan få, men skönt och mycket görs och arbetas, blir dock frukten och vinsten deraf ej hennes verk, utan Guds wälsignelse, som kraft, råd, sätt och framgång till arbetet gifwer eller förhåller.

Eccles. 9: 11. Jag wände mig och såg, huru det tilgår under solene, at det icke hielper til at löpa at man är snar: til strid hielper icke at man är stark; til bärgning hielper intet at man är snäll; til rikedom hielper icke wara klok; at en hafwer ynnest hielper icke at han sin tingest wäl kan: utan det står alt til tiden och lyckona.

47. Fråg. Beskyddar Gud och ännu oss sina kreatur? Sw.

Ja, Han har på oss et waksamt öga, och skyddar med sin godhet oss til hielp i alla synliga och osynliga faror, som det heter: Består mar och bewarar mig för skada och farligheter och alt ondr.

Psal. 5: 12. Låt glädia sig alla dem, som trösta uppå dig, ewinnerliga låt dem frögda sig; ty du består dem.

48. Fråg. Swadan komma för menniskan så många farligheter? Sw.

De komma af hennes egen förderwade naturs oförstånd, werldenes swårigheter, och dienswulens försåt.

1 Cor. 15: 30.

3:de Stycket.

49. Fråg. Hvad är det som föranlåter Gud at bewisa oss dessa upräknade wålgerningar? Sw.

Gud gör det altsammans af sina blotta nåd och faderliga godhet, utan all wår förskyllan eller wårdsighet.

50. Fråg. Gör Gud någon skilnad på sina kreatur i dessa wålgerningar? Sw.

Ja, ty när Gud gör wål emot de oförnuftiga, såsom deras Skapare, sker det wål ders före at Han är allom god, och förbarmar sig öfwer all sin werk, a) men emot menniskan förhåller Han sig ej blott som Skapare, utan omfamnar henne med mera nåd för Christi skul och i affigt på hennes bättring; b) det besynnerligaste mått af nåd wedersfars dem trognom, emot hwilka Han förhåller sig som en fader emot sine barn, at de af Hans wålgerningar känna må Hans faderliga godhet, som i dem wisar sig. c)

a) Psal. 145: 9. Sap. 11: 25. b) Rom. 2: 4:

c) Psal. 103: 13.

4:de Stycket.

51. Fråg. Hvad är wår skyldighet emot Gud för desse Skapelsens wålgerningar? Sw.

Vår skyldighet är: Att Honom för allt tacka och lofwa, tiena och lydiga wara, det är wisserligen sant.

52. Fråg. Huru skole wi tacka Gud? Sw.

Så at wi under vår orwårdighets känsla worde Gud i sin Höghet och sine wålgerningar, och derföre tacke Honom med ódmuikhet, alltid, andåktigt, i wåre hiertan.

Pf. 65: 2.

53. Fråg. Huru skole wi lofwa Honom? Sw.

Så at wi ej allenast uti allt wårt tal om Guds werk och eljes, låte påskina en sann Guds åktighet, a) utan ock låte allt wårt företagens de syfta till Hans åra, b) ån ock andåktigt med Psalmer och Lofsånger och Andeliga wisor i nådene siunge Herranom af wåra hiertan. c)

a) Colof. 4: 6. b) Colof. 3: 17. 1 Cor. 10: 31.

c) Eph. 5: 19. Psal. 92: 23.

54. Fråg. Huru skole wi tiena Honom? Sw.

Så at wi med en rätt och skålig Gudstienst utgifwe vår Lefwamen och Ande til et offer, som är lefwande, heligt och Gudi behageligt.

Rom. 12: 1.

55. Fråg. Huru skole wi omsider lydige wara? Sw.

Så at wi hõrsamligen wandre i Guds ord, och derefter i allt wårt lefwerne oss råtte.

1 Sam. 15: 22, 23.

56. Fråg.

56. Fråg. Hwarföre tilågnas Skapelsen och des wålgerningar den Första Person? Sw.

Ej derföre som wore Andra och Tredie Person från dem utslutne; utan för ordningens skul, at Skapelsen är den första gerning, der med Gud sig uppenbarar, derföre warder den ock den Första Person i Gudomen egentelligen tillräknad.

Gen. 1: 26. Psal. 33: 6.

Den Andra Artiklen.

om

Guds Son och Återlösningen.

1. Fråg. Huru lyder Andra Trones Artikel? Sw.

Jag tror på Jesum Christum, Hans enda Son wår Herra, hwilken afslad är af den Helga Anda, född af Jungfru Maria, pinster under Pontio Pilato. Korsfåster, döder och begrafwen. Nederstigen til helwetet. På tredie dagen upstånden igen ifrån de döda. Upstigen til himla, sittande på Allsmåktig Guds Faders högra hand. Sådan igenkommande til at döma lefwande och döda.

2. Fråg. Hwad är det? Sw.

Läs af Luthero.

E 3

3. Fråg.

3. Fråg. Huru många Stycken förbehåller
 oss den Andra Trones Artikel? Sw.

Syra. 1:o Om Christi Person, 2:o
 Hans Namn, 3:o Hans Wälgörningar, och
 4:o Andamålet med desse Hans Wälgörningar.

1:sta Stycket.

4. Fråg. Swem är Kristus til sin
 Person? Sw.

Christus är den Andra Person i Gudomen
 af Fadren i ewighet födder, honom jemlik och
 samwarande, af hwilken, såsom ock af Fadren,
 den Helige Ande utgår: Den ock til menni-
 skors återlösning uti tidsens fullbordan antog i
 Personlig förening med sig sann mandom, haf-
 wandes således två naturer såsom Gud och
 menniska, warandes dock en enda Person
 ewinnerliga.

Ebr. 1: 3. Joh. 14: 10. 15: 26. Gal. 4: 6, 4, 5.
 Rom. 9: 5. Kristus födder på köttfens wagnar
 är Gud öfwer alting, lofwad ewinnerliga.

5. Fråg. När skedde denna Personliga
 förening? Sw.

I Aflelsen, då Guds Son, det genom den
 Helge Ande uti Jungfru Marie lif afföndrade,
 från arffsynden renade och med naturliga och
 andeliga gåfwor til mandom beredda ämne, med
 des egenfaper, i sin härlighets öfwerflyggande,
 til

til sin Gudoms boning uptog, med sig förenade, och med sina egenskaper förhårligade.

Luc. 1: 31, 35. Du skal afsa i dit lif och föda en Son. En den Helige Ande skal komma öfwer dig, och den Högstos kraft skal öfwerstyggja dig: Derföre ock det Helga, som af dig födt warder, skal kallas Guds Son.

6. Fråg. Swilka äro de egenskaper, med dem Gudomen förhårligade sin antagna mandom, och dem Gudomen med mandomen sig antog eller tilågnade? Sw.

De i föreningen, af Gudomen mandomen meddelte äro ewighet, allwetenhet, alstådes närwarelse, alsmåktighet och med et ord all gudomelig Majestät: a) Men det Han af mandomen sig tilågnade, äro mennisklig födelse, kött och blod, lidande, död, uppståndelse, uppstigande til himla, och så widare: b) Swaras kommer at hwad endera naturen egit är, deraf är och blir ock den andra delaktig, så at ock naturerne altid werka hwar på sit sätt, et och samma, i, med och genom hwarandras delaktighet. c)

a) Col. 2: 9. b) Ebr. 2: 14, 17. c) 2 Cor. 5: 19. Joh. 3: 2.

7. Fråg. Kan du det begripa, huru Kristus således är i twenne naturer en Person? Sw.

Nej, ty huru Gudomen utan förwandling har på et högt gudomeligt sätt antagit och med

sig förenat mandomen til en obeblandad, men ofskiljaktig Person, är och förblifwer obegripeligt.

Exod. 3: 2, 3. 1 Tim. 3: 16. Utan twiswel är Gudaktighetenes hemlighet stor, at Gud är uppenbar worden i köttet, rättfärdigad i andanom, synt Englomen, predikad Hedningomen, trodd i werldene, och uptagen i härligheten.

8. Fråg. Emödan Guds Son antog mandomen, har Han ock då antagit des swagheter? Sw.

Ja, Guds Son har efter mandomen gods willigt åtagit sig, icke enskilda och wanfkapade personers, utan de för syndenes skul allom gemensamma menniskliga swagheter, såsom trött-
het, hunger, bedröfwelse och dylika, dock alt utan synd.

Ebr. 5: 2. 2: 18. 4: 15.

9. Fråg. Swarföre skulle Christus wara Gud och menniska? Sw.

Såsom en medlare efter sina Embeten måste Han wara Gud och Man: Men egen-
teligen derföre menniska, på det Han under Fagsens lydno lefwa, lida och dö kunde: och Gud, på det Han skulle samma sin lydno, lidande och död gudomelig kraft och wärdighet tildela, och dermed borttaga Guds wrede, Fagsens förbannelse, synden, döden, diefswulen och helswetit, hwilket alt en blott menniska icke kunnat åstadkomma.

Psal. 49: 8, 9. Kan dock en broder igen förlösa,
eller

eller Gudi någon försona, ty det kåstar för mycket at förlösa deras själar, så at han måste låta det bestå ewinnerliga.

2:dra Stycket.

10. Fråg. Swilka äro Christi namn? Sw.

Utom flera andra utmärkes egenteligen Hans Person och ämbete dermed, at Han kallas Jesus Kristus.

11. Fråg. Swad bemärker namnet Jesus? Sw.

Saliggörare, och är detta namn at Hos nom af Gud bestämt för aflelsen, genom Engelen kungjort och sedan i omskärelsen Honom tillagdt.

Matth. 1: 21. Luc. 1: 31. 2: 21.

12. Fråg. Swad bemärker det namnet Kristus? Sw.

Smord, äfwen som Mesias.

Psal. 45: 8. Act. 10: 38.

13. Fråg. Swarmed är Kristus smord? Sw.

Gud hafwer smort Honom til sin mandom med den Helge Ande och Kraft eller alla naturliga och andeliga gåfwer, a) så har ock Guds men sielf meddelat mandomen sina egenstaper den stund föreningen skedde, och dermed gjort Hos nom til Herrans Christ. b)

a) Esa. 61: 1. Ps. 45: 8. b) Colos. 2: 9. Luc. 2: 26.

14. Fråg. Swarföre skulle wår Frålsare wara en Herrans smord? Sw.

För sit Medlare embetes skull, at kunna förrätta det i sina trenne grenar, den Presterliga, Prophetiska och Konungliga, til hwilka embeten man i Gamla Testamentet genom smörjelse plågade inwigas.

3:die Stycket.

15. Fråg. Hur och när har Christus sit Medlare Embete förwaltat, och sina wälgerningar bewist? Sw.

Under sina olika stånd, och efter hwarje embetes olika beskaffenhet.

16. Fråg. Hvilka äro Christi stånd? Sw.
Hans Förnedring och Uphöjelse.

17. Fråg. Swad är Christi Förnedring? Sw.

Det stånd, i hwilket Han efter sin menniskliga natur: 1:o afhölt sig ifrån de samma natur meddelta sin Gudoms egenkapers fulla nyttjande, och 2:o åtog i des ställe en Dienares skeppelse, det är, lefde i oskyldig swaghet, fattigdom och nedrighet här i weridene, til at försona Gud för oss, a) och förelösa oss i essterdöme. b)

a) Phil. 2: 6, 7, 8. Christus ändå Han war i Guds skeppelse, råknade Han det ick för rof Gudi jemlik wara, utan förnedrade sig sielf, tagandes på sig en Dienares skeppelse, och wart lika som en annor menniska, och i åthäswor funnen som en menniska. Ödmjukade sig sielf, wart lydlig

lydig intil döden, ja intil kerstens döb. a) Gal. 4: 45. b) Matth. 11: 29, 30. Joh. 13: 15.

18. Fråg. Swad hörer til Christi Förnesdrings stånd och Tienare skeppelse? Sw.

Hans Afsele, så wida hon hade med sig våra swagheters påtagande, Hans Födelse, som ock war ringa och föraktad, Hans Omstärkelse, flykt til Egypten, fattiga wälkor, Hans Döpelse, frefrelse, förföljelse, pina, död, och sist Hans Begräfning.

19. Fråg. Huru länge warade Christi Förnedring? Sw.

Hon började wid Hans afsele och födelse, och warade hela Hans lefnads tid af Trettio tre och så när et halst år, intil Hans död och begräfning.

20. Fråg. Swad är Christi Upbdjelse? Sw.

Det stånd, i hwilket Han, efter sin menniskliga natur, då Återlösningen war fullbordad; 1:o aflade sin ringa Tienareskeppelse, och 2:o återtog et fullkomligt och beständigt utöswande af de meddelta sin Gudoms egenskaper, härlighet och makt, för at blifwa sielf af öf uti dem dyrkad, a) och göra öf delaktiga af saligheten, som Han öf förwårswat. b)

Phil. 2: 9, 10, 11. Dersöre har Gud förhögt Honom, och gifwit Honom et namn, det öfwer all namn är, at i Jesu namn skola sig böja all knä, deras som i himmelen, på jordene, och under jorden

den äro. Och all tungor skola bekänna, at Jesus Christus är Herren, Gud Fader til äro.
 a) Joh. 17: 24. Rom. 14: 9. b) Joh. 12: 32.
 Gen. 45: 9, 10, 11.

21. Fråg. Hwad hörer til Christi Uphöjelses stånd? Sw.

Alt sedan Han af egen kraft i grafwen sig lefwande gjort och själen med Kroppen igen förrenat, Han 1:o nedersteg til helfwetit, 2:o upstod ifrån de döda och wisade sig lefwande, 3:o upfor til himla, 4:o sitter nu på Guds Faders höggra hand, och 5:o är sådan igenkommande, til at döma lefwande och döda.

Rom. 14: 9.

22. Fråg. När tog Christi Uphöjelse sin början? Sw.

I det ögnablek Han lefwande blef i grafwen, och warar nu i alla ewighet.

Psal. 72: 8.

23. Fråg. Huru många äro Christi Embeten, i dem Han wisar sig som Medlare, hwartil Han är smord? Sw.

Som nyss nämndes, Tre, Hans Prophetiska, Öfwersta-Prestkerliga och Konungsliga Embete.

24. Fråg. Hwad är Christi Prophetiska Embete? Sw.

Det Embete i hwilket Han, 1:o predikade eller fungiorde öf Guds wisja om wår salighet,

het, 2:o förkunnade eller förespådde tilkommande ting, och 3:o stadfästade sina predikningar och spådomar med oräkneliga underverk eller mirakel.

Deut. 18: 18, 19. Jag Herren skal upväcka dem en Prophet, såsom du äst, utaf deras bröder, och skal gifwa min ord i Hans mun: Han skal tala til dem alt det jag Honom biuda wil. Och den som min ord icke hörer, som Han i mit namn talandes warder, af Honom wil jag utkräfsja det.

25. Fråg. Huru och til hwad ända har Christus predikat? Sw.

Ej blott Lagen och för at bringa menniskan til lydno och hiertats förkrobande och dragga henne från de Judiska wilfarelser: a) utan förnemligast Evangelium, deruti Han wiste sig af Fadren vara sänd i werldene, at i trona anammas til salighet, såsom Propheterna tilförene witnat och Han sielf äfwen witna skulle, b) och hwarförutan Han med sin förtienst skulle för menniskor okänd wara.

a) Matth. 5: 21. 2c. b) Joh. 5: 39. Act. 10: 43.

26. Fråg. Är Christus då ännu Prophet? Sw.

Ja, Han, den stora Propheten, gifwer sit ord kraft och för rättar än detta sit embete igenom lagligen kallade Lärare på jordene, som ännu i dag det med underverk och prophetiers fullbordan stadfästade prophetiska ord predika.

27. Fråg.

27. Fråg. Hwad är Christi Öfwersta Pres-
sterliga Embete? Sw.

Det Embete som Han med offer och för-
bön inför Gud bestrider, i ty Han, 1:o både
fullgjorde Lagen med fullkomligaste lefnad, a)
och såsom skuldoffer det i Lagen stadgade wåre
öfwerträdelshers straff utstod med lydigste pina
och död, b) Gudi til försoning, och öf men-
niskom til förttenst och återlösning, och 2:o
bad och ån beder för alla menniskor i gemen
och troгна i synnerhet, hwilken Hans förböns
frukt är wälsignelse. c)

a) Matth. 5: 17. Gal. 4: 4, 5. Gud sände sin
Son söddan af qwinno, giordan under Lagen,
på det Han skulle förlofa dem, som under Lagen
woro.

b) Esa. 53: 5. Ebr. 10: 12. Christus offerade et
offer för synderna det ewinnerliga gäller.

c) Ebr. 5: Rom. 8: 34. Christus sitter på Guds
högra hand och manar godt för öf. Christus se
pro nobis obtulit sacrificium Deo in triplici quasi
ara, nempe Terrena in Gethsemane, Lapidea in
curia Pilati & Lignea in cruce, eratque ejus passio
omnibus his locis cum interna tum externa.

28. Fråg. Säg då ån närmare, hwarmed
har Christus öf förlofat och återlöst? Sw.

Jeke med guld eller silfwer, utan med sit
helga och dyra blod, och med sin öfhyldiga
pino och död.

1 Pet. 1: 18, 19.

29. Fråg.

29. Fråg. Huru har Christus oss återlöst med sit blod? Sw.

Således at Han samma återlösning med blod både begynte, då Han ifrån sin blodiga omskärelses stund undergaf sig Lagen til görande och lidande lydno, a) och åfwen ändade, då i Hans död våra öfwerträdelsor af Gud Honom tillräknades, at straffet för dem i vårt ställe intil blods utstå. b)

Lev. 16: 7-10, 21, 22. Rom. 10: 4.

a) Gal. 5: 7. Jag betygar hwarjom och enom som sig låter omskära, at han är pliktig til at hålla hela Lagen.

b) 2 Cor. 5: 21. Den der af ingen synd wiste Honom hafwer Gud för oss gjort til synd, på det wi skulle wara Guds rättfärdighet genom Honom. Esa. 53: 5. Han är sargad för våra misgerningars skul och slagen för våra synders skul: Näpsten ligger uppå Honom, på det wi skulle frid hafwa, och genom Hans sår äre wi helade.

30. Fråg. Swad straff led Christus för våra synders skul? Sw.

Han led: Inwärtas til själen, Guds för oss förskräckeliga wrede, i lika mått med alla helswetets plågor, a) och utwärtas til kroppen, långsam pina med den försmådeliga förens död. b)

Esa. 43: 24. Menniska mig har du arbete gjort uti dinom syndom, och gjort mig möda uti dinom misgerningom.

a) Matth. 27: 46. Tren. 1: 12. b) Esa. 53: 4.

31. Fråg.

21. Fråg. Beder ån Christus för oss
i Himmelen? Sw.

Ja, Han beder på et Majestätiskt sätt med föreställande af sin förtienst och kors hos sin Fader, och det så eftertryckeligen som aldrig den bästa förespråkare någonsin göra kan.

Apoc. 5: 6. 1: 7. Rom. 8: 34. Christus sitter på Guds höggra hand och manar godt för oss.

32. Fråg. Hwad är Christi Konungsliga Embete? Sw.

Alt Han såsom en Herre öfwer himmel och jord, i kraftenes, nådenes och härlighetenes Riken, efter sin wilja, alt Majestäteligen och wisligen regerar.

Psal. 8: 7. Du gör menniskones Son til en Herre öfwer dina händers werk, alting har du under Hans fötter lagt.

33. Fråg. Hwad är Christi krafts Rike? Sw.

Hwad naturens rike fallas och i början skapadt blef, med et ord himmel och jord och hwad på dem är, ware sig synliga och osynliga, lifliga och liflösa kreatur, icke en gång dieflarne och de fördömde i helfroetet, eller Englarne i himmelen undantagne.

I Cron. 29: 11, 12.

34. Fråg. Huru regerar Christus i kraftenes Rike? Sw.

Så at Han i det med Fadren och den Helge Ande 1:o uppehåller alla wäsenden i deras krafter, a) 2:o med och genom dem werkar då de rätteligen och til det goda användas, men i onda gerningar dem allenast uppehåller, b) och 3:o riktar, wänder och styr alting så, til sit mål och och utgång, som Han finner bäst för sin åra och de skapade tingens nytta och fromma, så at de ej twärt emot Hans wilja ske kunna. c)

- a) Ebr. 1: 3. Han bär all ting med sit kraftiga ord.
 b) 1 Cor. 12: 6. Gud är en, som alt werkar i allom.
 c) Psal. 135: 6. Allt det Herren wil det gör Han i himmelen och på jordene, i helwetet och i all diup.

35. Fråg. Säg ännu närmare huru Guds medwerkande i hänsende til godt och ondt sig förhåller? Sw.

Så, at Gud under sit obegräpelig medwerkande wid naturens krafter i deras tillämpning til det goda det samma wil, biuder, hjälper, och här med nåde belönar, a) men til det onda, det samma hatar, förbiuder, förhindrar och omsider tillstädier, men sedan straffar, b) ty förnuftiga wäsenden falla sielf på det ondt är, och äro således sielfwe orsaken dertil. c)

- a) Phil. 2: 13. b) Ps. 81: 12, 13. c) Ebr. 15: 21.

36. Fråg. Huru wisar sig ånteligen sielfwa Guds styrande? Sw.

Det sträcker sig til alt, men i synnerhet
 S
 hwad

Hwad angår menniskors hertan, så böjas de till det goda, a) och förhindras i det onda, och wid des tilstådande, sättes et mål dem före, b) och ledas ånteligen til et godt ändamåls vinnande. c)

a) Psal. 33: 14, 15. Prov. 21: 1. b) Job. 38: 11. Esa. 37: 29. c) Gen. 50: 20.

37. Fråg. Hwad är Christi Nådes Rike? Sw.

En Helig Allmännelig Christelig Kyrka eller Församling på jordene, bestående af Christna menniskor som förenas genom Ordet och Sacramenterne och derföre kallas Synlig, men i anseende til trona, Osynlig, och under Korset Stridande mot synder och diefwulen: Hwilken i trona stridande hov är de Heligas Samfund och en andeltig Kropp, i hwilken de trogne äro fins emellan lemman under hufwudet Christo: Hwaremot falske Christne äro endast i den syns bara kyrkan lemman och hålla sig til henne.

Eph. 1: 22, 23. Gud hafwer satt Christum för samlingene til et hufwud öfwer alting: Hwilken är Hans kropp och Hans uppfyllelse som alt i allom uppfyller.

38. Fråg. Hwarföre kallas denne Kyrka En? Sw.

Derföre, at Hon hafwer en Herre och hufwud Christus, en och samme Ande som henne underwiser, en tro, et dop, enahanda hopp,
en

en Gud och alles Fader, och at des lemmar
winläggga sig at hålla Andans enhet genom frids
sens band.

Eph. 4: 3, 6.

39. Fråg. Swarföre kallas Hon helig? Sw.

Efter Christus 1:0 sin församling Ordet
och Sacramenterne til helgelse: medel gifwst
hafwer, a) 2:0 af sin förtienst henne helig gör,
b) och 3:0 des rätta lemmar sielfwe ock win-
läggga sig om helighet. c)

a) Eph. 5: 25, 26. b) 1 Cor. 6: 11. c) 1 Pet. 1: 15

40. Fråg. Swarföre kallas Hon
Allmännelig? Sw.

Derföre, at Hon på den allmänneliga Apo-
stoliska och Prophetiska Låran i Christo grun-
dad är, den tror och bekänner, är ock icke
bunden til något wist rum, tid eller personer,
utan utspridd kring hela werlden.

Eph. 2: 19. Colos. 1: 23.

41. Fråg. Huru regerar Christus uti
detta sit Nåde Rike? Sw.

Så, at Han der medelst sin Anda kallat
genom ordet menniskor til detta Rikets under-
sätare, de kallade sedan uplyser, derpå i tron
helgar, och omsider genom sig sielf til salig-
heten förer.

Joh. 10: 28

42. Fråg. Hwad är Härlighetenes Rike? Sw.

Det rum af himmelsk salighet, hwarest de til Guds beläte fullkomligen förklarade Helgon och i förening med Honom fullkomligen af allt ondt befriade, öfwerhopas med allt godt, samt under Hans åskådande Honom fullkomligen ålska, bland Englarne ewigt lofwa och utan all ånda öfwer Honom glädjas. Detta Riket kallas och den triumpherande kyrkan.

Ps. 17: 15. 16: 11. Jag wil ståda dit ansigte i rättfärdighet: jag wil mått warda, när jag upwaknar, efter dit beläte: Ty för dig är glädje tilfyllest, och lustigt wäsende på din höggra hand ewinnerliga.

43. Fråg. Hur regerar Gud och vår Herre i detta sit Härlighets Rike? Sw.

På et sätt och wis som wi än intet weta och förstå kunna: Ty det intet öga sedt och intet öra hört, och uti ingen menniskos hjersta stiggit är, det hafwer Gud beredt dem som Honom ålska. 1 Cor. 2: 9.

4:de Stycket.

44. Fråg. Til hwad ånda har Kristus öf dessa sina Wälgerningar bewist? Sw.

Han har öf syndare til den åndan återlöst, at wi 1:0 genom trona skole wara Hans egne, 2) 2:0 blifwa och lefwa under Honom i Hans nåde

nåderike, b) och 3:0 Honom tiena i ewig rättsfärdighet, menlöshet och salighet i himmelen, såsom Han af döda upståndnen är, lefwer och regnerar i ewighet. Det är wisserliga sant. c)

a) 1 Cor. 3: 23. 6: 20. b) Tit. 2: 14. Rom. 14: 17, 18. c) 1 Thes. 5: 9.

45. Fråg. Swarifrån och hwartil har Christus oss återlöst, eller hwad hafwe wi af Hans förtienst och återlösning för frukt och nytta? Sw.

Alf Christi förtienst, det är, at Han Lagen för oss med sin heliga lefnad fullbordade, och för våra öfwerträdelsor straffet med sin bittra död utstod, tillflyta oss såsom frukter genom Hans upståndelses kraft i allmänhet all andes lig, lekamlig och himmelsk nåde. a)

Men i synnerhet hafwe wi deraf den nytta, at Han med sin pina och död frälst oss 1:0 ifrån Guds wrede och dom, b) 2:0 Lagens förbannelse och straff, c) 3:0 synder, syndens och diefwulens wäld, d) och 4:0 döden och ewig förtappelse, e) och i des ställe med sin helga wandel och död oss förskaffat 1:0 Guds nåd och ynnest, jemte förening med Honom och barnarätt, f) 2:0 uplysnings nåd til bättring, och syndernas förlåtelse, g) 3:0 rättfärdighet och des kraft til helighet eller förnyelse, h) 4:0 frihet ifrån Lagens twång och trug i) 5:0 kraft och tröst til at bära korset, k) samt 6:0 ewigt lif och des härlighets grader i himmelen. l)

- a) Colof. 1: 19, 20. b) Colof. 1: 21, 22. Rom. 5: 10. c) Gal. 3: 13. Esa. 53: 4, 5. d) 1 Cor. 15: 3. 2 Cor. 5: 15. Ebr. 2: 14. e) 2 Tim. 1: 10. Ps. 13: 14. f) Rom. 5: 8. 1 Joh. 4: 9, 10. Eph. 1: 5. g) Act. 26: 17, 18. 5: 31. h) Rom. 5: 19. 6: 4, 11. i) Gal. 2: 19. k) 2 Cor. 1: 5, 7. l) Rom. 6: 23.

46. Fråg. Har Christus återlöst alla menniskor, och allom förenämde sin återlösningens frukter förwårswat? Sw.

Ja, ty Gud sände sin son at Han skulle förlofa dem som under Lagen woro, a) och Han har smakat döden för alla. b)

- a) Gal. 4: 5. b) Ebr. 2: 9.

47. Fråg. Swad wäller at fast alle äro återlöste, de dock icke alle bekomma återlösningens frukter, men än äro under synsder, diefwulen, Guds wrede, Lagens förbannelse m. m.? Sw.

Det wäller deras otro, med hwilken de i obotfärdighet stänga sig ifrån denna återlösningens frukt och egenwilligt göra sig densamma qwitte.

Marc. 16: 16. Den der icke tror han skal warba fördömd.

48. Fråg. Swarföre tilågnas Sonen återlösningen? Sw.

Derföre, at Guds Son har blifwit menniska och i antagen mandom efter den Hellige Treenighetenes råd återlösningens werket sig åtagit och fullbordat.

Den

Den Tredie Artiklen.

om

Den Helige Ande och Helgelsen.

1. Fråg. Huru lyder Tredie Trones Artikel? Sw.

Jag tror på den Helge Anda: Ena Helga Allmänneliga Kyrko: De Heligas Samfund: Syndernas förlåtelse: Röttssens upståndelse, och et ewinnerligt lif. Amen.

2. Fråg. Swad är det? Sw.

Läs af Luthero.

3. Fråg. Huru många Stycken förhåller oss denne tredie Trones Artikel? Sw.

Swänne 1:o om den Helige Anda, och 2:o om Hans wålgerningar.

1:sta Stycket.

4. Fråg. Swilken är den Helige Ande? Sw.

Han är den Tredie Person i Gudomen som af ewighet utgår af Fadren och Sonen, dem jemnlif och sammanwarande.

Joh. 15: 26. 20: 22. Apoc. 22: 1.

5. Fråg. Swarföre kallas Han en Ande? Sw.

Derföre, at Han på et gudomeligt sätt, såsom Guds muns Anda utgår af Fadrenom och Sonenom ewinnerliga.

Pfal. 33: 6.

6. Fråg. Swarföre kallas Han Helig? Sw.

Ej allenast för sit wåfende, och at Han i sig sielf är helig, utan derföre at Han ock werkar Helgelsens verk i menniskan.

2:dra Stycket.

7. Fråg. Swilka äro den Helige Andes verkningar eller wålgerningar, och uti huru många Stycken wisa de sig? Sw.

Hans tilågnande nådewerkningar bestå i fyrahanda hufwud-wålgerningar eller förrättningar som upräknas i Catechismo, nemligen 1:o kallelsen, 2:o uplysningen, 3:o helgelsen medelst rättfärdig görelse och 4:o förnyelsen til behållande eller bewarande i nåden.

8. Fråg. Ste Guds Andas tilågnande nådes verkningar hos menniskan med grad der eller tiltagande? Sw.

Ja, och dese Hans verkningars eller nådes grader äro hos menniskan dels tilbiudande, nemligen en förekommande nåd i kallelsen, och en beredande nåd i uplysningen, at gifwa förståndet kunskap och öfwertygelse och förkräfa hiertat, dels en verkande nåd, som böjer wiljan til tron i nya födeljen och gör at tron tilågnar sig rättfärdighet i rättfärdig-görelsen, dels en medverkande nåd i rättfärdig-görelsens stand, som åstadkommer och främjer förnyelse, samt stadfäster menniskan uti tron och gudats

ttghe

tigheten, dels en efterföljande nåd, som arbetar på samvetet, at henne åter å nyo uprätta, då hon fallit utur nådene.

Apoc. 3: 20. Si jag står för dörena och klappar, den der hörer mina röst och uplåter dörena til honom skal jag ingå och hålla nattward med honom och han med mig. Ps. 23: 6. Ps. 220: 7.

1:sta Kallelsen.

9. Fråg. Då det heter: Den Helige Ande hafwer mig kallat genom Evangelium, hwad förstås dermed? Sw.

Dermed förstås, at den Helige Ande har oss medelst ordet til Christum ej allenast i våra försåder kallat, utan ock ån kallar, och oss til sin församlings rätta lemmar göra wil.

Ezech. 16: 3, 6.

10. Fråg. Hwad är Kallelsen? Sw.

Gemte des förberedelse, som sker med synda tilståndets upptäckande af Lagen, består Hon deruti, at den Helge Ande medelst Evangelium Guds Nåd i Christo menniskan tilbiuder och förhåller, på det hon samma nåd under sanna bättring må sig til salighet emottaga.

1 Tim. 2: 4. Psal. 50: 1, 2. Herren Gud den mäktige talar och kallar werldena ifrån solenes uppgång alt intil nedergången. Af Zion går up Herrans härlighets sten.

11. Fråg. Blifwer Guds kallelse af allom emottagen? Sw.

Nej bättre Gud, de fleste menniskor för-
 qwåfja och misbruka den til båttring fallande
 och upwäckande Guds nåd, så at Hans genom
 falletsen påsoftade ändamål ej wunnit warder.

Rom. 1: 19, 20. 2: 14, 15. Act. 24: 25. 26:
 28. 7: 7.

2:dra Uplysningen.

12. Fråg. Då det heter: Den Helge Ande
 hafwer uplyst mig med sina gåfwor, hwad
 förstås dermed eller hwad är
 uplysningen? Sw.

Dermed förstås den Helge Andes werkan
 genom ordet til menniskans uplysande 1:0 til
 en början, då förståndet begåfwas med Gu-
 domeliga sanningars kunskap, och lærer dem för
 sådane hålla, eller dem bifalla, hwilken kun-
 skap så länge den stannar i hiernan är blott hi-
 storisk, a) men blifwer 2:0 salig görande eller
 rättskaffens som helgar wiljan til båttring, och
 medför en lefwande öfwertygelse om dessa san-
 ningars wißhet och nytta, då de med trona i
 hiertat kännas och tilågnas, b) hwilken åter
 3:0 under förnyelsen wåxer och stadgas dage-
 ligen genom trones och Gudaktighetenes öfning
 til alt större kunskaps och kannedoms mått, som
 änteligen når sin fullkomlighet i himmelen. c)

a) Ephes. 1: 17, 18. Wår Herras Jesu Christi
 Guds Härlighetenes Fader gifwe eder wisdomsens
 och uppenbarelsens Ande til sin kunskap. Och
 uplyse

uplyse edars förstånds ögon, at i förstå kunnen hwad hopp han hafwer kallat eder uti, och huru rik Hans arfs härlighet är uti Helgonen.

- b) Psal. 25: 14. Herrans hemlighet är ibland dem som frukta Honom; och sit förbund låter Han dem få weta.
- c) Colos. 9: 10. Wi wände icke igen bedja för eder, och önska at i måge upfylde warda med Guds wiljas kunskap, uti all andelig wisdom och förstånd, at i mågen wandra wärdeligen Herranom til alt behag, och wara fruktsamme i alla goda gerningar och wäpa til i Guds kunskap.

13. Fråg. Hwad förstår man med det ordet: Församlar? Sw.

Man förstår dermed, at menniskan, som är af sig sielf för synders skul långt från Christo och alt för blind och oförmögen at komma til Honom, af den Heliga Ande medelst ordet uplyses och böjes til omwändelse, och derigenom til Christum dragen och ibland Hans egna församlad warder.

Joh. 6: 44. Cant. 1: 4. Drag mig efter dig, så löpe wi.

14. Fråg. Hwaruti består den bot och bättring som åstadkommes genom uplysningen och wisar des kraft? Sw.

Bot och bättring består uti menniskans fanna omwändelse ifrån det onda til det goda.

Esa. 1: 16, 17. Psal. 34: 15. Låt af det onda, och gör det goda, sök frid och far efter Honom.

15. Fråg.

15. Fråga. Huru många slags är
bättring? Sw.

Efter menniskans olika tillstånd. Den, hwar
under syndaren på nytt födes, kallas den Första
eller de fallnas bättring, a) och den hwarun-
der i nya födelsens stånd werkas en trogens
förnyelse och dageliga förbättring, kallas den
Andra eller de ståendes bättring. b)

a) 2 Tim. 2: 25, 26. b) Gal. 5: 24.

16. Fråga. Huru många Stycken höra til
en sann bättring, och hurudan
är hon? Sw.

Bot och bättring är den Helge Andes nå-
dewerkan i menniskans hierta, hwarigenom
hon bringas, at 1:o med ångerfull syndakån-
sla af Lagen, hierreligen erkänna, begråta,
hata, skämmas för och bekänna sina synder,
och 2:o med tron af Evangelio, Guds nåd
i Christo begärliat och förtrösteligen omfamna
til syndernas förlåtelse, med fullt uppsåt at bät-
tra sit lefwerne.

Marc. 1: 15, Bättrer eder och tror Evangelio. Act.
20: 21. Betygandes den bättring, som är in-
för Gud, och den tro, som är til vår Herra
Jesum Christum.

17. Fråga. Är Tron, innan Tron tillkom-
mer, nog krafftig at förändra
menniskans hierta? Sw.

Nej, ty Tron är den, som förändrar hiers-
tat

tat och gör at man 1:o förjer öfwer synden med den sorg som är efter Guds sinne, 2:o hatar henne ej blott för des onda fölader, utan för sielfwa syndens skul, 3:o erkänner med ömsmande ångslan sin straffwerdighet utan at wara Gudi och Hans Lag widrig, och 4:o förödmias til inwärtas blygd öfwer synden och des fria bekännelse.

Mich. 7: 9. Rom. 8: 3.

18. Fråg. Hwaraf kommer at ej syndarens ånger är råttskaffens utan tro? Sw.

Äf syndarens egit fördärf, som försätter honom i trållaktig fruktan och tvång under Laggen, så at han öfwer sina synder köttsligen förjer, skämmes, dem hatar och förbättra söker, utan at han likwål Lagen älska och den esters lefwa kan; innan han lemnat tronens werkan rum hos sig.

Rom. 7: 12, 8. Ebr. 11: 6.

19. Fråg. Huru stor må synda-sorgen eller ångren wara? Sw.

Gud sielf afmåter råtta måttet af synda sorgen, efter sin ofta för öf obegripliga wisshet, och en hwar syndares siåla-behof, dock bör den hos alla komma til den grad, at synden i hiertat kännes och alswarligen hatas.

Jer. 31: 19.

20. Fråg. Huru kan och syndaren sin synda sorg slippa, eller den fri blifwa? Sw.

När

När han ej på sin synda sorg sig förlåter, eller inbillar sig med densamma något hafwa förtient, utan sig från allt eget afwänder, och endast till Jesu gällande försoning sig håller och trågit beder, så kan han i kraft af samma försoning synda sorgen fri blifwa, och deröfwer, med framhårdande affky för synder fåna ro i själen, säjande: Christum jag påbygger, därför blir jag trygget ic.

Psal. 266: 3, 4.

21. Fråg. Hur uplyses då menniskan uti bättringen, at blifwa i tron nyfödd, eller hwad är nya-födelsen? Sw.

Nya-födelsen är tronens upståndande uti en menniska, i ty den Helge Ande werkar så i döpselsen hos barn, som under bättrings ångren genom Evangelium hos de äldre, Tron på Christum, och dermed gamla menniskans herrewälde i dem dödar, men deras förstånd och sinne uplyser, och wiljan med hellig hog, lust och böjelse upfyller, och således til en ny, andeligen sinnad menniska gör, eller förändrar.

2 Cor. 5: 17. Företal öfwer Pauli Epistel til Romare: Tron är et Guds werk i oss, den oss förwandlar och på nyt föder af Gudi, och dödar den gamla Adam och gör oss til plat andra menniskor i hierta, hog och sinne, och i alla krafter, och hafwer den Helige Ande med sig.

22. Fråg. Hwad förstår du med gamla menniskan? Sw.

Wär,

Wår, under otro, förderfwade och wansartiga natur, med sine onda lustar, den wi af Adam årst hafwe.

Ephes. 4: 22.

23. Fråg. Swad är deremot at förstå med nya menniskan? Sw.

Den nya eller fördolda menniskan är den troгна menniskan sielf, til sin nya andeliga art och natur, sinne, lius, lust och kraft, som henne gifwes i nya födelsen; och hwilken hendes andeliga förändring Skriften kallar et nytt hierta, en ny Anda, och et nytt kreatur.

Ezech. 36: 26. Joh. 3: 6.

3:die Helgelsen

medelst

Rättfärdiggörelsen.

24. Fråg. Swad förstås med det ordet: Helgar mig uti en rätt Tro: och mig och allom trognom dageliga och mildeliga förläter alla synder? Sw.

Dermed förstås den med nya födelsen närmaast förknippade den botfärdige syndarens befrielse ifrån synda skulden och straffet i rättfärdiggörelsen, och ifrån syndenes makt och walde i den dagliga förnyelsen.

25. Fråg. Hwilka äro orsakerne til rättsfärdiggörelsen, och hwad bör derwid i aktragas? Sw.

Hos

Hos Gud är dertill bewekande orsaker: Inwärtens Hans nåd, och Utwärtens Christi förtienst, som af Honom förmedelst Evangelii ord och Sacramenter, gifwes och meddelas, och af menniskan med Tron emottages: Hwar på ock Gud af sin i Christi förtienst grundade nåd, för samma förtiensts skul rättfärdigar den i bättringens och bõns ordning med trona hennene anammade syndaren.

Rom. 3: 24, 25. De warda rättfärdige utan förfyllan af Guds nåd genom den förlofning som i Christo Jesu skedd är, hwilken Gud hafwer satt för en nådestol genom trona i Hans blod.

26. Fråg. Hwad är då Rättfärdig görelsen? Sw.

Att den Helga Treenighet af nåde, den med trona Christi förtienst omfammande syndaren, i anseende til Christi pina och död från synder och straff fri och ledig gör, a) och i anseende til Hans fullbordan af Lagen honom helig eller rättfärdig förklarar, b) sig sielf til åro, och syndaren til själårro och salighet.

Apoc. 7: 14. De hafwa twagit sina kläder, och gjort dem hwit i Lamsens blod.

a) 2 Cor. 5: 14, 21. Wi hälle det så före, at om en är död för alla så åro de alle döde.

b) Rom. 5: 19. Såsom för ena menniskos olydno åro många wordne syndare, så warda ock för ens lydno skul många rättfärdigade.

27. Fråg. Blifwer ock straffet med synderna förlåtit? Sw.

Wifwer

Wiserligen, ty der synderna äro förlätna, der är ej mera straff, a) dock agar Gud ofta här sina barn efter förlåtelsen med mångahanda förs, at de deraf måge få sina förra synders, som den wedersfarna nådens storhet känna, i ödmjukhet förbliwa, i hellighet tillwära, och för at ej å nyo falla i synd sig noga tillwara taga. b)

a) Esa. 53: 5. b) Jer. 30: 11. I Pet. 4: 1, 2. I Cor. 11: 31, 32.

28. Fråg. Huru länge kommer synda förlåtelsen menniskan til godo? Sw.

Efter sin nådiga wilja förlåter Gud wäl den botfärdiga hans synder ewinnerliga, at Han dem ej mera påtänka wil, a) men om menniskan igen upsäteligen faller ifrån nåden, så förlorar hon sin förlåtelse; b) ty såsem utan Christo är ingen förlåtelse, så niuter och menniskan sin förlåtelse endast så länge hon genomtrona blifwer i Christo. c)

a) Rom. 11: 29. b) Ezech. 33: 12. c) Act. 4: 12.

29. Fråg. Til hwad höghet eller ära upstiger menniskan igenom rättfärdiggörelsen? Sw.

Hon blifwer förent med Gud, och blir Hans barn.

30. Fråg. Hwad är föreningen med Gud? Sw.

Hon är en andelig förening åstadkommen medelst

medelst Guds nådiga inneboende genom tronna i den rättfärdigade, a) som har i följe med sig delaktighet i Guds sinne, natur, gåfvor och verkningar, b) hvarwid den trogne å sin sida förblifwer i Gudi, samt med andre trogne, såsom Christi andeliga kropps lemmar förenas i kärleken til befrämjande af det ändeliga lifwet, och dagelig tillwärt i nåden. c)

- a) Eph. 3: 17. Joh. 17: 21. b) I Cor. 2: 16. 2 Pet. 1: 4. Joh. 15: 4, 5. c) Eph. 5: 30. Colof. 3: 14. Colof. 2: 19. Håller eder wid hufvudet, af hwilko hela lekamen genom leder och ledamot kraft får, och tillsammans hänger, och tillwäper i den förskelse som Gudi gifwer.

31. Fråg. Swad är Guds barnskap? Sw.

Alt den på nytt födde och rättfärdigade af Gudi i Christo för barn uptages, a) med barsnaskaps andan begåfwas, b) i faderlig omswårdnad inslutes, c) och göres til alla af Christo förwårfwade nådegoswors arfwinge, uti tid och i ewighet. d)

- a) Eph. 1: 5. b) Rom. 8: 15. c) Matth. 6: 32. d) Rom. 8: 17. I Pet. 1: 4.

4:de Förnyelsen

til

Behållande eller Bewarande.

32. Fråg. Swarföre bör Förnyelsen följas på Rättfärdiggörelsen? Sw.

Det

Derföre at menniskan bör använda de i nya fodelsen och rättfärdiggörelsen undångna krafter, til den fast icke herskande dock ännu in-neboende synda-smittans ytterligen dämpande, på det den åter icke måtte komma til herravälde.

33. Fråg. Swad är Förnyelsen? Sw.

At den Helge Ande, en rättfärdigad själ genom ordet och Sacramenterne i Christi tro, derhån dageligen hjälper och leder, at hon medelst ständig bättring, och under ifrig bön, sin gamla meniska eller synden bortlägger, och i kläder sig den nya meniskan, eller framtager i det goda, såsom i Guds kunskap, tro, hopp, kärlek, ödmjukhet, försakelse, lust til Guds ord, och så widare, at enligt det samma les-wa maksamt i all helighet Gudi til pris.

Eph. 4: 23, 22, 24. Förnyer eder i edar sinnes anda, och lägger nu bort ifrån eder den gamla meniskan, der i förra med umgingen, hwilken genom lura i wilfarelse sig förderfwar. Och i kläder eder den nya meniskan, den efter Gud skapad är i sansfullig rättfärdighet och helighet. Colos. 3: 9, 10.

34. Fråg. Swarföre kallas denna Förnyelse dagelig? Sw.

Ty hon bör i hela vår lefnad under dagelig bättring och daglig tillwärt fortsättas och fullbordas, från den ena Guds belåtes klarhet til den onda.

Phil. 3: 12.

35. Fråg. Hwad menar du med Guds belåte nu efter fallet? Sw.

Jag menar dermed det sinne och natur, som i Guds tiltagande kunskap, med wilians llusfliga böjelse och öfrige krafterns färdighet, dageligen öfwar helighet och herskar öfwer synder.

Col. 3: 9, 10. Afkläder eder den gamla menniskan med hans gerningar och ifkläder den nya, den der förnyas til Hans kunskap och belåte som honom skapat hafwer.

36. Fråg. Hwad uträttar den Helge Ande hos menniskan genom Förnyelsen? Sw.

Sedan Han helgat menniskan genom nya födelsen och rättfärdiggörelsen, så behåller och bewarar Han henne ock under förnyelsen när Jesu Christo i en rätt tro intil ändan, då hon ej motwilligt affaller.

1 Petr. 1: 5.

37. Fråg. Kan då den rättfärdigade affalla från tron och förlora saligheten? Sw.

Jo, ty wår, så på et mera märksamt sätt eller hastigt, då han syndar upsåtelligen och öfwerlemnar sig uti lusternas wälde, som på et mindre märksamt sätt, eller småningom, då han blir trög i sin dageliga förnyelse, tror sig för wäl, wårdslösar Guds ord, bönen, sit lefwernes ransakande och synda tillfallens undwiskande, hwarunder ock hiertat småningom blir werlden likställigt, såängeligt och

dan

sandeligt, at han öfwer upsäteliga synder, sig ej mer samwete gör.

Ebr. 12: 1. Låt öf aflåga syndena, som altid låder wid öf och gör öf tröga; och låt öf med tolamod löpa i den kamp som öf förelagd är, och se på Jesum, som trona beghnt och fullkommas hafwer. Rom. 8: 13.

38. Fråg. Huru uppehåller den Helige Ande den troгна uti Förnyelsen? Sw.

Genom sit lärande, ledande och tröstande embete.

39. Fråg. Swad är den Helige Andes Låro-Embete? Sw.

At Han genom ordet mer och mer uplyser menniskans förstånd, och bestraffar hiertat för synd, görandes såmedelst samwetet ömt och hiertat förödmjukadt til sanningens bekräftande emot all wilfarelse i låro och lesverne.

Joh. 16: 8. 1 Joh. 2: 20, 27.

40. Fråg. Swad är den Helige Andes Ledande Embete? Sw.

At Han upmuntrar, böjer och hielper menniskan til at aflåta synden och utöfwa det goda.

Joh. 16: 13. Gal. 5: 16.

41. Fråg. Swad är den Helige Andes Tröst Embete? Sw.

At Han i affeende på barna skapet, särdeles i nödenes och frestelsens stund, påminner

menniskan om Guds nådiga bistånd, låter henne smaka Evangelii trostande kraft, och uppehåller henne i tolamod genom et lefwande hopp, Rom. 15: 13.

42. Fråg. Kan icke menniskan sielf uppehålla sig i trona uti och genom helgelsens verk eller goda gerningar? Sw.

Nej, Guds Ande sielf uppehåller tron i de waksamme och i bönen slitige själar, Matth. 26: 41. 1 Cor. 16: 13; och de kunna så litet sielfwe genom goda gerningar, som en genom lefwamligt arbetande, uppehålla lifwet, hålft samma gerningar verkade af Guds Ande, flyta af tronens natur, och behöfwa med tron sådane uppehållande medel, som de, hwarigenom de verkade blifwit.

Phil. 2: 13. 1: 6. Den uti eder et godt verk begynt hafwer, han skal det ock fullborda intil Jesu Christi dag.

43. Fråg. Swilka äro de rätta goda verk och gerningar? Sw.

Ej allenast Gudaktighets, rättfärdighets och kärleks verk, men i gemen alla dygder, dem en from gör medelst andans werkan utaf trona, så inwärtas med goda rörelser, som utwärtas med tal, åthåswor och gerningar efter Laasens föreskrift, ej af twång, utan frivilligt til Guds ära och nästans nytta.

44. Fråg.

44. Fråg. Huru många Strycken behöfves til en god gerning at den må wara god? Sw.

Trenne, 1:0 at gerningen kommer af tro; na, a) 2:0 göres efter Guds ords föreskrift, b) och 3:0 syftar på Guds åra. c)

a) Rom. 14: 23, b) Deut. 12: 32, c) Ps. 115: 1;

45. Fråg. Huru kunna goda gerningar komma af Tron? Sw.

Jo, när tron med sit omfamnande, eller wäsentliga kraft, fattat Christi förtienst, så får hon deraf förmåga och lust, at i kärlek göra goda gerningar, de der Andans, Trones och rättfärdighetenes frukter kallade warda.

Gal. 5: 6, 22. Jac. 2: 20. Phil. 1: 11,

46. Fråg. Är det aldeles nödigt at göra goda gerningar? Sw.

Ja, goda gerningar, såsom ofillaktige ifrån tron, äro nödige för alla, som willja salige blifwa, efter det är et ändamål af Christi återlösning, at wi goda gerningar göra skole, 1:0 för Guds skul, hwilkens wilja, befallning, åra, godhet och Christi egen lefnads estersyn dem af oss fordrar, a) 2:0 för nästans skul, hwilkens förbättring genom dem befordras, b) och 3:0 för vår egen skul, då wi äfwen af dem hafwe wittnesbörd om barnskapet och nådesståndet, samt derpå följande nådelön, och på dem nådelönnen bekomma kunne, c)

a) 1 Thes. 4: 3. 1 Tim. 6: 17, 18. Joh. 15: 8.
Ephes. 2: 10. Tit. 2: 14. Joh. 13: 15. b)
1 Pet. 4: 10. c) 2 Pet. 1: 10. Esa. 3: 10. 65: 23.

74. Fråg. Men äro gode gerningar nödige som en verkande orsak til rättfärdig görelse och salighet? Sw.

Nej, dertil duga de icke, ty 1:0 äro wärra gerningar skyldigheter, eller gäld som skal betalas, a) 2:0 åstadkommes de ej genom wår egen utan genom Christi kraft, och Hans Andas werkan, b) och 3:0 göras de ej heller så fullkomligt, at ju köttfens swaghet blandar sig i dem med andans willighet. c)

a) Luc. 17: 10. b) 2 Cor. 3: 5. Joh. 15: 4, 5.
Rom. 8: 26. c) Psal. 130: 3.

48. Fråg. Hwad menar du med omnämnda nådewal, eller hwad är det? Sw.

At Gud af ewighet med upsåt at salig göra dem som i Christi tro til åndan framhärda, har dem samme då redan förut sedt, och bestämt at af nåde på denna sin tro för Christi skul salige blifwa, sina nåde til pris.

Rom. 8: 28, 29, 30. Dem Gud efter upsåtet kallat, dem hafwer han förefedt, och dem han förefedt, dem hafwer han bestårt, men dem han bestårt, dem har han och gjort härliga. Ephes. 1: 4, 5, 6.

49. Fråg. Kan då den trogne wara wiss om sin nådewal eller salighet? Sw.

Ja,

Ja, han har om sin salighet å Guds sida en owilkorlig wisshet grundad på Hans trofasthet, och Christi förtienst, a) men å egen sida dels en wilkorlig wisshet grundad på hans tros waraktighet i lifstiden, b) dels en owilkorlig wisshet i ändalyktone, när det widhängde willforet upfyllt är, c)

a) Rom. 8: 33, 34, 39. b) Job. 14: 14. c) 2 Tim. 4: 7, 8.

50. Fråg. Swilka äro då hufwud orsaker til wår rättfärdighet och ewiga salighet? Sw.

Å Guds sida, dese Tre: 1:0 Guds nåd och barmhertighet, 2:0 Christi förtienst eller förskyllan, och 3:0 den Helige Andas tillagmande nåd. Samt å menniskans sida tron, som emottager och sig tilågnar Guds nåd och Christi förtienst.

Joh. 3: 16. Så älskade Gud werlden at han utgaf sin enda Son, på det, at hwar och en som tror på honom skal icke förgås, utan få ewinnerligt lif.

51. Fråg. Hurudan är då wår salighets ordning? Sw.

Kortteligen at säga, i omwändelsens stand änger, tro och heligt lefwerne, det är, at wi 1:0 ängre wid minsta snafwandet wåra synder, a) 2:0 fly alltid med trona under bön til Guds nåd i Christo, b) och 3:0 i honom stadse

stådse med trona lefwe i kärleken efter Hans bud i sann Gudaktighet. c)

a) Matth. 3: 2. b) 3: 25. c) 1 Joh. 4: 9. 5: 12, Gal. 5: 6.

52. Fråg. När det sedan heter: At den Helige Ande skal på yttersta dagen upwäcka mig och alla döda, hwad förstås dermed? Sw.

Det förstås, at som i döden menniskornas själar efter skilsmellan från kropparne äro i: o med enskilt dom straxt i sina glädje- eller pinor rum försatte, a) så skola och 2: o i den allmänna domen alla tilförene döda menniskor, på yttersta dagen, medelst den Helige Andas werkan, b) af hwilken all ting i första Skapelsen fingo sin kraft, c) de trogna nemligen i kraft af Christi upståndelse, d) men de ogudsaktiga i kraft af Guds hämnande rättfärdighet, e) på Christi upwäckande röst, f) sedan deras själar blifwit förente, g) med sina kroppar, och de då lefwande til odödelige, men de frömme til härlige förwandlade, h) upstiga, i) at af domaren Christo, k) återfå sina förra ställen igen, at ewigt der sedan förblifwa, l)

a) Ebr. 9: 27. Luc. 16: 22, 23. b) Ezech. 37: 1. 14. c) Gen. 1: 2. d) Joh. 11: 25, 26. 1 Cor. 15: 21. e) Rom. 2: 5. 2 Thes. 1: 8, 9. f) Joh. 5: 28. g) Ezech. 37: 10. h) 1 Cor. 15: 43, 44. Phil. 3: 21. Mare. 12: 25. i) 1 Thes. 4: 16. Joh. 5: 29. k) Joh. 5: 27. l) Matth. 25: 46.

53. Fråg.

53. Fråg. Hurudan skal den yttersta domen blifwa eller hwaruti skal den bestå? Sw.

Den skal bestå deruti at alla menniskors och de falna Englars, 1:o lefwerne och gersningar, uppenbaras, skärskådas och pröfwas, 2:o domslutet öfwer dem affkunnas, och 3:o den affsagda domen verkställles.

Hwarom läsas kan i Evangelio som handlar om yttersta domen. Sönd. 26 post Trin.

54. Fråg. Swad kommer at följa den yttersta domen? Sw.

Werldenes ånda, hwilken ånda Gud på den yttersta dagen med en besynnerlig eld göra wil och dermed jorden och himmelen till deras förwa intet ytterst försätta skal.

2 Petr. 3: 7, 10. Himplarna och jorden warda genom Herrans ord sparda, at de skola warda eldomen förwarade till dome dag. Men Herrans dag warder kommandes såsom en tiuf om natten, och då skola himplarna med stor hastighet förgås, och elementen skola försmälta af beta, och jorden med de verk som derpå äro skola afbrennas.

55. Fråg. Swad är det för et glädje rum dit först siälarna och sedan kropparna komma skola efter domen? Sw.

Se Swaret härpå i Andra Trones Articel och des 42 Fråga.

56. Fråg. Bliu det någon olikhet hos de Saliga i Himmelen? Sw.

30, ty änskönt de i förening med Gud salige, derföre at deras Kroppar af själarne andeligen regeras, och Kropparne ej heller mera hafwa lekamliga behof, hafwa samtelligen, andeliga, förklarade, osynliga, opåtageliga, fina och färdiga Kroppar, så ock alla åga delaktighet i Guds åskådande och åtniudande, så är dock den saligheten olika för deras Kroppars olika klarhet och den för deras sinnen olika uppenbarelse: Ut som en stierne går öfwer den andra i klarhet så är sammaledes i de dödas upståndelse.

1 Cor. 15: 41, 42.

57. Fråg. Hwad är ock pino rummet efter domen? Sw.

Det är helswetet de fördömdas plågo rum, hwarest de för otro och synders skul äro ewinnerligen skilde från Gud och alt godt, och der med dieflarne i mörkret til siäl och kropp plåga lida uti ewinnerlig eld.

Matth. 25: 30, 41. Det är yttersta mörkret, det skal wara gråt och tandagnislan för dem forbanadom uti ewinnerlig eld, som dieflomen och hans englar tilredt är.

58. Fråg. Bliw då på de fördömdas plågor ingen ånda eller förlofning? Sw.

Nej, aldrig, ty 1:0 Skriften säger deras plågor wara ewiga, a) 2:0 hafwa de här försyndat sig emot en ewig Gud, b) 3:0 förkastat

kastat en ewig återlösning, c) och 4:0 med en herskande syndalust i otro bortwandrat till fördömmelse i helvetet, d) hwarest ingen bättring hafwer rum.

- a) 2 Thes. 1: 9. b) 1 Joh. 3: 4. Ebr. 10: 31.
c) Ebr. 10: 29. d) Apoc. 16: 9, 10, 11.

59. Fråg. När det omsider heter: At den Helge Ande skal gifwa mig samt med alla trogna i Christo et ewigt lif, hwad förstås dermed? Sw.

Dermed förstås, at det ewiga lifwet i Himmelen, det den Heliga Treenighet af nåde för Christi skull gifwer, a) är en af den Helge Ande, på den i oss af Honom verkade wår tro wid hådanfården oss försäkranswis gifwen och tillämpad sallighet. b)

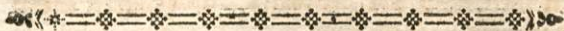
- a) Rom. 6: 23. b) Rom. 8: 16.

60. Fråg. Hwarföre tillägnes Helgelsens werk den Helige Ande? Sw.

Derföre, at fast och Fadren och Sonen kallat, a) uplyser, b) gör botfärdig, c) på nytt föder, d) helgar, e) och förnyar, f) så tillägnas dock i Guds ord desse nådewerk egenligen den Helige Ande, eller tredie Personen i Gudomen. g)

- a) 1 Cor. 1: 9. Matth. 16: 15. 10: 20. b) 2 Cor. 4: 6. Joh. 1: 9. 14: 26. c) 2 Tim. 2: 25. Rom. 11: 26. Joh. 16: 8. d) Esa. 66: 9. Psal. 110: 3. Joh. 3: 6. e) Rom. 8: 33. Esa.

53: 11. 1 Cor. 6: 11. f) Job. 15: 1, 2. 5: 21.
Ezech. 36: 22. g) 2 Cor. 3: 6. h) Psal. 227: 5.

Tredie Huswudstnycket,

om

Bönen Fader Wär.

1. Fråg. Swarföre följer nu om Bönen straxt efter Trones bekännelse? Sw.

När wi äre rättfärdige wordne genom trona, så är fara, at wi ändå kunne lätteligen falla, a) derföre är det högeligen af nöden, at wi alltid bedie, b) det ock Christus lärde sina lärjungar. c)

a) Prob. 24: 16. 1 Cor. 10: 12. Den som låter sig tycka han står, han se til at han icke faller.

b) Matth. 26: 41. Waker och beder at I icke faller ihi frestelse: Anden är willig, men köttet är swagt. c) Matth. 6: 9, 13.

2. Fråg. Swem skal man tilbedia? Sw.

Inaen annan än den enda sanha treenige Guden Fadren, Sonen och den Helge Ande.

Matth. 4: 10. Herran din Gud skal du tilbedia, och honom allena skal du tienä.

3. Fråg. Swad är Bönen? Sw.

Bönen är en sådan den Helge Andes werckhan i en trogen, at Han för sin egen orwärdighet, ödmjuket och botfärdigt, men för Christi för

förtienst och förbön, samt för Guds ord och löften förtröstelligt sit hierta til Gud uplystar, och utäinter i stillhet för sig sielf, eller med högga löst; sina andeliga behof utan, men de lekamliga med wilkor, för Christi förtiensts och förböns skul at bedia och begära; At det Gudi til ära, men honom sielf och nästan til wälsfärd och salighet lända må.

Dan. 6: 10. Daniel gick up i sit hus, bär föll han tre resor om dagen uppå sin knä, bad, lofwade och tackade sin Gud.

4. Fråg. Huru skole wi bedia at wi måge blifwa bönhörde? Sw.

Wi skole bedia, 1:0 af et botfärdigt hierta, 2:0 i Christi namn, det är: i tronens förtröstan på Hans förtienst och förbön, och 3:0 det lekamliga med wilkor.

5. Fråg. Swarföre skole wi bedia i Christi namn? Sw.

En Christus har förtient oss all andellig och lekamlig nåd och wälsignelse, samt beder alltid godt för oss.

Joh. 16: 23. Act. 3: 28.

6. Fråg. Swarföre skole wi bedia i en stadig tro? Sw.

En utan trona är omöjligt tackas Gudi.

Ebr. 11: 6. Rom. 14: 23.

7. Fråg. Swarföre skole wi bedia af et botfärdigt hierta? Sw.

En

En skrymtarens och den ogudaktigas bön är en styggelse för Gud.

Esa. 1: 15. Amos. 5: 21, 23. Joh. 9: 31.

8. Fråg. Emedan nu bönen rätteligen sker allenast af borsfärdige eller trogne, får man då låta blifwa at bedia, tils man förut hunnit til bättring och tro? Sw.

Bort det, ty så snart Gud genom sit ord, under hwad tilfällen som hålft, rörer syndarens hierta, så meddelar Han honom ock, med samma sin förekommande nåd, någon kraft at bedia, och då han redelligen anwänt den tilbudne nåden, så finner han ock större kraft til bönen.

Psal. 51: 19. Act. 9: 11.

9. Fråg. Swarföre skole wi bedia om det lekamliga eller jordiska med wilkor? Sw.

Derföre at wi intet wete och förstå, om det är Gudi behagelligt och oß nyttigt, at wi få det timmeliga goda, som wi bedie om.

10. Fråg. Swad är at bedia med wilkor? Sw.

Det är, at wi af Gudi det lekamliga så bedie, om och när det wore Honom behagelligt och oß nyttigt: Men hwar ock ej, at Han oß gifwa wille tolamod och det oß då nyttigare är.

Matth. 8: 2.

11. Fråg. Skole wi bedia om det Andeliga med wilkor? Sw.

Nej,

Nej, utan villkor, ty Gud wil alltid gifwa oss det andeliga, Honom behageliga och oss nödiga och nyttiga goda, då wi Honom derom bedie, fast ej på den tid, när och på det sätt, som wi, utan som Han det sielf för bäst anser.

Psal. 55: 23. 37: 5. Besall herranom din väg och hoppas uppå honom, Han skal wäl górat.

12. Fråg. Så wi uti våra böner föreskrifwa Gudi tid och sätt när och huru wi skole hielpte warda? Sw.

Ingalunda, ty det wore at fresta Gud, utan wi böre, försåkrade om Guds goda wilja, wår wilja i bönen, utan tids och sätts föreskrifwande, Honom alltid med ödmuikhet underkasta.

Jud. 8: 11, 13, 12, 16, 17. Ho ären J at J försöken Gud? Wiljen J lägga herranom tid och dag före, efter edart sinne, när Han hielpa skal? Det tienar icke til at förwårswa nåd: utan mycket snarare wrede och ogunst. Dersöre skole wi ödmuika oss af hiertat och tiena honom, och bedia med tårar in för honom, at Han efter sit behag wille bewisa oss barmhertighet.

13. Fråg. Huru många slag är Bönen? Sw.

Bönen är för et Guds barn af twånne slag, nemligen: Inwårtes, då hiertat i ödmuikhet med upriktigt begär och tråгна suckningar til Gud och Frålsaren, alltid förtrösteligen uplyftas, a) och Utwårtes, då hiertat i ödmuikhet begär och förtröstan uti ord och heliga åthåft

wor på en stund och på beqwämt ställe för Gud utgiutes. b)

Matth. 12: 34. Det hiertat med fullt är, deraf talar munnen. a) Luc. 18: 1. 1 Thes. 5: 17.
b) Matth. 6: 6. Ephes. 6: 18.

14. Fråg. Hwarföre skole wi bedia Gud? Sw.

Wi skole det göra, 1:o för Guds bud och befallnings skul, a) 2:o för Hans äros skul, i ty bönen är en Gudstienst, b) 3:o för Christi förböns skul med den Han of godt gör, at wi deraf upmuntrade sielfwe ock bedia skole, c) och 4:o för wåre och nåstans behofs skul de der i andelig och lekamlig måtto många och store äro. d)

a) Esa. 55: 6. b) Psal. 50: 23. c) Rom. 8: 34. 1 Petr. 2: 21. d) Phil. 4: 6. Esa. 30: 19.

15. Fråg. Är det synd at intet bedia Gud? Sw.

Ja, en stor synd, ty Gud hafwer befalt of idkelligen och andåktigt bedia, derföre den som det försummar, han syndar emot Guds befallning, såsom den der hor eller dröp bedrifwer.

16. Fråg. Hwilken Bön är den förnämsta ibland alla Böner? Sw.

Bönen: Fader Wär, hwilken wår Herre Jesus Kristus sielfwer hafwer sammansatt och befalt sina Lärjungar at bedia.

Matth:

Matth. 6: 9. Luc. 11: 12.

17. Fråg. Huru fördelas denna Herrans
Bön? Sw.

Uti Tre delar: Nämligen 1:0 ingången,
2:0 sielswa Bönepunkterne, och 3:0 beslutet.

1:sta Ingången.

18. Fråg. Huru lyder Ingången? Sw.
Fader wår som äst i Himlom.

19. Fråg. Swad förstås med det
ordet Fader? Sw.

Det ordet Fader tages här icke personligen
om den första Person, utan wäsentelligen, om
hela den Heliga Treenighet, Fadren, So-
nen, och den Helge Andä.

Esa. 63: 16. Herre du äst wår Fader, af älder ä
det dit namn. Ephes. 4: 5. Gud och allas
wår Fader.

20. Fråg. Swarföre kallas Gud wår
Fader? Sw.

Med Fadens namnet wil Gud låcka oss,
1:0 at tro, at Han är wår rätte Fader, som
oss skapat hafwer, och i Dopet för sine nåde
barn uptagit, a) och 2:0 at wi des trösteliga-
re med all tillförsikt Honom såsom wår Fader,
bedia skole, såsom et barn dristeligare beder sin
Fader än et tjenste hion, b) sin Herre.

a) Matth. 23: b) Luc. 11: 9.

21. Fråg. Swarföre säge wi icke min,
utan wår Fader? Sw.

Det ordet wår lærer of, 1:o Guds kår-
sel emot of, a) 2:o upmuntrar of til en bars-
na tilförsikt til Gud genom Christum, i hwil-
kens namn wi bedie, b) 3:o at wi inbördes
of emellan åro lemman, c) samt 4:o at wi
måste bedia, icke allenast för of sielwe, utan
ock för andre, och synnerligen för dem som wåre
bröder och systrar åro i trona. d)

a) 1 Cor. 1: 2, 3. b) Ephes. 2: 18. 3: 12. c)
Eph. 4: 4, 6. 5: 30. d) 1 Tim. 2: 1. Eph. 6: 18.

22. Fråg. När wi säse: Som åst i Him-
lom, hwad wil det gifwa at förstå,
eller låra of? Sw.

Med Himlar förstå wi här icke den skapade
himmel, lika som Gud der bodde, ty
himmelen och alla himlars himlar kunna
icke begripa honom, a) utan med himlar
förstå wi Guds ewigt obegripeliga Majeståt
eller härlighet, b) derföre det ordet: Himlom,
lärer: At den Fader wi bedie, är et alsmåktigt,
allwetande och allestädes närwarande
Majeståt, c) til hwilket wi ock wåra hiertan
uplysta böre. d)

a) 1 Reg. 8: 27. b) Psal. 99: 1, 2, 5. c) Psal.
139: 7, 8. Job. 11: 7, 9. d) Col. 3: 2.

2:dra Sielfwa Bönerne.

23. Fråg. Huru många Böner äro uti Bönen Fader vår? Sw.

Siu.

24. Fråg. Huru åtskiljas eller utmärkas dessa siu böner? Sw.

De tre första äro tilbedielse, och de tre sista afbedielse Böner, hvilka alla sey sista på andeliga, men den mellersta eller fierde Bönen syftar på lekamliga nödtorster.

25. Fråg. Hwarföre hafwer Christus lärt oss om Andeliga nödtorster så många böner, men om lekamliga allenast en enda bön? Sw.

Derföre at wi skole först och förnemligast söka Guds rike och Hans rättfärdighet, så kunne wi sedan försäkrade wara, at Gud och hörer vår bön om lekamliga behof.

Matth. 6: 33.

Första Bönen.

26. Fråg. Huru lyder första Bönen? Sw.
Helgat warde dit namn.

27. Fråg. Hwad förstås med Guds namn? Sw.

Gud sielf till sin Gudomeliga warelse, a) egenskaper, b) och namn, c) Hans ord och

Sacramenter, d) Hans verk och wålgerningar, e) Hans lof, f) tjenst och dyrkan, g) och alt hwad om Honom of uppenbarat är. h)

- a) Exod. 3: 14, 15. b) Psal. 9: 3. c) Psal. 72: 19. d) Act. 9: 15. e) Psal. 20: 2, 6. f) Psal. 140: 14. 52: 11. g) Mal. 1: 11. h) Ps. 119: 55.

28. Fråg. Blifwer Guds namn Heligare, efter wi bedie om des Helgande? Sw.

Guds namn är i sig sielst högst Heligt, a) men som ty wårr, det försmådas, b) ty bedie wi at det af of måtte Heligt hållas. c)

- a) Jer. 10: 6. b) Esa. 52: 5. Psal. 139: 20. c) Ezech. 39: 7.

29. Fråg. Huru warder Guds namn af of Helgat eller Heligt håller? Sw.

Således, at som Guds namn är ganska Heligt, a) och Guds ord des Helgande alswarligen yrkar, b) wi ock Hans namn i hiersat saligt kånne, c) Heligt hålle, d) och ty till åro Gudeligen lefwa böre. e)

- a) Jer. 10: 6. b) 2 Cor. 2: 14. c) Joh. 17: 17. d) 1 Pet. 3: 15. e) Matth. 5: 16.

30. Fråg. Huru warder Guds namn försmådat? Sw.

Guds namn försmådes med falsk låra, a) och med syndigt förhollande så insom utwärtas. b)

- a) Matth. 15: 9. b) 2 Tim. 3: 5. Ezech. 36: 20.

31. Fråg.

31. Fråg. När wi då säje: Helgat warde dit namn, hwarpå stole wi fasta vår andakt, eller hwad bedie wi då? Sw.

Wi bedie at Gud vår Himmelske Fader wille af nåde låta: 1:o sit helga Ord altid ibland oss rent och klart utan wilfarelse lärdt warda, a) 2:o låta oss deraf bekomma en salig kannedom om sit namn, at det i hiertat heligt hålla, b) och 3:o hielpa oss vårt lefwerne i alt sit namn til åro, Gudeligen och Heligt at stålla och tilbringa. c)

a) Psal. 119: 43, 130. b) Eph. 1: 17, 19. 1 Pet. 3: 15. c) Psal. 143: 10.

Andra Bönen.

32. Fråg. Huru lyder Andra Bönen? Sw.
Silkomme dit Rike,

33. Fråg. Hwad förstås här med Guds Rike? Sw.

Wi förstå här icke egenteligen kraftens eller natursens Rike, der Gud som en Skapare öfwer alla kreatur sit måktiga regemente på jorden och allestädes förer, a) utan 1:o Hans nådes Rike på jordene, som hos menniskor genom ordet och Sacramenterne uprättas, och med Hans nådiga regering i deras hiertan styres och wid magt hålles, b) och 2:o härligets hetenes Rike bland de utwalda, under salighetens uppenbarande i och öfwer dem i Himmelen. c)

a) 1 Parl. 29: 11, 12. b) Col. 1: 13. c) Joh. 14: 2.

34. Fråg. Swarföre bedie wi: Tilkomme dit Rike, emedan dock Guds Rike kommer wäl af sig sielst wära bön förutan? Sw.

Derföre at ehuru Hans nåde-rike af blotta nåd wäl kommer til of, a) med tilbud, at wi det skole emottaga, b) dock efter wijsielfwe det, så wäl som härlighetenes rike, at bekomma och emottaga aldeles owärdige äre, c) ty ligger der makt uppå, at wi om så Hans nåde-rikes ut- och inwärtens kommande til of och andra, som om Hans härlighets Rikes, bekommande bedie och anhälle.

a) Luc. 17: 20, 21. b) Joh. 3: 18. c) Joh. 6: 44.

35. Fråg. Swad förstås med Guds nåde Rikes inwärtens tilkommande? Sw.

Dermed förstås rättfärdighet i Christo medelst tron of tilågnad, frid med Gudi, och glädie i den Helige Ande, med Gudaktighet i alt wårt wäsende, at således Guds Rike ej må bestå i ord utan i kraft.

Rom. 14: 17. 1 Cor. 4: 20.

36. Fråg. Kommer ock Guds Härlighets Rike til of? Sw.

Ja, då wi i Christi tro kämpande intil ändan, bekomme för Hans skul en salig död, och derpå trones ändalykt, den ewiga saligheten i Himmelen, a) eller när Christus i sin
fista

sista tillkommelse, til domen, denna saligheten allom i lifwet warande trognom tilförer. b)

a) 2 Tim. 4: 18. b) 1 Thes. 4: 17.

37. Fråg. När wi då säse: Tillkomme dir Rike, hwar på skole wi fåsta wår andakt, eller hwad bedie wi då? Sw.

Wi bedie at Gud wår Himmelske Fader wille af nåde, så I gemen låta sit nåde-rike medelst Ordet och Sacramenterne och deras emottagande til dem komma, som det ej är hafwa, och altså sit Rike utwidga, a) som i synnerhet gifwa oss 1:0 sin Heliga Ande, sit nåde-rike i wåra hjertan at uprätta, b) genom Honom, 2:0 tron, dermed det uprättat och alt mer i oss stadfast blifwer, 3:0 i trona gudeligt lefwerne at Han dermed i oss krafteligen regera, och det hos oss uprätt hålla må, c) samt 4:0 at wi sodan i Himmelen til ewig tid lefwe, d) så har då Hans rike här, och efter detta lifwet til oss kommit. e)

a) Psal. 68: 29. Rom. 15: 21. b) Luc. 11: 13. Joh. 6: 63. c) Act. 15: 8, 9. 2 Thes. 1: 11. d) Gal. 5: 18, 25. Tit. 2: 12. e) 1 Thes. 5: 9.

Tredie Bönen.

38. Fråg. Hur lyder Tredie Bönen? Sw.

Göde din Wilje såsom i Himmelen så och på jordene.

39. Fråg. Hwad är Guds wilja, eller hwad förstås dermed? Sw.

Guds wilja är den Han of uppenbarat hafwer, så i Lagen, at wi Honom af ren hertans kärlek med in- och utwärtens gerningar hålle, och ofwer våra deremot begångna synder förja skole, a) som i Evangelio, at Kristus har Lagen för våra synder tilfölllest giort, och den med sin förtienst fullbordat, b) at wi derföre tro skole på Honom, c) och deraf rättfärdigade, hålla Lagen i kärleken, d) och när Han forset of pålägger, det toligen bära. e)

a) Mich. 6: 8. 1 Ehes. 4: 3. Rom. 2: 9. b) Rom. 8: 3. Psal. 220: 5. c) Rom. 10: 4. Joh. 6: 29. d) 1 Joh. 3: 23. e) Matth. 11: 29.

40. Fråg. Sker Guds gode och nådige wilja wål våra bön förutan? Sw.

Jo, alltid och alleleds, dock med föliande åtskillnad 1:o Gud gör hwad och huru Han sielf wil i krafternes Rike, der all ting sker efter Hans behag, ibland utom, men måst efter naturens wanliga ordning, a) och i nådenes Rike alltid efter nådenes ordning, och i hänsende på människornas tro otro, b) och 2:o Gud gör hwad och huru han wil äfwen hos of, då Han dels werkar med of det goda at göra, c) dels of förhindrar eller tillståndier at af of ondt sker, d) ej för det ondets skul, men til undwifkande af warre ondt, och at något bättre tilwäga bringa,
ga,

ga, e) i ty Han wet det sig til åro, dem onsdom til straff och dem frommom til nytta at wånda och styrta. f)

a) Psal. 33: 9. 135: 6. b) I Sam. 2: 30. Esa. 46: 10. c) Deut. 30: 19. d) Psal. 81: 12, 13. e) Gen. 37: 22, 28. f) Gen. 50: 20, 21.

41. Fråg. Huruledes förhindrar Gud det som hos oss är Hans wilja emot? Sw.

Således, at Han altid med Ordet, och under stundom med naturen in- och utwårtes, oss från synder hindrar, och dem dämpa wil.

42. Fråg. Hos hwem sker Guds wilja oförhindrad? Sw.

Hos Englarne och de saligen framledne Helgon i Himmelen, de der undslupne alt ondt, göra nu fullkomligaen Guds wilja: Hwilkas fullkomlighet för oss i Guds wiljas görande en föresyn wara bör.

43. Fråg. Kan då den trogna menniskan göra Guds wilja? Sw.

Ja, hålst Gud för Christi skul ei eller fordrar af de trogna enligt Ewanaeliska Förbundet Lagsens fullkomliga fullbordande, men at de dock under daglig förnyelse genom trona hålla skola Lagen skändeliga, a) ty göra de ock skönt i swaghet Guds wilja med lust och upriktighet. b)

a) Rom. 3: 31. b) Ezech. 36: 27.

44. Fråg.

44. Fråg. När wi då säje: Ske din wilje, såsom i Himmelen så ock på jordene: hwar på skole wi fåsta wår andakt, eller hwad bedie wi då? Sw.

Wi bedie, at Gud wår himmelske Fader wille af nåde, 1:o förhindra och dämpa så dietskulens och werldens som wår egen köttliga wilja, hwilka icke tilstådja at wi helge Guds namn, och at Hans Rike må til oss komma, a) 2:o gifwa oss toligt och förnögdhet hierta när och huru Han wår wilja hindrar och dämpar, b) samt 3:o hielpa oss i sit ord och i rätt tro med heligt lefwerne intil ändan at göra sin wilja, såsom Englarne och de Helige i Himmelen henne göra, så sker ock Hans gode och Helige wilja hos oss på jordene. c)

a) Psal. 27: 12. Matth. 26: 39. b) Ebr. 10: 36. 1 Petr. 4: 19. c) Ebr. 13: 21.

Fjerde Bönen.

45. Fråg. Huru lyder fjerde Bönen? Sw.
Wårt dageliga Bröd gif oss i dag.

46. Fråg. Hwad förstås med dageligt Bröd? Sw.

Allt hwad wårt naturliga lifs uppehälle och nödtröst tilhörer: Såsom åta, dricka, kläder, hus och hem, åker, boskap och bohag, gods och penningar, from hustru, from barn, fromt tienstesolk, goda och trogna Öfwerhet,
godt

godt regemente, god tienlig wäderlek, frid, helbregda, tuft och åra, goda wänner, trogna grannar, och mera sådant.

47. Fråg. Swem gifwer Gud dageligt Bröd och hwarföre? Sw.

Gud gifwer allom menniskom dageligt bröd, a) dem ondom ofta i wrede, b) men eljes af nåde, c) hålft för Christi skul: Dem godom derföre at de äro Hans kreatur och i Christo Hans barn, d) dem ondom efter de ock äro Hans kreatur, och genom sådane wåls gerningar dragas må til bättring, at också blifwa Hans barn, e) annors lända de dem genom egen skuld til fördömmelse, och de undså i dem sit goda medan de lefwa. f)

a) Exod. 16: 18, 20. b) Num. 11: 31, 33. c) Psal. 127: 1, 2. d) Psal. 103: 13. e) Rom. 2: 4. f) Luc. 16: 29.

48. Fråg. Swarföre skole wi, då wi bedje om Bröd, säga: Gif? Sw.

Derföre, at som wi utan Guds nåd och gifwande af eget förstånd och görande ej något få, eller det werldsliga rätt bruka kunna, a) ty böre wi brödet i bönen begära, och öf till godo anamma. b)

a) Deut. 8: 16. 18. Tit. 1: 15. b) 1 Tim. 4: 4, 5.

49. Fråg. Swarföre säje wi: Gif öf? Sw.

Derföre, at wi ejendast bedja skole om bröd för öf sielfwe, utan ock för wår nästa, och när

når Gud of det gifwer, at wi det intet ensamme behålle, utan det androm, såsom wåre förebedjarom deraf åfwen meddela skole.

Esa. 58: 7. 2 Thes. 3: 13.

50. Fråg. Swarföre säje wi: Gif of i dag? Sw.

Derföre, at som wi intet wete om wi lefwe til morgon dagen, men dock des förinnan behöfwe dageligen wår lekamliga nödtorft, så skole wi ock dageligen derom bedja.

Ephes. 6: 18.

51. Fråg. Swarföre säje wi: Gif of wårt Bröd? Sw.

Derföre, at wi endast begåre få niuta det bröd som Gud i wårt arbete of gifwa wil, men ej wilje of andras bröd tilwålla med tiufnad, orätt och lättis.

Gen. 3: 19. 2 Thes. 3: 11, 12, 10.

52. Fråa. Swarföre säje wi vidare: Dageligt bröd? Sw.

Derföre, at wi utan otidig och mistrosstans sorg för morgon daagen endast hos Gud utbedje of wår nödige åtskilde del, dermed wi of ock åtnöja låte.

Matth. 6: 34. Prov. 30: 8.

53. Fråg. När wi då säje: Wårt dageliga bröd gif of i dag: Swarpå skole wi fästa wår andakt, eller hwad bedje wi då? Sw.

Wi

Vi bedje, at Gud wår Himmelske Fader wille af nåde låta oss få 1:o wårt dageliga af Honom oss för nödigt ansedda bröd, eller les kamliga nödorst, a) och 2:o der hos sin Helsga nåd, at både förstå, det wara af Hans nåd gifwit, som ock kunna efter Hans wilja taksamme och förnöjde i all ting Gudeligen samma bröd bruka och åtniuta. b)

a) Prob. 30: 8 15: 16. b) Psal. 111: 10. Eyr. 2: 19. 19: 18.

Femte Bönen.

54. Fråg. Huru lyder femte Bönen? Sw.
Och förlåt oss wåra skulder, såsom ock wi förlåte dem oss skyldige äro.

55. Fråg. Swad förstås med wår skuld? Sw.

Dermed förstå wi så arf- som witterliga och omwitterliga wåra werksynder, med deras timmeliga och ewiga straff.

Rom. 3: 19.

56. Fråg. Swem förlåter Gud synderna? Sw.

Endast den botfårdiga, som Honom derom i trona andåktigt beder, såsom den botfärdige publicanen.

Luc. 18: 13, 14.

57. Fråg. Swarföre förlåter Gud synderna? Sw.

Det

Det gör Han endast af nåde, a) för Christi försonings skul, b) då den samma i trone omfattas. c)

a) Dan. 9: 16, 19. b) Act. 10: 43. c) Jer. 5: 3.

58. Fråg. Huruledes förlåter ock Gud synderna? Sw.

Således, at Han den botfärdiga och trogne för Christi skul af nåde tilgifwer skulden och straffet, och förklarar honom helig, eller ifrån synden rättfärdigad.

Rom. 3: 24, 25. Zach. 3: 4. Si jag hafwer tågit dina synder ifrån dig och hafwer klädt dig uti högtids kläder.

59. Fråg. Kännes denna förlåtelsen hos den, som den fädt hafwer? Sw.

Ja, som föeningen med Christo kan kännas, så kan ock deraf kännas genom den Helliga Andas samvetets frid, och en ny andelig kraft til alt godt, at älska Gud och hata synden, hwilket alt utgör den rättfärdiggörande trons rätta kännemärken, i dem ock ingen falskhet är.

Rom. 5: 1. Esa. 45: 24. Luc. 7: 47. Ps. 119: 104.

60. Fråg. Swarföre tillägges dese orden: Såsom ock wi förlåte dem oss skyldige äro? Sw.

Ej dershöre, som kunde wi förtiena Guds nåd och syndernas förlåtelse med wår förlåtelse,
utan

utan at wi 1:o med wår förlåtelse göre wår skyldighet, 2:o med des underlåtande ej hindre Guds nådiga förlåtelse, och 3:o för Hans förlåtelse, med wår, öf emot Honom tacksamma bewisa.

Eyr. 28: 3, 4, 5, 2.

61. Fråg. Af huru många slag skal wår föråtelse emot nästan wara? Sw.

Af twenne slag, nemligen 1:o hemlig förlåtelse i wåra böner och hiertan, at wi straxt nästan hans brott tilgifswoit innan solen nedergår, a) och 2:o uppenbarliga den wi med ord eller på annat sätt, hålst för wår Nattswards gång, honom förkunne och tillsäge. b)

a) Marc. 11: 25. Eph. 4: 24. b) Col. 3: 12. Matth. 5: 24.

62. Fråg. hwem af Nästan skole wi förlåta? Sw.

Alla, ehwad de i mindre eller större måtto, ja än så ofta öf emot brutit, antingen de det afbedit eller icke.

Matth. 18: 21, 22.

63. Fråg. Huruledes skole wi förlåta wår Nästa? Sw.

Således, at wi 1:o huse kärligt och försont hierta til wår Nästa, a) 2:o wedergålle icke ondt med ondt, b) men 3:o göre dem godt och bedje för dem som öf emot bryta. c)

a) Col. 3: 13. b) Rom. 12: 17. c) Matth. 5: 44:

64. Fråg. När wi då säje: Och förlåt oss våra skulder såsom och wi förlåte dem oss skyldige äro: hwar på skole wi fästa vår andakt, eller hwad bedje wi då? Sw.

Wi bedie, at Gud vår Himmelste Fader wille af nåde oss dageligen förlåta alla våra synder och straff för Christi skul, a) och 2:0 samma förlåtelse, genom den Helge Andan uti våra hiertan besegla och stadfästa. b)

a) Psal. 65: 4. Psal. 252: 2. b) Jac. 1: 8, 7, 6. Psal. 255: 10.

Siette Bönen.

65. Fråg. Huru lyder siette Bönen? Sw.
Och inled oss icke i frestelsen.

66. Fråg. Hwad och huru mångfaldig är frestelse? Sw.

Frestelse är tweggghanda, nemligen Gud: Hwarunder Gud upwäcker i oss tron, hoppet, bönen och andra gudaktighets öfningar, och dem i oss pröfwar och uppenbarar, om de hos oss äro til finnande; a) och Ond frestelse: med den diefwulen, werlden och vårt eget kött söka at afwända och bedraga oss ifrån Guds ord, tron, bönen och andra Gudeliga öfningar, och föra oss til allahanda synder, säkerhet, för twislan och ånteligen til helwetes förtappelse. b)

a) Jac:

- a) Jac. 1: 12. Syr. 2: 1. b) Jac. 1: 14. 1 Petr. 5: 8, 9.

67. Fråg. Nämn något Exempel af Guds frestelse? Sw.

Gud frestar med sit ord om det göres eller ej, a) med sina wålgerningar, om de tacksamt brukas eller ej, b) med tilfällen til godt och ondt, om det förre eller sednare nyttjas eller ej, c) så frestar Han ock den rike med sin rikedom, om han är barmhertig, den fattige med sin fattigdom, om han är förnögd, den mäktige med sin makt, om han är ödmjuk, den arma med sin armod, om han är tolg, och den som icke känner tröst, om han kan tro, ja Han frestar genom lekamliga förh, och andeliga anfåktningar, antingen man dem genom egen åtgärd sig ådragit, eller de af honom warda en pålagde.

- a) Gen. 22: 1. Exod. 20: 20. b) Exod. 16: 42
c) Jac. 4: 17. Jud. 3: 4.

68. Fråg. Swilka äro de lekamliga förh eller frestelser af Gud? Sw.

Lekamliga sjukdomar eller annan jordisk wedermöda, antingen de warit et straff för omwändelsen, och i omwändelsen förwandlade till et wålsignadt förh och äga, eller efteråt dem omwändom åkomne af Guds tilskyndelse eller tilståndelse: Swilka sednare äro ock goda frestelser i anseende til Gud, som tilståndier, och

Hans affikter, men onda i anseende til sina uphofsman och deras systemål med dem.

Jac. 1: 2, 3, 4.

69. Fråg. Swilka äro andeliga korb eller anfäkningar? Sw.

Andeliga korb eller anfäkningar (utom Martyr plågor) äro, at et Guds barn känner i sin anda, ej blott af bättringens öfning, bönen, Guds ord och sin Frelsares efterföljd möda och motstånd utaf köttet, och det ofta genom diefwulen och werlden, a) utan och års far brist på känsla och wisshet om nåd och salighet, och det ofta med tilstötande swår mistrostans ångslan, b) hwartil som oftast orsaken ligger i des tros swaghet, och egne swaahets fel och brister; ändock et Guds barn derunder innerligen hungrar efter Guds och sin Frelsares nåd, och Honom städse undergifwen och lydlig wara wil. c)

a) Luc. 9: 23. Matth. 16: 24. Luc. 14: 27. b) Psal. 30: 8. 31: 23. Job. 30: 21. c) Job. 13: 15, 16. Mich. 7: 9.

70. Fråg. Huru och hwarigenom frestar diefwulen? Sw.

Både genom onda tankars, begärelsens, frestelsers och förtwisflans insklutande i menniskans hierta, hålst då och til det han henne swagast finner, och genom sina redskap denna werldenes onda menniskor.

Ephes.

Ephes. 6: 16. Matth. 26: 69.

71. Fråg. Huru och hwarigenom frestar werlden? Sw.

Både med sin säkerhets föresyn, och med wrede, förföljelse, orätt, försmädelse, förtal, flemma ord, och andra sunda förförelser, i synnerhet med ondt omgånge och förföriska exempel, så ock med de genom wällust, prål och många andra synder gifna förargelser.

1 Joh. 2: 1 Cor. 15: 33. Prov. 1: 10.

72. Fråg. Huru frestar vårt eget kött? Sw.

Vårt kött, eller förderfwade natur, frestar oss med sin onda begärelse och lustar, som upstiga hos oss genom dem, ock diefwulens och werldenes frestelser snarast låda wid oss och oss öfwerwinna, om wi med Guds hielp ej dem genast dämpa och förqwässa.

1 Petr. 2: 11.

73. Fråg. Afbedje wi nu här Guds frestelse eller nåde försök? Sw.

Det bedje wi icke, utan som Guds nådes försök äro oss nyttige, så bör oss helre bedja med Dawid: Utransaka mig Gud, at få weta mit hierta. Beprofwad mig och förnim huru jag menar det. Och se til om jag på enom ondrom wäg är, och led mig på den ewiga wägen.

Psal. 139: 23, 24. Jac. 1: 2, 3.

74. Fråg. Afbedje wi då de onda, nemligen diefwulens, werldenes och egit förtts frestelser? Sw.

Ja, wi böre dem afbedja, a) men då de dock af Guds goda wilijs tilstådijelse och ofta påkomma, b) ty afbedje wi egenteligen det som med onda frestelser påsyftas, nemligen, det Gud wille hielpa, at de frestelser ej måge afwända och från Hans Helga ord, tron, bönen och andra Gudaktighets öfningar, och föra och til synder, wallust, högmod, skrymteri, säkerhet, förtwiflan och ånteligen til förtappelse. c)

a) Matth. 26: 41. b) Tob. 12: 13. c) Psal. 17: 5.

75. Fråg. Huru hielper Gud och emot onda frestelser och deras affikt? Sw.

Så at Han under frestelsen förer och af ors det til sinnes synden, des skada och fara, sin nåd, salighet, och all utlofwade goda, hwar af synden hindras och wi i det goda stärkas, allenast wi och sielswe derunder genom bönen hålle och til Gud.

2 Thes. 3: 13.

76. Fråg. När wi då säje: Och inled och icke i frestelsen; hwar på skole wi fästa wår andakt, eller hwarom bedje wi då? Sw.

Wi bedje, at Gud wår Himmelske Fader wille af nåde, icke ej pålagga och eller tilstådja förre frestelser, än Han ser och hafwa krafter at dem

Dem uthårda, a) 2:o wara sielf i de påkomna och behielpelig och styrka oss, at wi ej oss sielfwe lemnade blifwe och i frestelser falle, b) och 3:o at wi omsider winna, eller liufligt lugn efter frestelsen bekomma måge. c)

a) 1 Cor. 10: 13. b) Psal. 38: 22, 23. c) 2 Pet. 2: 9.

Siunde Bönen.

77. Fråg. Hur lyder Siunde Bönen? Sw.
Utan fräls oss ifrån ondo.

78. Fråg. Swad förstås med det ordet ondo? Sw.

Med ondo förstås diefwulen sielf, och alt det onda som han genom werlden och vårt eget kött oss tillfogar, til vår kropp, siäl, gods och åra, samt ock efter detta lifswet helswetet och den ewiga förtappelsen.

79. Fråg. Swad är kropsens onda? Sw.
Allehanda siukdomar, lifsfaror, hunger, nakenhet, fångelse, och dylikt.

80. Fråg. Swad är siälens onda? Sw.
Synden sielf, farliga frestelser, ondt samwete, förstocckelse, förtwiflan, ond åndalyfte och ewig förtappelse.

81. Fråg. Swad är det onda i anseende til gods eller egendom? Sw.

Ut genom eld, watern, tjufnad, frig, eller annan olycka komma från sit och falla i armod.

82. Fråg. Hwad kallas ondt i anseende til Heder eller åra? Sw.

Förakt, begabbelse, åtlöje, förtal, smådes namn, och onda rykten.

83. Fråg. Hwad gör, at et Guds barn ännu detta onda här kånna måste? Sw.

Ut det onda här, enligt Lagen naturligen åtföljer et Guds barns förderfwade natur och swaghets fel och brister, a) och at det derhos för des siäl är et gagneligt korb, som af Gudi ty pålagdt och tilstædt warder. b)

a) Rom. 2: 9. b) Rom. 8: 28.

84. Fråg. Hwad är korb, och huru är det skildt ifrån straff? Sw.

Korset, fast det til anseende liknar et straff, är dock för Gudi, 1:o med Christi korb helgadt, 2:o kommer ifrån en nådig Fader, 3:o emottages och lides med toligt, godwilligt och lydaktigt hierta, samt 4:o åstædtkommer mycket godt hos et korbdragande Guds barn.

1 Pet. 4: 16, 13.

85. Fråa. Kan du säja för hwad nytta och orsaker Gud lägger eller tustædjer här korb och frestelser på sina barn? Sw.

Ut de 1:o bättre låra kånna sig och sina swagheter, a) 2:o från sin gamla Adam och werls

werlden des bättre dö, b) 3:0 bekomma under detsamma hielp och på sin tro och alla dygder en tilökning, c) 4:0 deras tro och tolamod werlden bättre kunniga blifwa, d) 5:0 de sielswre Christi beläte i lidande lifare warda, e) samt 6:0 at ock de för mera lidande af nåde des större ära i Himmelen bekomma kunna. f)

a) 2 Cor. 12: 7. b) 1 Petr 4: 1, 2. c) Esa. 41: 10. 2 Cor. 4: 16. d) Jac. 5: 11. e) Rom. 8: 29. 1 Petr. 2: 21. f) 2 Cor. 4: 17, 18.

86. Fråg. Swad är deremot straff til sin art? Sw.

Straffet är ej blott en naturlig påfölgd af Lagsens öfwerträdelse, utan ock tillika en hämd, hwarigenom själen och kroppen det goda betages och andeligt, lekamligt och sidst ewigt ondt dem tillkyndas, som 1:0 kommer af en för syndenes skul förtörnad Gud, 2:0 emottages och lides emot ens wilja, och 3:0 enär det ej åstadkommer bättreing, sluter sig då med syndarens ånteliga förderf och förtappelse.

Esa. 3: 11.

87. Fråg. När fressar Gud sina barn ifrån försers onda? Sw.

Nedan här medan de lefwa, både med tilskott tolamod, plågornas lindring, och borttagande, samt omsider fullkomligen med en salig skilnad ifrån detta lifwet.

88. Fråg. Swad är en salig död? Sw.

En salig död är då den botfärdiga människans i Christi försonings trösteliga omfamnande, och den af den Helige Ande henne försäskade delaktighet, aflider och förnögd Gudi sin själ öfwerlemnar och ombetror.

Job. 3: 3, 6. Och nu min Herre war mig nådelig och hämnas icke öfwer mina synder. Bewisa mig nåde, och tag min anda bort i frid, ty jag wil heldre död wara än lefwa. 2 Tim. 1: 12. Jag wet på hwem jag tror, och är wiß at Han förmår förwara mit betrodde gods intil den dagen.

89. Fråg. Anstår det oss, at önska och tillbedja oss döden? Sw.

När det sker af en Gudelig längtan til ewigt lif, och at slippa synden och komma til Christum, men ei af otolighet för wedermöda, så är det Christeligt, at wi bedje Gud om en salig död, dock med wår wiljas underkastande under Hans behag.

2 Cor. 5: 28. Rom. 7: 24. Phil. 1: 23.

90. Fråg. Hurudant är här i lifwet människans lefnads mål eller mått? Sw.

Det är naturligen kort och bestämt derefter som Gud hwar och en människa i des affelse och födelse naturliga krafter tildelar, och hon dem sielf i tiden wäl eller illa använder: hwilka krafterns tillräckelighet Gud ock efter sina löften och hotelser sielf sedermera åfwen förlånga och afkorta kan, såsom Han ock i lifsmålets fastställande

lande på dessa omständigheter alltid asseende
hafwer.

Joh. 14: 5.

91. Fråg. Är då menniskans lefnads mål
eller döds slag af flera slag? Sw.

Egentligen af Tre slag, 1:o en naturlig
död, när naturens krafter småningom såsom
et lius genom sin aftagande närning, utgå, 2:o
en mindre naturlig död, när, fast krafterne wa-
rit längre tilräckelige, de ändock af sjukdom
öfverwäldigas, och 3:o en onaturlig, wädes-
lig och wäldsam död, som alla krafter på en
gåno afhänder.

Psal. 39: 5.

2. Fråg. När wi då säje: Utan fräls och
iffrån ondo: Swarpå skole wi fästa wår ans-
dakt, eller hwad bedje wi då om? Sw.

Wie bedje, at Gud wår Himmelske Fa-
der wille af nåde, 1:o frälssa och bewara oss
iffrån dieswulen och all syndenes ondo, alltid och
så länge wi lefwe, a) 2:o alt annat wårt lidans-
de så lindra, och med stärkande i tolamod låtta,
som ock borttaga, om detta Honom behage-
ligt och oss nyttigt wore, b) samt 3:o när ans-
teligen dödsstunden är kommen, gifwa oss en
salig ändalykt och nådeligen taga oss utaf dens-
na sorgedal til sig i himmelen. c)

a) Rom. 16: 20. b) Esa. 38: 14. Ebr. 10: 36.
Matth. 8: 2. c) 2: Tim. 4: 18.

3:die Beslutet.

93. Fråg. Huru lyder Beslutet? Sw.

En dit är Riket och Makten och Härligheten i Ewighet, Amen.

94. Fråg. Huru äro dessa ord: Dit är Riket och Makten och Härligheten i ewighet? Sw.

De äro försäkrings och tackfälsse ord.

95. Fråg. Huru äro de försäkringsord? Sw.

Således, at emedan Gud har Riket, så bestyr Han sig som en Konung om vårt, sit Rikes undersåtares, bästa, a) när Han har makten, tro wi oss ej hafwa mera bedit än Han oss hafwer at gifwa, b) och då äran är Hans, at hon oss wisar sig i det hwarom wi honom bedje, c) så warder oss vår tro genom dessa orden om hörsörelsen märkeligen försäkrad.

a) Psal. 44: 5. b) Ephes. 5: 20. c) Jer. 33: 9. Psal. 79: 9.

96. Fråg. Huru äro de tackfälsse ord? Sw.

Således at wi i dessa ord bekänne, berömme, lofwe och uphöje Gud öfwer all ting i kraftenes, nådenes och härlighetenes Riken, i rikedom, makt och härlighet, såsom den ypperste ewigheten, a) hwilket lof såsom

sem och bön Frälsaren rätt med denne bönen,
Fader vår, welat lära oss.

a) Dan. 3: 33. 1 Parl. 29: 10-13.

97. Fråg. Swad är då Guds lof? Sw.

Guds lof är en af den Helige Ande uti en trogen siäl verkad helig andakt, åtrå och ihs-
wer, hwaraf des hierta och mun med alla årbö-
der styras til et andäktigt lofwe liud, så un-
der Psalmer och lofsånger, som under böner,
Guds godhet, wälde, makt och ära at i ödmuik-
het omtala och uphoja.

Psal. 99: 5. Upphöjer Herran vår Gud, tillbedjen
wid Hans fotapall, ty Han är helig.

98. Fråg. Swad är det ordet: Amen? Sw.

Amen, är både et önsknings ord om böns
hörelsen, och wil så mycket säga som: Herren
göre altså, a) och et försäkrings ord om böns
hörelsen, efter Lutheri förklaring. b)

a) Jer. 28: 6. Deut. 27: 26. b) se Lutheri,
Deut. 27: 26.

99. Fråg. Bönhör, eller hör då Gud
Bönen? Sw.

Ja, at Gud de trognas efter Hans willia
gjorda böner nådeligen hörer, a) är på dessa
grunder otwiswackligt: 1:o har Gud befalt
bedja, b) 2:o lofwat höra, c) 3:o Christus
beder för oss, och den Helige Ande beder med oss,
d) 4:o många tronens bröder och systrar göra
med

med oss et i åkallande i bönen, e) s:ö rättas
 och hiertat i bönen och känner serdeles kraft,
 tröst och glädje i henne, f) hwilket alt försäk-
 rar oss om bönhörelsen hos Gud.

- a) 1 Joh. 5: 14. b) Psal. 50: 15. c) Luc. 11: 9, 13. d) Rom. 8: 34, 26. e) Jac. 5: 16.
 f) Psal. 128: 3. 86: 4, 5.

100. Fråg. Gör och Gud, då Han böns
 hör, det som bedjes om, eller hielper
 Han enligt bönen? Sw.

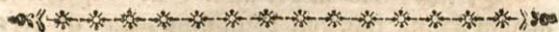
Gud förhåller sig härwid så, at Han i
 werldliga ting antingen gifwer det ombedna
 straxt och ofta i större mått eller efter handen,
 och på annat än det begärda sättet, a) eller
 och platt intet gifwer det ombedna werldliga,
 utan anten i något bättre werldsligt eller an-
 deligt det förwandlar, eller och bristen med
 förnöjsamhets nåd ersätter, samt frukten af
 bönen siff i det tilkommande lifwet gifwer, b)
 men i alla nödiga och salighets saker, gifwer
 Han altid det ombedna, dock uti mer och min-
 dre mått, samt här, i mindre straxt, och i större
 långsammare, men sedan i himmelen full-
 komligast. c)

- a) 1 Sam. 1: 11, 27. 2: 21. Datt. 10: 3, 12. Gen. 28: 21. b) 2 Sam. 12: 19, 24. Deut. 3: 25, 26, 27. 34: 1, 5, 6. 2 Cor. 12: 9. Psal. 126: 5, 6. c) Esa. 65: 24. 49: 8.

101. Fråg. Huru skole wi då göra när
 Gud med bönhörelsen och hielpen
 fördröjer? Sw.

Vi skole förwänta Guds hielp med tola-
mod, ty om Han dröjer, bepröfwar Han der-
med wår undergifwenhet, och gifwer dock i
lekamlig mätto det wi ombedje, eller öf nyttis-
gare är, och i andelig mätto, efter sin wisshet
nödig hielp, så ock sist i himmelen hwad öf ewigt
mer och saligast är.

Luc. 21: 19. Jud. 8: 20. Psal. 37: 5, 7.

Fierde Hufwudstycket,

om

Döpelsens Sacrament.

1. Fråg. Hwarföre följer här om Döpels-
sens Sacrament? Sw.

Derföre at Döpelsen är instiftad ej alle-
nast til Nya födelsens bad, utan ock, så wäl
som Altarens Sacrament, wår tro til styrko,
at wi såsom döpte äro uptagne uti Förbund
med Gud.

1 Petr. 3: 21. Act. 2: 38, 39. Hwar och en af
eder låte sig döpa i Jesu Christi namn, til syn-
dernas förlåtelse; Och i skolen undfå den Helga
Andas gåfwo. Ty eder är löftet giort; och
edrom barnom, och allom, hwilka Herren wår
Gud hårtill kallandes warder.

1:sta Afdelning.

2. Fråg. Hwad är et Sacrament? Sw.

Det

Det är et, af Gud insticktadt heligt werk, hwaruti Han förenar wiða jordiska med wiða himmelska ting, och dermedst Evangelii nåd allom tilbiuder, dem lydaktigom henne tildelar, och dem trognom henne beseglar.

3. Fråg. Huru många Stycken behöfues til et Sacrament? Sw.

Trenne, 1:o at det är en Guds instiktelse genom Hans tydeliga befallning, 2:o at ders uti wiða jordiska och himmelska ting medelst instiktelseorden förenete äro, och 3:o at det Evangeliska nåde löften innefattar.

4. Fråg. Huru äro i Sacramentet det jordiska och himmelska föreneta? Sw.

Så, at i kraft af instiktelse orden det osynliga himmelska i, med och under det synliga jordiska på et obegripeligt, högt, men dock på et sanfärdigt sätt i Sacramentets bruk tilstådes är.

5. Fråg. Huru många slag äro af Sacramenterne? Sw.

Twenne slag, det Gamla och Nya Testamentets Sacramenter.

6. Fråg. Swad förstås med Gamla Testamentets? Sw.

Församlingens tillstånd ifrån werldens begynnelse intil Christi tid.

7. Fråg.

7. Fråg. Hwad förstås med Nya Testamentet? Sw.

Församlingenes tilstånd ifrån Christi tid intil werldenes ånda.

8. Fråg. Hwilka woro Gamla Testameters Sacramenter? Sw.

Omskårelsen och Påskalambet.

Gen. 17: 10, 11, 12. Exod. 12: 5, 6, 8.

9. Fråg. Hwilka äro Nya Testamentets Sacramenter? Sw.

Döpelsen och Altarens Sacrament.

10. Fråg. Hvilken hafwer insticketat Döpelsen? Sw.

Gud sielf, genom en befallning til Johanne Döparen, hvilken befallning Christus sedan uprepade til sina Lärjungar.

Luc. 3: 2. Matth. 3: 1. 28: 19.

2:dra Afdelningen.

11. Fråg. Hwad är Döpelsen? Sw.

Döpelsen är icke blotta watern allena, utatt är watern författat i Guds bud och förbundet med Guds ord.

Ephes. 5: 6.

12. Fråg. Hwad är det Jordiska och Himniska, som förenas med hwarandra uti Döpelsens Sacrament? Sw.

Det Jordiska är watern, men det Himmelska är den Heliga Treenhighetens namn, i hwilket Frälsaren Döpselsen insticktade.

13. Fråg. Hur lyda Döpselsens insticketse ord? Sw.

Döper dem i Namn Faderns och Söns och dens Helige Andes.

Matth. 28: 19.

14. Fråg. Är Guds namn allena det Himmelska i Döpselsen? Sw.

Såsom wi döpas i Guds namn, så är ock den Heliga Treenhigheten i samma sit namn tilstådes i Döpselsen och den Helige Ande i synnerhet, som med watern sig förenar och dermed sig utgluter, hwarföre det ock en Gudomelig Döpselse är.

15. Fråg. Må man i Döpselsen någon annan wättska bruka än watern? Sw.

Nej, ingalunda: Ty 1:o Christus talar uttryckeligen om waterns bruk i Döpselsen. a) 2:o Hafwa Johannes Döparen och Apostlarna ingen annan wättska i Döpselsen brukat än watern. b) 3:o Hafwer ock Christus med sin Döpselse detta elementet helgat. c)

a) Joh. 3: 5. b) Matth. 3: 6. Act. 10: 47.

c) Matth. 3: 16.

16. Fråg. Är det nödigt at hela menniskan sänkes i watern? Sw.

Nej,

Nej, ty uti den Helga Skrift finnes det ingenstrådes befallt; Kan ock hos oss hafwa någon fara, i synnerhet för det kalla klimatets skull.

3:die Afdelning.

17. Fråg. Swad nytta eller gagn hafwer Döpselsen med sig? Sw.

Döpselsen hafwer med sig och werkar syndernas förlåtelse, frälsar ifrån döden och dieswulen, och gifwer ewinnerlig salighet allom dem som tro det, som Guds ord och löfte lyda.

18. Fråg. Swilka äro de Guds ord och löfte? Sw.

Det vår Herre Kristus säger, Marci i det yttersta Capitel: Den der tror och warder döpt han skal warda salig: Men den der icke tror, han skal warda fördömd.

Marc. 16: 16.

19. Fråg. Huru mångfaldig är då Döpselsens gagn eller nytta? Sw.

Alt hon 1:0, af ondo frälsar och förlofar, och sedan 2:0, godt gifwer och tillförer.

20. Fråg. Swilket är det onda, hwarifrån Döpselsen frälsar och förlofar? Sw.

Synden, Döden och Dieswulen.

21. Fråg. Huru frälsar och förlofar Döpselsen ifrån synden? Sw.

Så, at i Döpelsen synderna den som döpt warder förlåtas, och syndenes kraft i honom så bruten warder, at hon, emot hans wilja, ej mer öfwer honom råda kan, allenast han i sit Döpselseförbund förblifwer.

Rom. 6: 3, 6. Act. 22: 16.

22. Fråg. Huru frälsar och förlofar Döpelsen ifrån döden? Sw.

Så, at alt lidande och sielwa döden, ej mer den döpta til straff och skada lånda, utan et wälsignadt kors och ingång til lifwet för honom blifwer, så at ej eller den ewiga döden öfwer honom mer någon makt hafwa kan.

Ps. 13: 14. Rom. 8: 1.

23. Fråg. Huru frälsar och förlofar Döpselsen ifrån diabolens wäld? Sw.

Så, at förmågan at til synder förföra, plåga, inför Gud anklaga, och om delaktighet i sit straff anhålla, blifwer honom, genom Döpselsen, öfwer den döpta så betagen, at han honom i trona emotstå kan, och utan Guds wilja af honom ej något ondt har at frukta, utan han med alt sit wäsende bortwilka måste.

1 Joh. 3: 8. Ebr. 2: 14, 15. 1 Pet. 5: 8, 9.

24. Fråg. Men hwad godt gifwer och tillförer åfwen Döpselsen? Sw.

Ewigt Lif eller erwinerlig Salighet.

25. Fråg.

25. Fråg. Hwaruti består sådant ewigt lif? Sw.

Deruti: Den Helge Treenighet, som sielf är lifwet, den i sit namn döpta, med särskilta hwar Person tillhörande wälgerningar omfattar, och genom Döpselsen uptager, at i sig lefwa.
Joh. 6: 40, 47.

26. Fråg. Hwilket är då det första ewiga lifwets goda, som af Döpselsen uppkommer? Sw.

Alt Gud Fader, den döpta och på nyttfödda, genom Christum för sit barn och salighets arfwinge uptager.

Gal. 3: 28.

27. Fråg. Hwilket är det andra ewiga lifwets goda? Sw.

Alt Guds Son, den honom sig iklådande döpta, sig så til wisdom, rättfärdighet, helighet och förlofning gör, at Han i honom, såsom en gren i winträdet, inympas och af Hans kraft alltid delaktig warda kan.

Gal. 3: 27. 1 Cor. 1: 30. Joh. 15: 5.

28. Fråg. Hwilket är änteligen det tredje ewiga lifwets goda? Sw.

Alt Gud den Helige Ande, uti Döpselsen, till tronens nya födelse, sig så rikeligen öfwer den döpta utgiuter, at Han sedan i honom lefwer och werkar, såsom en Lärare, Ledare och Tröstare.

Tit. 3: 6. 1 Cor. 3: 16. Rom. 8: 14.

29. Fråg. Kan blotta watnet denna nyttan ästadkomma? Sw.

Nej, ty watern utan Guds ord är icke annat än watern och är ingen Döpelse, men med Guds ord förenadt, är det en Döpelse, som alt detta goda af Christi förtienst meddelar.

Lit. 3: 16.

30. Fråg. Huru säger du, at Döpelsen detta meddelar af Christi förtienst? Sw.

Jo, ty genom Döpelsen uptändes tron, hwarigenom wi warda delaktige af Christi försöning och all des frukt.

Gal. 3: 27. Rom. 6: 3.

31. Fråg. Swad medel fordras på människans sida om hon af Döpelsen så stora nådegåfwor skal bekomma? Sw.

Som sagt är: en lefwande tro på Guds nåd och Jesu Christi förtienst.

4:de Afdelning.

32. Fråg. Swarfbre och til hwad ånda är Döpelsen insticktad? Sw.

Til Nya Födelsens bad, och den Helge Andes förnyelse, såsom Sanct Paulus säger til Titum i 3 Cap. 5-8: Efter sina barmhertighet gjorde Han oss saliga genom den nya födelsens bad och den Helge Andes förnyelse, hwilken Han öfwer oss rikeliga utgiutit hafwer, genom

genom vår Frälsare Jesum Christum. På det wi skole rättfärdige warda genom Hans nåd, och blifwa arfwingar til ewinnerligt lif efter hoppet: Det är wisserligen sant.

33. Fråga. Hwarföre kallas Döpselsen Nya Födelsens bad i den Helge Ande? Sw.

Derföre, at den Helge Ande genom Döpselsen of i trona på nytt föder, til Guds barn, och det ewiga lifwets arfwingar efter hoppet.

34. Fråga. Hwarföre kallas ock Döpselsen den Helge Andes förnyelse? Sw.

Derföre, at den Helge Ande genom henne, of, efter Nya födelsen, i stället för gamla, såsom nya menniskor at leswa hielper, och dertil förnyar.

Col. 3: 1, 2, 10.

35. Fråga. Huru skal vår förnyelse ske, och hwad är Döpselsens betydelse? Sw.

Det, at gamla Udam i of skal genom dagelig ånger och bättring fördränkt warda, och dö med alla synder och onda lustar: Och åter i of dageligen upkomma och upstå igen, en ny menniska, den i rättfärdighet och renhet ewinnerliga för Gudi leswa skal.

Hwar står det skrifwit? Sw.

Sanct Påwel säger til de Romare i des 6 Capitel 4. v. wi äre begrafne med Christo genom Dopet i döden: At såsom Christus är up-

wäckt ifrån de döda genom Fadrens Härlighet,
så skole och wi wandra i et nytt lefwerne.

36. Fråg. Swad är det: Wi äre begrafne
med Christo genom Dopet i
döden ic.? Sw.

Det, at wi ärom genom Dopet försatte
uti Jesu Christi döds och upståndelses delaktig-
het, och hafwe således deraf bekommit ny kraft
hwarigenom wi kunne dö synden och lefwa rätt-
färdigheten. Col. 2: 12.

37. Fråg. Swad godt hafwe wi deraf, at
wi wårt Döpsel- förbund dageligen
förnye? Sw.

Deraf 1:0 tilwäyer wår förnyelse, i ty
Andan dermed tiltager, ju mera köttet dämpas
och förswagas, a) 2:0 lättas för oss Gudak-
tighetenes öfningar genom alt större förmögen-
het at tjena Gud, b) 3:0 tilräknar oss Gud
af nåde intet wåra swaghets brister, utan fast
mer det goda wi göre med nådelön ihogkom-
mer, c) 4:0 blifwer tron och nådewalet på
wår sida des fastare, d) samt 5:0 kunne wi
och änteligen genom Andans witnessbörd, i
kraft af wårt Döpsel- förbund saligheten af
nåde för Christi skul wånta och förbida. e)

a) 2 Cor. 4: 16. b) 2 Petr. 1: 3, 4. c) Rom.
7: 21. d) 2 Petr. 1: 20. e) 1 Joh. 3: 21.
Rom. 6: 8. Job. 27: 6. 1 Sam. 17: 26, 45.

38. Fråg.

38. Fråg. Swaruti består vårt Döpselsförbund med Gud? Sw.

Det består, på Guds sida, i sielfwa Döpselsen och des nåde-gåfvor: men på vår sida, i tron och det derpå gjorda löfte, at affsja diewulen och tro på Gud Fader, Son och den Helge Anda.

1 Petr. 3: 21.

39. Fråg. Är då det genom våra Faddrar gjorde löfte och ingångna Döpselsförbund, för vårt eget löfte och förbund at anse? Sw.

Ja, ty Faddrarne utlofwa i Döpselsen, på vår tro och i vårt namn, det, hwad af oss sielfwom i fall wi til åren komne wore, fordras och utlofwas skulle uti Döpselsen.

40. Fråg. Werkar ock den Helge Anda tron i de små och nyssfödda barn som döpas? Sw.

Ja, ty Christus säger, at de små barnen tro på Honom.

Matth. 18: 6.

41. Fråg. Böra då barnen döpas? Sw.

Ja, ty 1:o befaller Christus låta barnen komma til sig, men Döpselsen förutan kunna de det icke, ej heller komma til Hans Rike, a) 2:o bleswo äfwen Israelitiska barnen otta dagar gamla, omskurne, b) och 3:o hafwa jemwål Apostlarne döpt hela hushåll. c)

- a) Marc. 10: 14. Joh. 3: 5. b) Gen. 17: 12.
c) Act. 16: 15, 33. 2: 38, 39.

42. Fråg. På hwad sätt skal Döpelsen förrättas? Sw.

Döpelsen skal en enda gång förrättas, i den Helge Trefaldighetenes namn, med watsnets bestänkande eller pågiutande öfwer hufwudet tre gångor å rad, då wid hwar gånga en af Gudoms Personerne i sin ordning nämnes: Såsom detta sätt at med bestänkande eller nedsänkande förrätta Döpelsen uti församlingen af ålder brukeligt varit.

43. Fråg. Blifwa alle salige som döpas? Sw.

De blifwa salige som ej upsäteligen öfwertråda sit Döpelseförbund, och om de det öfwertrådt hafwa, med ofskrymtad bättring det åter förnya, och sedan intil ändan ståndaktige blifwa. Matth. 10: 22.

44. Fråg. Hafwer du troligen hållit Gudi dit Döpelseförbund? Sw.

Gud bättre! jag hafwer det illa hållit, ty jag hafwer ofta med mina synder förtörnadt Gud, och gjort hwad den onda hafwer behagat.

45. Fråg. Har då menniskan någon förmån af sit Döpelseförbund, sedan hon det upsäteligen öfwertrådt och å nyo i synd fallit? Sw.

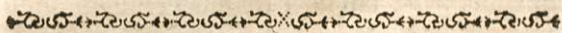
Hon

Hon har wål å sin sida intet godt at wånta, dock är Gud trofast och blifwer fast i sit förbund, så at Han syndaren, som förbundet brutit, alltid til nåde tager, så ofta han sig allwarligen omwänder och båttrar.

Psal. 89: 34, 35. Mina nåd wil jag icke wända ifrån och icke låta mina sanning scla. Jag wil icke ohelga mit förbund och icke ogilt göra, hwad af minom mun utgångit är.

46. Fråg. Swarigenom kan vårt Döpselsförbund förnyas; så at wi blifwa med Gud försonte? Sw.

Igenom en sann Bot och Båttring.

Femte Hufwadstycket,

om

Skrist och Aflösning.

1. Fråg. Swarföre följer efter Döpselsen om Skrist och Aflösning? Sw.

Emedan wi, efter undsängen Döpselse, som oftast synde emot Gud och wår nästa, så kunne wi på intet annat sätt bekomma syndernas förlåtelse, än igenom en san bot och båttring.

Jer. 3: 12, 13. Wänd om, du affällige Isracl, säger Herren, så wil jag intet wända mit ansikte ifrån eder: Ty jag är barmhertig, säger Herren,
och

och wil icke wredgas ewinnerliga. Allenast kön dina misshgerningar, at du emot Herran din Gud syndat hafwer.

1sta Afdelningen.

2. Fråa. Huru kan en Botfärdig sina synders förlåtelse undsa och emottaga? Sw.
Uti Skriftermål.

3. Fråg. Hwad är Skriftermål? Sw.

Skriftermål hafwer i sig tu stycken: et, at man rätt botfärdigt bekänner synderna. Det andra, at man undsår aflösningen eller syndernas förlåtelse af skrifte fadren, såsom af Gudi sielf, och intet twiflar deruppå, utan tror fulldeliga, at synderna äro derigenom försänta inför Gud i himmelen.

4. Fråg. För hwem skole wi bekänna våra synder? Sw.

För Gud, prediko embetet och vår nästa.

5. Fråg. Vår skole wi för Gud bekänna våra synder? Sw.

Hwar dag, såsom wi göre i Fader vår, så ock när wi gå til Skrift, både inför Gud sielf och Skrifte Fadren.

6. Fråg. Hwarföre skole wi synnerligen för Gud bekänna våra synder? Sw.

Gud, som ransakar hiertat och pröfwar niurarna, säger: We dem som fördolda wilja wara

vara för Herranom, til at förskyla deras uppsåt, och hålla deras gerningar i mörkret.

Jer. 17: 10. Esa. 29: 15.

7. Fråg. När skole wi för Prediko Embetet bekänna våra synder? Sw.

Då wi gå til Skrift och annors, när vårt samvete det kräfter.

8. Fråg. Swarföre skole wi, i samwetsqual, för Prediko Embetet bekänna våra synder? Sw.

Ej derföre, som des förutan ingen förlåtelse were, men för nyttans skull, at Guds ords tienare kan då trösta den botfärdiga, och giffwa honom sådane råd, som hans själ tillstånd fördrar.

Esa. 40: 1. Matth. 16: 19.

9. Fråg. När skole wi för vår Nästa bekänna synderna? Sw.

Då wi hafwe råfat bryta vår nästa emot, honom förargat, förolämpat, eller honom orätt gjort, och det hålft, för vår Nattwards gång.

Jac. 5: 16. Matth. 5: 23, 24, 25.

10. Fråg. Swarföre skole wi i gemen för Gud, Skrifte Sådren och vår Nästa, bekänna våra synder? Sw.

För Gud och menniskor, at låta se den hieteliga wederwilja, hat och grämelse, som wi genom

genom Guds nåde: werkan i våra hiertan mot synden fattat hafwe.

Pfal. 32: 3, 5.

11. Fråg. Huru skole wi för Gud och Prediko Embetet bekänna våra synder? Sw.

Botfärdigt, at wi ångre och hate våra synder, samt förtröste på Guds nåd och Jesu Christi förtienst.

12. Fråg. Huruledes skole wi för vår Nasta bekänna våra synder? Sw.

Således at wi 1:o låte honom förstå, at wi ångre det onda wi honom gjort hafwa, a) 2:o bedie at Han det oss förlåter, och ej deraf sig förwärrar, b) 3:o efter möjeligheten den gjorda skadan honom ersätte, c) och 4:o med vår bättring den gifne förargelsen borttage. d)

a) Luc. 17: 4. b) 1 Sam. 15: 25. c) Luc. 19: 8. d) Psal. 51: 15, 16. 119: 59.

2:dra Afdelningen.

13. Fråg. Swad nytta hafwe wi deraf, at wi bekänne våra synder för Prediko Embetet? Sw.

Swäggehanda nytta: at wi 1:o, genom prediko embetet bekomme råd och tröst af Guds ord, och 2:o genom samme embete kunne emotta den aflösning, hwilken dem botfärdigom, efter Christi löfte, tilhörer.

14. Fråg.

14. Fråg. Kan då Predikanten förlåta synderna? Sw.

Ja, på Guds wågnar i den Helga Treenighets namn, och i kraft af Christi befallning, som säger: Hwilkom i förlåten synderna dem förlåtas de, och hwilkom I behollen dem, dem äro de behollna.

Joh. 20: 23.

15. Fråg. Hwilka synder kan Predikanten på Guds wågnar förlåta? Sw.

Alla synder, dem botfärdigom.

16. Fråg. Hafwa de obotfärdige någon nytta deraf, at Predikanten tillsäger dem syndernas förlåtelse? Sw.

Ingen nytta, ty Predikanten tillsäger dem syndernas förlåtelse, såsom botfärdiga, men när de skalkas och liuga för Gud och prediko embetet, så är deras fördömmelse des större, at de prediko embetets tjenst til sina synders täcke falskeligen misbruka.

17. Fråg. Är det nog til bot och bättring, at wi ångre och bekänne våra synder? Sw.

Nej, ty när blott ånger och bekännelse är, kan likafult förtwiflan utan tro söla derpå.

18. Fråg. Hwad är förtwiflan? Sw.

När menniskan, i sin otros ångslan, icke söker tröst hos Gud, såsom Judas Ischarioth, den

den wäl ångrade sin synd och henne bekände,
men gick bort och hängde sig sielf.

Matth. 27: 3, 5.

19. Fråg. Huru kunne wi undwika
förewiflan? Sw.

Genom Guds nåd, när wi de evangeliske
nådelöften alfvarligen betrakte.

20. Fråg. Huru kan en menniska rätteligen
blifwa botfärdig, som är en syndare? Sw.

Det sker af den Helge Ande, då syndaren
ej förhårdar sit hierta, utan 1:o, sätter tio Guds
bud för ögonen, och betänker huru han deremot
syndat hafwer, 2:o betänker Guds wrede och
straff som följer på synden, och begynner der-
före frukta och båswa, hwaruppå följer, 3:o
ruelse och ånger, at den nådige Guden är så-
ledes förtörnad, och deraf 4:o hierteligt miss-
hag, wrede och nit mot synden, dock 5:o i dens
ne ånger och ruelse hungrar och förtröstar syn-
daren på Guds nåd och Jesu Christi dyra
förtienst.

2 Cor. 7: 10, 11.

21. Fråg. Hwad fordrar Gud sedan wi oss
omwändt, och våra synders förlåtelse
undsädt hafwe? Sw.

En ny lydriad, som wisar sig uti et heligt
och Gudeligt lefwerne.

Matth. 3: 8. Görer fördensful sådana frukt som
bättring tilhörer.

22. Fråg.

Han förrådde wårt, tog Han Brödet, tackade bröt det, och gaf sina Lärjungar och sade: Eger och åter, detta är min lefamen, som för eder utgifwen warder, detta görer til min åminnelse: Sammalunda tog Han ock Kalken efter Nattwarden, tackade gaf dem och sade: Dricker häraf alle, ty detta är Kalkendes Nya Testamentsens i minom blod, den för eder och för mångom utguten warder til syndernas förlåtelse: Detta görer så ofta i det dricken til min åminnelse.

Matth. 26: 26, 27, 28. Marc. 14: 22, 23, 24.
Luc. 29: 19, 20. 1 Cor. 11: 23, 24, 25.

3. Fråg. Swarföre insticktade Herren Jesus detta Helga Sacrament om natten? Sw.

Han gjorde det, 1:o enligt Påfka Lambets förebild, det ock Gud insticktat at af Israels barn om natten åtas, a) och 2:o för at i sin naturliga lefnads sista natt, detta Sacrament såsom et Testamente inrätta och dermed uti ömaste kärlek och om sin förtienst en ganska liflig påminnelse gifwa. b)

a) Exod. 12: 8. b) Ebr. 9: 16, 17.

4. Fråg. Swarföre tackade ock Jesus wid Nattwardens insticktande? Sw.

Han tackade sin Himmelska Fader så wäl för återlösningen och des nådegåfwor, som ock wälsignade brödet och winet med insticktelse orden

orden til at då och frångent wara Hans lef-
mens och blöds delaktighet, hwar gång bröd
och win i Nattwarden med dem wälsignas
skola. 1 Cor. 10: 16.

5. Fråg. Hwarföre har Herren Jesus in-
stickrat detta Sacrament? Sw.

Derföre, at wi i denna Nattward så
skole ihogkomma Hans bittra pina och död, at
wi bekomme försäkran om syndernas förlåtelse,
lif och salighet.

6. Fråg. Huru skole wi uti Nattwarden
ihogkomma Herrans död, och i des
ämimelse den begä? Sw.

Så at wi Herrans död med Hans kärlek
til oss, icke blott historiskt, utan med botfär-
digt hierta oss til försäkran om syndernas förlå-
telse och kraft emot allt ondt saligen oss til sinnes
före, så ock med kärlek diupt i våra hiertan
gömme.

7. Fråg. Hwad är Nattwarden eller
Altarens Sacrament? Sw.

Det är wärs Herras Jesu Christi sanna
lefamen och blod, under bröd och win, oss
Christnom til at äta och dricka, af Christo sielf
stickrat och insatt.

8. Fråg. Huru mångahanda gifwes oss i
dessa Sacrament at ätniuta? Sw.

Swäggehanda, nemligen det synliga jordis
§ 2
ska

ffa bröd och win, och det osynliga himmelska Christi lekamen och blod.

9. Fråg. Blifwer i Natwarden bröd och win antingen förwandlade uti Christi lekamen och blod eller betyder det blott Hans lekamen och blod? Sw.

Jugendera, ty Christus i insticktelse orden säger sig ej utgifwa bröd och win för oss, utan sin lekamen och blod; derföre blifwer brödet bröd, och winet win oförwandlade: Säger ej eller: Detta bröd och win betecknar, utan detta är min lekamen och blod; Derföre ej eller något betydande af något frånwarande, utan sielswa wäsendet, eller Hans lekamen och blod af Christo i brödet och winet utdelas och niutes.

10. Fråg. När få wi då Christi lekamen och blod i den Heliga Natwarden? Sw.

J, under, och tillika med brödet och winet emottage wi med munnen och åtniute Jesu Christi samma lekamen och blod; det är: i det samma som Presten gifwer oss det wälsignade brödet och winet, gifwer oss Christus oss sin heliga lekamen och blod.

11. Fråg. Kan du förstå och begripa detta åtniutande? Sw.

Nej, ty det sker på et öfwer naturligt, obegripeligt och outransakeligt, men oss tillika på et sanfärdigt och fullkomligt sätt oss wis.

12. Fråg.

12. Fråg. Huru kan du det tro som du ej förstå och begripa kan? Sw.

Jag tager mit blinda och swaga förstånd tilfånga, under Christi lydno, och tror enfaldeliga at Jesus Christus Guds Son, en sanz färdig och alsmåttig Herre, gör och förmår det sannerliga hwad Han sticktat och lofwat hafwer.

Num. 23: 19. 1 Sam. 15: 29. Luc. 1: 37.
Ephes. 3: 20.

2:dra Afdelningen.

13. Fråg. Hurudant är det åtande och drickande som i Natwarden sker? Sw.

Uti Herrans Natward sker treggehandta åtande och drickande: nemligen, 1:o naturligt, 2:o andeligt och 3:o Sacramenterligt åtande och drickande.

14. Fråg. Huru sker naturligt åtande och drickande, och hwad åtniutes dermed? Sw.

Det sker med bröd och win, når de uti munnen tagne, nedswäljas och på naturligt wis förtåras.

15. Fråg. Huru sker andeligt åtande och drickande och hwad åtniutes dermed? Sw.

Det sker genom Trona då en botfärdig siäl Jesum Christum med sin kärlek, förtienst

och alla förwårswade nådegåfwor med nådes
hungrigt hierta sig lifligen och tröfteligen til-
ågnar och omfamnar.

Joh. 6: 53, 35. Sannerliga sannerliga säger jag
eder, utan J åten menniskones Sons kött och
dricken hans blod, så hafwen J icke lif i eder.
Jag är lifsens bröd, hwilken som kommer til mig
han skal icke hungra, och hwilken som tror på
mig han skal aldrig törsta.

16. Fråg. Swarföre warder detta tronens
tilågnande, eller den Christum omfamnan-
de tron, kallad et andeligt åtande
och drickande? Sw.

Hon kallas så liknelse wis, ty som jordisk
spis naturligen förenar sig med kroppen til le-
kamligt lifs uppehålle; så förenar ock Jesus
sig andeligen genom trona med siälen, til hen-
nes andeliga lifs uppehållande.

Joh. 6: 55, 56. Ty mit kött är den rätta maten,
och min blod är den rätta drycken. Hwilken
som åter mit kött och dricker min blod, han blif-
wen i mig, och jag i honom.

17. Fråg. Swaruri består det andeliga
lifwer? Sw.

Andeligt lif är siälenes förening med Gud
genom trona på Christum, hwaraf henne an-
deliga rörelser och lifskrafter tilflyta, så at hon
kan säga med Paulo: Jag lefwer dock icke nu
jag utan Christus lefwer i mig, ty det jag nu
lefwer i köttet, det lefwer jag i Guds Sons
tro,

tro, den mig älskat hafwer, och gifwit sig sielf ut för mig. Gal. 2: 26.

Joh. 6: 57. Såsom lefwandes Fadren hafwer mig sänt, och jag lefwer för Fadrens skul, så ock den som äter mig, han skal ock lefwa för mina skul.

18. Fråg. När sker detta andeliga ätande och drickande? Sw.

Det sker wäl egenteligen när Guds barn begå Herrans Nattward, men ock eljes, så länge de stå i Jesu förening, och den hierteligen begära, så kunna de uti trona smaka och se huru llustlig Herren är.

Psal. 34: 9. Apoc. 3: 20.

19. Fråg. Huru sker Sacramenterligt ätande och drickande, och hwad åtniutes derigenom? Sw.

Det sker uti Nattwarden i anseende til det jordiska och himmelska hwaraf den består, då wi nemligen Christi lekamen i brödet och Hans blod i winet med wår mun emottage och åtniute, på et sanfärdigt, men tillika obegripeligt sätt.

Matth. 26: Marc. 14: 22. Luc. 22: 19. 1 Cor. 11: 23.

20. Fråg. Kan uti nödfall i stället för bröd och win något annat brukas? Sw.

Nej, ingalunda, ty dermed förändras sielfwa insticktelsen och Testamentets ord; der fördenksul bröd och win ej skulle wara för hans den, hålles anstånd med Nattwarden, och

styrker man sin tro, samt försäkras om syndernas förlåtelse med Döpsens Sacrament och Guds ords hellosamma löften och försäkringar.

Gal. 3: 15, 16. Joh. 3: 16,

21. Fråg. Undfå alla Nattwards gäster Herrans lekamen och blod? Sw.

Wiserligen, ty Sacramentet ankommer ej på wår tro eller otro, a) utan endast på Christi insticktelse, som 1:0 sielf säger utan åtskillnad til alla des gäster: Efter denne är min lekamen, och dricker denne är min blod, b) 2:0 säger Apostelen brödet och winet wara Christi lekamens och blods delaktighet, c) och 3:0 at wårdiga bliswa saker på Herrans lekamen och blod, d)

a) Rom. 3: 3, 4. b) Matth. 26: 26, 28. c) 1 Cor. 10: 16. d) 1 Cor. 11: 27.

22. Fråg. Bekomma ock alle Nattwards gäster Nattwardens frukter eller förmåner? Sw.

Nej, utan fast alle Nattwardens gäster få Christi lekamen och blod, dock hindra de wårdiga för sig Nattwardens frukter dermed, at de det andeliga åtandet och drickandet icke med det Sacramenterliga förena och förbinda.

3:die Afdelningen.

23. Fråg. Huru mångfaldig är Herrans Nattwards frukt och nytta? Sw.

Tres

Trefaldig, nemligen 1:o försäkran om syndernas förlåtelse, 2:o andelige lifwets förkofran, och 3:o hoppets förwifvande om den ewiga saligheten.

24. Fråg. Huru kommer af Nattwarden syndernas förlåtelse? Sw.

Som nådehungrige och trogne gäster der undfå den H. lekamen och den H. blod, som utgifwen och utguten är til syndernas förlåtelse, så kunna sådana gäster icke annat, än der genom försäkras om sina synders förlåtelse.

Matth. 26: 28. 2 Cor. 5: 12.

25. Fråg. Huru upkommer af Nattwarden andeligt lif? Sw.

I ty den trogna själen derigenom med Jesu närmare förenas, hwarigenom det andelige lifwet med alla sina werkingar, tron, kärleken, bönen, tolamod, godt upsåt och så vidare, ifrån sin swaghet til mera styrka i själen förkofras.

Joh. 6: 53. Sannerliga sannerliga säger jag eder, utan i åten menniskones Sons kött och dricken hans blod, då hafwen I icke lif i edor.

26. Fråg. Huru kommer af Nattwarden ewig salighet? Sw.

I det at hoppet för oss om saligheten, ej allenast här i nådenes utan pek ihärlighetenes Rike, medelst Nattwarden stärkes och stadfästes.

Joh. 6: 54. Swilken som äter mit kött och dricker min blod, han hafwer ewinnerligt lif; och jag skal upwäcka honom på yttersta dagen.

4:de Afdelning.

27. Fråg. Swilka äro wärdige Herrans Nattwards gäster, och hwad fordras dertil af dem? Sw.

Dertil fordras, 1:0 Christelig beredelse för Nattwarden, 2:0 gudeligt upförande under Nattwardens begående, och 3:0 ståndaktighet i tro och heligt lefwerne efter begången Nattward.

28. Fråg. Huru skole wi Christeligen bereda oss til Nattwarden, och hwad säger Lutherus derom? Sw.

Han säger: fasta och lekamligen bereda sig är wäl en utwärtas tuft: Men den är rätteliga wärdig och wäl skickad som tro sätter til dessa orden: För eder utgifwen och utguten til syndernas förlåtelse. Men den som dessa orden icke tror utan twiflar, han är owärdig och oskickelig, ty detta ordet, för eder, kräfwes aldeles et troget hierta.

Och det rätteliga: Ty tro sätta til det ordet: För eder, kan ej annors ske, än i hiers tats synnerliga botfärdighet, då man sig såsom den owärdigaste syndare inför Gud nedkastar, men tillika Christi förtienst hierteligen begär,

och den sig så förtrösteligen tillägnar, at man med Paulo kan säga: Guds Son har älskat mig, och gifwit sig sielf ut för mig.

Gal. 2: 20.

Hwartil fordras: At wi efter Guds och nådenes ordning pröfwe oss sielfwe, så at wi deraf måge upwäckas, at 1:o rätteligen känna, ångra och bekänna våra synder, 2:o tro på Guds nåd och Jesu Christi förtienst, och 3:o hafwa redeligt upsat at bättra vårt lefwerne.

1 Cor. 11: 28. 2 Cor. 13: 5.

29. Fråg. Huru skole wi åter upföra oss under sielfwa Natwardens begående? Sw.

Wi skole då med Gudellig andakt 1:o befinna vår egen orördighet, samt Guds stora nåd och Jesu oss bewista kärlek, och 2:o upoffra oss Honom til ewig egendom som på korsens stam har sig låtit för oss upoffras.

30. Fråg. Huru skole wi sedan efter begången Natward förhålla oss? Sw.

Wi skole förkunna Herrans död til des Han kommer.

1 Cor. 11: 26.

31. Fråg. Hwad är det at förkunna Herrans död? Sw.

Det är at wi af hiertat 1:o tacke, lofwe och prise Frälsaren med Fadrenom och den Helige

lige Ande, a) och 2:0 i alt vårt lefwerne och lidande lämpe på oss Hans död, och Hans fotspår efterfölje. b)

a) Psal. 22: 27. De elände skola äta, at de måtte wara och de som efter Herran fråga, skola prisfa honom: Edart hierta skal lefwa ewinnerliga.

b) 1 Petr. 2: 21. Dertil ären J kallade efter och Christus led för oss, låtandes oss en efterdömelse, at J skolen efterfölja hans fotspår. 2 Cor. 5: 15. Och han är förbenskul död för alla, at de som lefwa, skola icke nu lefwa sig sielfwom, utan honom som för dem död och uppstånden är.

32. Fråg. Huru länge skole wi förkunna Herrans död? Sw.

Til des Herren Jesus kommer, och oss genom en salig död ifrån denna onda werld til sig i sit ewiga Rike försätter.

33. Fråg. Kunne wi af oss sielfwe wara wärdige gäster til Herrans Nattward? Sw.

Intet kunne wi det, utan Gud anser oss af nåde wara wärdige för Christi skul, då wi i vår Nattwards beredelse Hans förtienst oss tilägne.

Ephes. 1: 6. Gud hafwer oss täcka giordt uti Christo som färdommen är.

5te Afdelningen.

34. Fråg. Swilka äro häremot owärdige Nattwards gäster? Sw.

Swärs

Owårdige äro de, som 1:o intet kånna, ångra, och bekånna sina synder, utan dem neka, förringa, ursäkta och förswara, a) 2:o intet förlåta sig aldeles på Christi förskyllan, utan ock på sina egna och Helgonens goda gerningar, eller wrånga instiftelse ordens rätta förstånd, b) och 3:o begå Herrans Nattward af en sedwana och skrymtaktigt hierta, utan något godt upsåt til at båttra sit onda lefwerne. c)

- a) 1 Joh. 1: 8, 10. b) Joh. 3: 18. Esa. 63: 16.
c) Spr. 1: 34.

35. Fråg. Hwad hafwa de owårdige derz af, at de begå Herrans Nattward, och Sacramenterligen åta och dricka Christi lekamen och blod? Sw.

De blifwa saker på Herrans lekamen och blod, och åta och dricka sig sielfwom domen, icke åtskiljande Herrans lekamen.

1 Cor. 11: 27, 29.

36. Fråg. Hwad är det åta och dricka sig sielfwom domen? Sw.

Det är: de draga öfwer sig Guds wrede och fördømmelse, at de Christi lekamen och blod medelst åtniutande i obotfårdighet misbruka.

37. Fråg. Huru mångfaldig är Herrans dom öfwer de ogudaktige och obotfärdige Nattwards gåster? Sw.

Ere

Trefaldig, 1:o lekamlig dom, med naturliga sjukdomar och andra jordiska plågor, 2:o andelig dom, då nåden förloras och man faller i förstockelse, och 3:o ewig dom, med ewig förtappelse, derest de sig icke uti nådenes tid alswarligen båttra.

Ebr. 10: 28, 29. Ho som bryter Moses lag, han måste dö, utan barmhertighet efter tu eller try wittne. Huru mycket större nåst menen I förtienar den, som Guds Son förtrampar och Testamentsens blod, såsom örent aktar, genom hwilket han helgad är. 1 Cor. 11: 30. Dersöre äro ock många swage och franke ibland eder och en stor del sofwa.

38. Fråg. Är det af nöden at en Christen menniska ofta begår Herrans Natward? Sw.

Ja, det är högeligen af nöden: ty Christus hafwer sådant alswarligen befalt, såjandes: Äter, dricker, så ofta i dricken, görer det.

Matth. 26: 27. 1 Cor. 11: 24, 25, 26.

39. Fråg. Swad skal beweka oss, at ofta begå Herrans Natward? Sw.

1:o Herrans Jesu befallning, 2:o Hans döds och wålgerningars åminnelse, 3:o at förnya vårt i Döpsellen gjorda förbund, och erhålla kraft dertil, 4:o stadga vår kärlek til nästan, samt 5:o vår själ's många tarfwo och brister.

40. Fråg.

40. Fråg. Til hwad ända går du til Herrans Nattwård? Sw.

Til Herrans Jesu Christi bittra pinos och döds åminnelse, åfwen til min swåga tros stadfästelse, och jemwål til försäkran om mina synders förlåtelse och ewiga salighet.

41. Fråg. Kan du wånta och förhoppas at Gud gifwer dig efter detta lifwer den ewiga saligheten? Sw.

Ja, genom Guds nåd kan jag det, när jag med bettring uti tröna på Jesum intil ändan stadig blifwer: Swartil den milde Guden gifwe mig och androm sin nåd, och kraft för Jesu Christi skul. Amen!

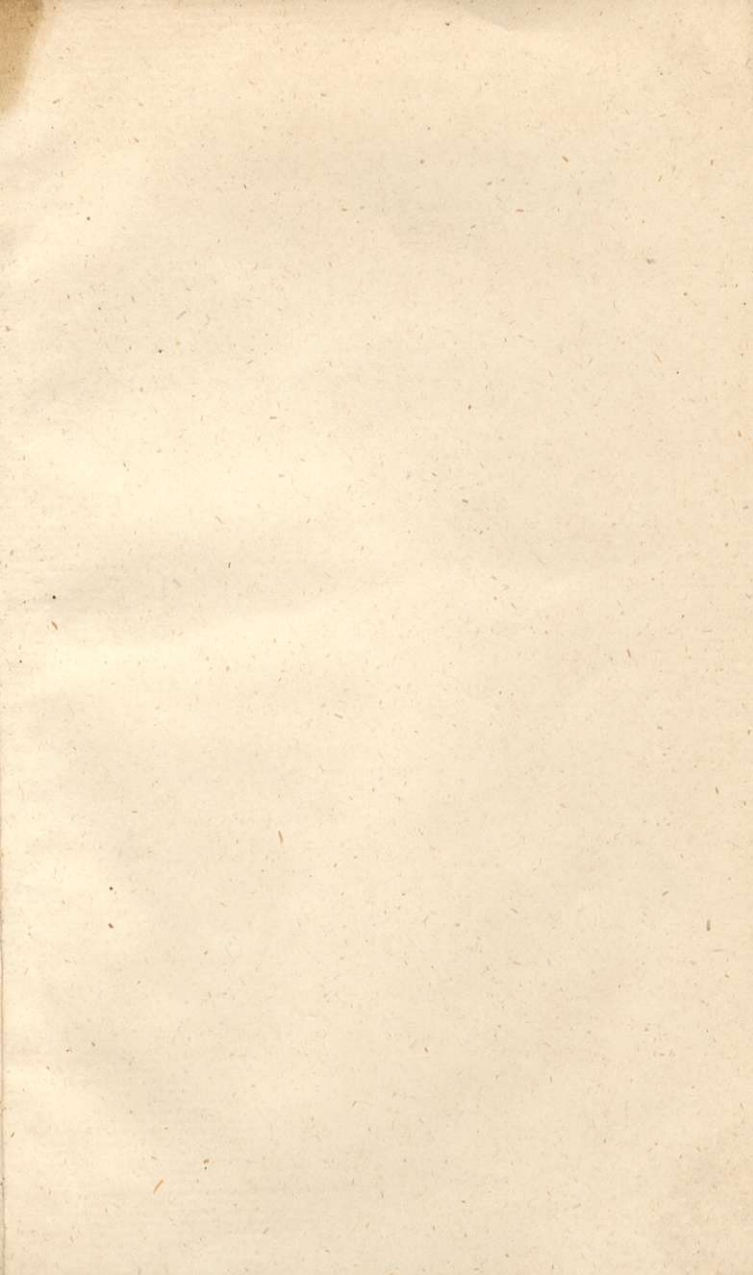
Herren wår Gud wåre med oss, såsom Han warit hafwer med våra Fäder: Han öfwergifwe oss icke, och tage icke handena bort ifrån oss; Til at böja våra hiertan til sig; At wi måge wandra i alla Hans wågar, och hålla Hans bud, seder och rätter, som Han våra Fäder budit hafwer!

I Reg. 8: 57, 58.

~~313. VIII. 8.~~

Ro. Katekoni. 2.

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOKOELMA

120 101 9053

mf X

